

**Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босна и Херцеговина**

Predmet broj: S1 1 K 033743 19 Kri
Datum izricanja: 24.01.2022. godine
pismenog otpravka: 09.03.2022. godine

Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija Mediha Pašić, predsjednik vijeća
sudija Mira Smajlović, član vijeća
sudija Zoran Božić, član vijeća

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Protiv optuženog

MALKO KOROMAN

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Seid Marušić

Branilac optuženog: advokat Muhidin Kapo

Zapisničar
Stručni saradnik
Amila Jahjaefendić Hamidović

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću sastavljenom od sudije Medihe Pašić, kao predsjednika vijeća, te sudija Mire Smajlović i Zorana Božića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje stručne saradnice Amile Jahjaefendić Hamidović, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Malka Koromana, zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa članom 180. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), povodom optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj T20 0 KTRZ 0003408 05 od 19.11.2019. godine, koja je potvrđena dana 28.11.2019. godine, te izmijenjena dana 08.11.2021. godine, nakon održanog usmenog i javnog glavnog pretresa, u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH, Seida Marušića, te optuženog Malka Koromana i njegovog branioca, advokata Muhidina Kape, donio je i dana 24.01.2022. godine javno objavio sljedeću:

P R E S U D U

OPTUŽENI: MALKO KOROMAN, sin Mitra i Radojke rođene Čvoro, rođen 03.03.1957. godine u Podgrabu, opština Pale, nastanjen na ..., po nacionalnosti ..., JMBG ..., po zanimanju profesor opštenarodne odbrane, zaposlen u opštini Istočni Stari Grad, oženjen, otac troje djece, služio vojsku 1980. godine, ima čin pukovnika policije, vodi se u vojnoj evidenciji u opštini Pale, odlikovan Karađorđevom zvijezdom, srednjeg imovnog stanja, neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak

Na osnovu odredbe člana 284. tačka c) ZKP BiH

OSLOBAĐA SE OD OPTUŽBE

da je:

U periodu od kraja marta 1992. godine, pa do decembra 1992. godine, u okviru širokog i sistematičnog napada Vojske Srpske Republike Bosne i Hercegovine, kasnije Vojske Republike Srpske (u daljem tekstu: vojska), Ministarstva unutrašnjih poslova Srpske Republike Bosne Hercegovine, kasnije Republike Srpske (u daljem tekstu: policija), srpskih paravojnih formacija , usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva opštine Pale, znajući za takav napad i svjestan da njegove radnje čine dio tog napada, u svojstvu načelnika Stanice javne bezbjednosti Pale (u daljem tekstu: SJB Pale), sa koje dužnosti je rukovodio SJB Pale, tako što je organizovao njen rad, usmjeravao i koordinirao aktivnostima pripadnika policije aktivnog i rezervnog sastava SJB Pale, kao i specijalne jedinice policije SJB Pale (sve u daljem tekstu: pripadnici policije SJB Pale) i samim tim bio odgovoran za zakonito

izvršavanje poslova i zadataka pripadnika policije SJB Pale, kojima je bio nadređeni i nad kojima je imao stvarnu i efektivnu kontrolu, postupajući sa diskriminatornom namjerom počinio progon bošnjačkog civilnog stanovništva opštine Pale, zasnovan na nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, i vjerskoj osnovi, protivpravnim zatvaranjima, nečovječnim zatočenjima u nehumanim uslovima suprotno osnovnim pravilima međunarodno humanitarnog prava, ubistvima, mučenjima, napadom na civilno stanovništvo i nebranjena mjesta i drugim nečovječnim djelima slične prirode učinjenjih u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljnje fizičke ili psihičke povrede ili narušenju zdravlja, na način da je naređivao, organizovao i omogućio protivpravna hapšenja i zatvaranja civila bošnjačke nacionalnosti u zatočeničkim objektima na području Pala, koje su predstavljali zgrada SJB Pale i "Fiskulturna sala" u Palama, koja se nalazi pored zgrade SJB Pale, u kojim objektima su zatvorene osobe sa njegovim znanjem i odobrenjem držane u nehumanim uslovima, podvrgnuti mučenjima, ubistvima i teškim fizičkim i psihičkim zlostavljanjima od strane njemu podređenih pripadnika policije, koje zločine je kao načelnik SJB Pale podržavao i pomagao, te omogućavao njihovo činjenje, na način što je, kao načelnik SJB Pale bio obavezan zaštititi civile, ali je to propustio učiniti, doprinoseći na taj način stvaranju i očuvanju klime nekažnjivosti, pa je tako:

1.

U periodu od početka aprila 1992. godine, pa do kraja septembra 1992. godine, vršeći progon, naređivao, organizovao i omogućio nezakonita zatvaranja civila bošnjačke nacionalnosti sa područja opštine Pale u zatočenički objekat "Fiskulturne sale" u Palama, koji objekat je stavio pod kontrolu i u nadležnost SJB Pale, tako što je organizovao vanjsko obezbjeđenje tog objekta koji su vršili njemu podređeni pripadnici policije SJB Pale, nad kojima je imao stvarnu i efektivnu kontrolu njihovih aktivnosti i kojima su date jasne upute prilikom raspoređivanja na obezbjeđenje objekta "Fiskulturne sale" da je jedino rukovodstvo SJB Pale ovlašteno izdati naredbu o puštanju zatvorenika, na koji način je direktno vršio kontrolu pristupa unutrašnjosti objekta "Fiskulturne sale", u koji objekat su njemu podređeni pripadnici policije SJB Pale sa njegovim naređenjem, nakon prethodnog ispitivanja i nezakonitog držanja u prostorijama SJB Pale, dovodili i nezakonito zatvarali civile bošnjačke nacionalnosti sa područja opštine Pale, među kojima su bili Kadrić Sead, Sipović Fahrudin, P1, Halilović Hasib, Omerović Azem, Rizvanović Midhat, Čolo Abid, Begić Amira, Muharem Garaplija i Karić Hajrudin, bez ikakvog pravnog osnova i protivno pravilima međunarodnog humanitarnog prava, bez da su im saopšteni razlozi zatvaranja ili da je vođen bilo kakav postupak protiv njih u pravcu utvrđivanja njihove odgovornosti, u prostoriji neuslovnoj za boravak zatvorenika, bez dovoljno hrane koju su im neredovno donosili i dijelili pripadnici policije SJB Pale, što je za posljedicu imalo gubitak tjelesne težine kod zatvorenika, kojima je bila uskraćena i medicinska pomoć, iako je među njima bilo ranjenih kojima je takva pomoć bila neophodna, omogućavajući i pripadnicima vojske da u taj objekat dovode i pod istim opisanim uslovima nezakonito zatvaraju civile bošnjačke nacionalnosti sa područja Grada Sarajeva i opštine Bratunac, sa čime je bio upoznat i sa čime se saglasio,

svjestan da se radi o civilima bošnjačke nacionalnosti, među kojim su bili Jasmin Husić, Karahasanović Fadil, Osmanović Kemal, Rahmanović Lutvo, Karić Mirsad, Salkić Mahmut, Omerović Samir, Omerović Fahrudin, Karahasanović Hasan, Ramić Selman, Selim Pandžić, Balović Sabit i Šurković Adnan, za koje nije bilo pravnog osnova da se drže u objektu koji je u nadležnosti SJB Pale, gdje su zatvoreni civili svakodnevno bili izloženi mučenju i fizičkom zlostavljanju od strane njemu podređenih pripadnika policije SJB Pale, na način da su ih udarali rukama, nogama i raznim predmetima po svim dijelovima tijela, nanoseći im tako snažne tjelesne i duševne boli i patnje, sa čime je bio upoznat i što je kao nadređeni podržavao i pomagao, na način da je propustio poduzeti zakonske mjere u skladu sa svojom funkcijom kako bi zaštitio civile od takvog postupanja njemu podređenih pripadnika policije SJB Pale, svjestan posljedica koje mogu nastupiti kod zatvorenih civila uslijed njegovog propuštanja da ih zaštititi, na šta je pristao, čime je doprinio stvaranja i očuvanju klime nekažnjivosti za takve zločine,

2.

U periodu od početka aprila 1992. godine do kraja septembra 1992. godine, u kojem periodu su civili bošnjačke nacionalnosti bili zatvoreni u zatočeničkom objektu „Fiskulturne sale“ u Palama, koji je bio pod kontrolom i u nadležnosti SJB Pale, vršeći progon, omogućavao njemu podređenim pripadnicima policije SJB Pale da svakodnevno teško fizički zlostavljanju zatvorene civile u tom objektu, sa čime je bio upoznat i što je kao nadređeni podržavao i pomagao, na način da je kao načelnik SJB Pale propustio poduzeti zakonske mjere kako bi zaštitio civile, na šta je bio obavezan, svjestan da uslijed takvog postupanja njemu podređenih policajaca i njegovog propuštanja da u skladu sa njegovim zakonskim ovlaštenjima to spriječi, mogu nastupiti smrtne posljedice kod civila, na šta je pristao, čime je doprinio stvaranju i očuvanju klime nekažnjivosti za takve zločine, pa su tako:

2.a.

U periodu od sredine maja mjeseca 1992. godine do 24. maja 1992. godine, pripadnici policije SJB Pale svakodnevno teško fizički zlostavljali Hrvo Fehima u prostorijama „Fiskulturne sale“ u Palama, tako što su ga udarali rukama, nogama i raznim predmetima po svim dijelovima tijela, od kojih udaraca se nije mogao ustati, niti kretati, te mu je tekla krv iz usta, ušiju i nosa, što je za posljedicu imalo nasilnu smrt Hrvo Fehima, pa su pripadnici policije SJB Pale u namjeri da prikriju stvarni uzrok njegove smrti i prikažu njegovu smrt kao samoubistvo, objesili njegovo tijelo od cijev od grijanja u WC-u u sklopu objekta „Fiskulturne sale“;

2.b.

Tačno neutvrđenog dana početkom jula 1992. godine, u noćnim satima, grupa od pet do šest pripadnika policije SJB Pale ušla u objekat „Fiskulturne sale“ u Palama, da bi zatim prvo pozvali i uveli Pandžić Selima u prostoriju svlačionce u sklopu objekta „Fiskulturne sale“, gdje su ga tukli i odakle su se čuli udarci, krici i jauci, što

je sve trajalo oko petnaest minuta, nakon čega su ga vratili u salu u besvjesnom stanju, te mu je pjena izlazila iz usta, a zatim u prostorije svlačionice uveli Aliju Jusufovića, gdje su ga tukli, odakle su se čuli udarci i krici, da bi ga potom ponovo uveli u salu u besvjesnom stanju i postavili na leđa, govoreći mu da ustane, pa kada je on došao svijesti i ustao nastavili ga udarati nogama u prsa dok ponovo nije izgubio svijest, nakon čega su u prostorije svlačionice odveli i udarali i Smajić Naska, od kojih udaraca mu je pukla lobanja na potiljku, te se nije mogao kretati i izgubio je svijest, što je sve za posljedicu imalo smrt Pandžić Selima i Jusufović Alije istu noć, što su vidjeli stražari, koji su iznijeli njihova tijela iz „Fiskulturne sale“, dok je Smajić Nasko od posljedica premlaćivanja preminuo sutradan, kada je u „Fiskulturnu salu“ došao osumnjičeni Malko Koroman, koji je vidio njegovo tijelo, nakon čega je rekao „U ovom zatvoru kao da vlada kuga“, da bi zatim pripadnici policije SJB Pale iznijeli tijelo Smajić Naska i kombijem odvezli u selo Hotočina, gdje su ga predali mještanima i rekli im da ga ukopaju na mjesnom mezarju, što su oni i učinili;

2.c.

Dana 01. jula 1992. godine, pripadnici policije SJB Pale doveli Izeta Jašarevića iz zgrade SJB Pale, gdje su ga prethodno ispitivali, u prostorije svlačionice u sklopu objekta „Fiskulturne sale“, koju svlačionicu su svakodnevno koristili za teška fizička zlostavljanja zatvorenih civila, gdje su ga premlaćivali, što je za posljedicu imalo smrt Izeta Jašarevića, pa su zatim u namjeri da prikriju stvarni uzrok njegove smrti i prikažu njegovu smrt kao samoubistvo, naredni dan otišli do kuće njegovog sina Zaima Jašarevića, gdje su mu saopštili da mu se otac objesio i da može preuzeti njegovo tijelo;

3.

Dana 22.05.1992. godine, vršeći progon, u saradnji sa komandom vojske organizovao napad na civilno stanovništva bošnjačke nacionalnosti sela Hrenovica i okolnih sela Turkovići, Petovići, Strane, Kaljani, Priporišta, Revidova, Lunja, Gornja i Donja Vinča, a kojim napadom je rukovodio, tako što je ranim jutranjim satima tog dana okupio oko stotinu pripadnika policije SJB Pale ispred zgrade SJB Pale, gdje im je po grupama podijelio zadatke i upute u koje selo će ići, da bi se zatim pripadnici policije SJB Pale naoružani automatskim oružjem u koloni od oko trideset vozila, koju su činili kamioni, policijska auta, džipovi, jedna „praga“, kao i jedan kamion sa pripadnicima vojske, uputili u pravcu sela Hrenovica, gdje su po dolasku počeli pucati po selu iz automatskih pušaka, minobacača i „prage“, paleći i uništavajući kuće i pomoćne objekte, nakon čega su se u skladu sa dobijenim zadacima u grupama uputili prema kućama tražeći civile bošnjačke nacionalnosti, koje su nezakonito hapsili i dovodili u vojnu zgradu u centru Hrenovice, gdje su ih zatvorili, a među kojim civilima je bilo žena i djece, što je on sve neposredno posmatrao i izdavao naredjenja njemu podređenim pripadnicima policije putem radio stanice, da bi zatim pripadnici policije SJB Pale u skladu sa njegovim naredbama razdvojili oko tridesetpet zarobljenih civila muškaraca od žena i djece, među kojim su bili Crnčalo Fuad, Suljović Šefkija, Kapo Azem, P-2, Omerović Azem, Jusić Semir,

Đozo Rasim, Kemal Hujdur i Velija Hujdur, kojim su vezali ruke na leđima i naredili im da uđu u autobus, dok su ženama i djeci rekli da mogu ići svojim kućama, a zatim se ponovo u koloni, u kojoj se bio i autobus sa zarobljenim civilima uputili prema zgradi SJB Pale, gdje su im dolasku naredili da izađu iz autobusa i da se kreću prema zatočeničkom objektu „Fiskulturne sale“, do kojeg objekta su civili morali proći kroz „špalir“ formiran od pripadnika policije SJB Pale i civila srpske nacionalnosti, koji su ih dok su prolazili tukli rukama, nogama i raznim predmetima po svim dijelovima tijela, pa nakon što su svi zarobljeni civili ušli u „Fiskulturnu salu“, pripadnici policije SJB nastavili njihovo premlaćivanje udarajući ih rukama, nogama i raznim predmetima po svim dijelovima tijela, nanoseći im snažne tjelesne i duševne boli i patnje, što je trajalo oko petnaest minuta, sve dok im nije izdao naredbe da prestanu sa premlaćivanjima i nezakonito zatvore civila u objekat „Fiskulturne sale“, što su oni i učinili.

čime bi počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa članom 180. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine.

**

Optuženi se, u skladu sa odredbom člana 189. stav 1. ZKP BiH oslobađa naknade troškova postupka, tako da isti padaju na teret budžetskih sredstava.

***

Na osnovu odredbe člana 198. stav 3. ZKP BiH oštećeni se sa imovinskopравnim zahtjevom upućuju na parnični postupak.

I. OBRAZLOŽENJE

a) UVOD

1. Optužnicom Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 0003408 05 od 19.11.2019. godine, koja je potvrđena dana 28.11.2019. godine, izmijenjena dana 08.11.2021. godine, optuženom Malku Koromanu, radnjama opisanim u optužnici, na teret je stavljeno izvršenje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa članom 180. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine.
2. Statusna konferencija u predmetu održana je dana 13.01.2020. godine na kojoj se raspravljalo o planu izvođenja dokaza optužbe, odnosno rasporedu ročišta za glavni pretres, kao i drugim pitanjima od značaja za predmetni postupak.
3. Nakog održane statusne konferencije, istog dana, u skladu sa odredbom člana 13. ZKP BiH, počeo je glavni pretres čitanjem predmetne optužnice Tužilaštva BiH i iznošenjem uvodnih riječi.
4. U svom uvodnom izlaganju Tužilaštvo BiH je navelo da će na osnovu dokaza predloženih u potvrđenoj optužnici dokazati sve elemente predmetnog krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret.
5. Branilac optuženog, advokat Muhidin Kapo, u uvodnoj riječi naveo je da će odbrana dokazati da je optužnica proizvoljna i paušalna, te da će odbrana svojim svjedocima i materijalnim dokazima dokazati da nema elementa bića krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret. Optuženi Malko Koroman saglasio se sa navodima branioca u uvodnom izlaganju.
6. Tužilaštvo BiH je na glavnom pretresu održanom 08.11.2021. godine izmijenilo optužnicu u tački 1. na način da umjesto "tada malodobni P1", treba da stoji samo "P1".
7. Glavni pretres okončan je 20.12.2021. godine iznošenjem završne riječi optuženog Malke Koromana.

II. DOKAZNI POSTUPAK

8. Tokom predmetnog postupka saslušan je određeni broj svjedoka i uvedeni materijalni dokazi, koji su pobrojani u Aneksu ove odluke.

III. ZAVRŠNE RIJEČI

(i) ZAVRŠNA RIJEČ TUŽILAŠTVA

9. Tužilaštvo BiH je u svom završnom obraćanju navelo da je u toku postupka predočilo dovoljno dokaza na osnovu kojih Sud može donijeti zakonitu i pravičnu odluku o krivičnom djelu i krivičnoj odgovornosti optuženog te ga oglasiti krivim za krivično djelo navedeno i činjenično opisano u predmetnoj optužnici.

10. Tužilac se u završnoj riječi osvrnuo na opće elemente predmetnog krivičnog djela, te je istakao da je dokazano da je na području općine Pale postojao širok i sistematičan napad usmjeren protiv civilnog bošnjačkog stanovništva, kao i da je optuženi bio u potpunosti svjestan ovog napada.

11. U odnosu na svojstvo optuženog Tužilaštvo je navelo da je subjektivnim i objektivnim dokazima dokazano da je optuženi u inkriminisano vrijeme bio načelnik SJB Pale, kao i da je kao takav rukovodio radom stanice, organizovao njen rad, usmjeravao i koordinirao aktivnostima pripadnika policije aktivnog i rezervnog sastava SJB Pale, kao i specijalne jedinice policije SJB Pale, te samim tim bio odgovoran za zakonito izvršavanje poslove i zadataka pripadnika policije SJB Pale.

12. Tužilaštvo je u završnoj riječi detaljno analiziralo svaku tačku optužnice, koja se optuženom Malki Koromanu stavlja na teret, i to na način da je izvršilo analizu iskaza svjedoka, kao i materijalnih dokaza, kako Tužilaštva, tako i odbrane, pritom analizirajući elemente krivičnog djela, koji se optuženom stavlja na teret.

13. Tužilaštvo je na kraju istaklo da je zadatak i obaveza policije, a ponajviše načelnika SJB zaštita svih građana bez obzira na njihovu nacionalnu, vjersku, etničku, kulturnu ili bilo koju drugu pripadnost i ako je taj zadatak ostvaren u jednom slučaju, to ni u kom slučaju ne opravdava nečinjenje i nezakonito postupanje u drugom slučaju.

14. U odnosu na olakšavajuće okolnosti na strani optuženog, koje se tiču njegovih ličnih i porodičnih prilika, Tužilaštvo navodi da odbrani prepušta iznošenje argumenata u tom pravcu, dok u odnosu na otežavajuće okolnosti navodi jačinu ugrožavanja i povrede zaštićenog dobra i držanje učionioca nakon izvršenja djela, u smislu neizražavanja kajanja, niti žaljenja zbog svojih postupaka i postupaka svojih podčinjenih.

15. U skladu sa iznesenim Tužilaštvo je predložilo da optuženom bude izrečena krivično pravna sankcija sa kojom će se postići svrha i cilj kažnjavanja.

(ii) ZAVRŠNA RIJEČ ODBRANE OPTUŽENOG

16. Branilac optuženog Malke Koromana, advokat Muhidin Kapo, je u završnoj riječi istakao da Tužilaštvo nije van razumne sumnje dokazalo da je optuženi Malko Koroman počinio krivična djela iz optužnice, obzirom da tužilac u toku postupka nije dokazao niti jedan element optužnice.

17. Odbrana ukazuje da Tužilaštvo BiH u optužnici nije konkretizovalo bilo koju radnju ili kažnjivi propust optuženog kao direktnog izvršioca, niti kao saizvršioca, odnosno nije doklazalo izvan razumne sumnje da je bilo koju radnju ili propuštanje, koje bi predstavljalo učešće u izvršenju krivičnog djela, počinio optuženi.

18. Odbrana se poziva na princip *in dubio pro reo*, te ističe da teret dokazivanja stoji na optužbi, a sumnja se mora tumačiti u korist optuženog, zbog čega za osudu po ovakvoj optužbi i dokazima ne postoji razuman zaključak.

19. Branilac se osvrnuo na iskaze svjedoka i ostale provedene dokaze optužbe, te ukazao da Tužilaštvo pogrešno tumači i kvalifikuje činjenice koje su optuženom stavljene na teret.

20. Odbrana ističe da su svjedoci odbrane svojim iskazima opisali ponašanje optuženog i njegovu ulogu u dešavanjima u kritičnom periodu, te da su jedinstveni da je optuženi štitio bošnjačko stanovništvo koristeći svoj položaj i autoritet u čemu je uglavnom uspio, zbog čega se ne može prihvatiti teza optužbe da je optuženi izvršio progona, već upravo suprotno, da je spašavao i spasio civilno bošnjačko stanovništvo općine Pale od bilo kakvog napada i progona, te da su ljudi ostali živi zahvaljujući optuženom Malki Koromanu.

21. Obzirom da dokazi koje je ponudilo Tužilaštvo u cilju dokazivanja odgovornosti optuženog nisu takve vrijednosti da isključe svaku razumnu sumnju da je optuženi počinio krivična djela za koje ga optužnica tereti, odbrana je predložila donošenje oslobađajuće presude.

IV. PROCESNE ODLUKE

a. Utvrđene činjenice na prijedlog Tužilaštva BiH

22. Tužilaštvo BiH je dana 28.01.2020. godine Sudu podnijelo prijedlog broj: T20 0 KTRZ 0003408 05 kojim traži prihvatanje kao utvrđenih određenih činjenica iz pravosnažne presude Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) u predmetu protiv Miće Stanišića i Stojana Župljanina broj IT-08-91-T od 27.03.2013. godine, zasnivajući svoj prijedlog na odredbama Zakona o ustupanju predmeta, koji je osmišljen kao *lex specialis* u odnosu na ZKP BiH, sa ciljem da dokazi iz postupaka koji se vode pred MKSJ mogu biti korišteni na sudovima u BiH.

23. Tužilaštvo u obrazloženju prijedloga navodi da su imali u vidu kriterije za prihvatanje utvrđenih činjenica, odnosno da su iste dovoljno određene, konkretne i prepoznatljive, da ne predstavljaju zaključak, mišljenje ili usmeno svjedočenje, da ne predstavljaju kategorizaciju pravne prirode, da su u cijelosti citirane, te direktno ne potvrđuju krivičnu odgovornost optuženog i da su utvrđene pravosnažnom odlukom MKSJ, odnosno iste su potvrđene i u postupku po žalbi ili nisu uopšte pobijane.

24. Također, Tužilaštvo ukazuje da su sve predložene činjenice relevantne za predmetni krivični postupak koji se vodi protiv optuženog Malke Koromana, te da će se prihvatanjem predloženih činjenica utvrđenim omogućiti optuženom suđenje u razumnom roku. Stoga, Tužilaštvo smatra da postoje razlozi zbog kojih bi Sud mogao prihvatiti predložene činjenice kao utvrđene.

25. Povodom navedenog prijedloga, izjašnjenje je dostavila odbrana optuženog Malke Koromana, advokat Muhidin Kapo, u kojem ističu da se protive prijedlogu Tužilaštva BiH da Sud prihvati činjenice utvrđene pravosnažnom presudom protiv Miće Stanišića i Stojana Župljanina broj IT-08-91-T od 27.03.2013. godine. Naime, odbrana ističe da je Stojan Župljanin u vrijeme dešavanja koja se stavljaju teret optuženom Malki Koromanu bio udaljen 400 kilometara od općine Pale, te da je nelogično da on poznaje situaciju i da su se dešavanja odvijala na način koji se veže za njega, dok je Mićo Stanišić bio ministar unutrašnjih poslova Republike Srpske, koji je na svaki način pokušavao da ukloni optuženog Malku Koromana sa pozicije načelnika policije Pale, zbog čega se okolnosti koje se vežu za period iz optužnice u odnosu na Malku Koromana ne mogu prihvatiti na način kako to navodi Tužilaštvo BiH i MKSJ. Odbrana naglašava da je teret dokazivanja na Tužilaštvu BiH, te bi prihvatanje navedenih činjenica kao utvrđenih išlo na štetu optuženog, a zasigurno bi bilo povrijeđeno načelo jednakosti stranaka u postupku.

26. Vijeće je rješenjem od 10.03.2020. godine djelimično usvojilo prijedlog Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTRZ 0003408 05 od 28.01.2020. godine, te je primjenom odredbe člana 4. Zakona o ustupanju predmeta, prihvatilo kao dokazane činjenice koje su utvrđene presudom MKSJ-a protiv Miće Stanišića i Stojana Župljanina broj IT-08-91-T od 27.03.2013. godine u opsegu i redosljedom kojim su nabrojane u izreci rješenja, koje se nalazi u *Anexu B* presude, dok je u preostalom dijelu prijedlog Tužilaštva odbijen kao neosnovan, a iz slijedećih razloga:

27. Član 4. Zakona o ustupanju predmeta propisuje: „*Nakon saslušanja stranaka, sud može, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka, odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ-om ili da prihvati pismeni dokazni materijal iz postupaka pred MKSJ-om ako se odnosi na pitanja od značaja u tekućem postupku*“.

28. Sličnu odredbu sadrži i Pravilo 94. (B) Pravilnika o postupku i dokazima koje navodi da: „*Na zahtjev jedne od strana ili proprio motu pretresno vijeće može, nakon što je saslušalo strane, odlučiti da formalno primi na znanje činjenice o kojima je presuđeno ili pismeni dokazni materijal iz drugih postupaka pred Međunarodnim sudom koji se odnose na pitanja od važnosti za tekuće suđenje*».

29. Prije svega, saslušanjem stranaka i branioca, odnosno davanjem mogućnosti pismenog izjašnjenja na prijedlog Tužilaštva, ispunjena je prva formalna pretpostavka citiranog propisa za odlučivanje o prihvatanju utvrđenih činjenica dokazanim.

30. Nadalje, prilikom razmatranja predloženih činjenica kao utvrđenih, Vijeće je uzelo u obzir dosadašnja shvatanja i praksu MKSJ-a u predmetima koje je Tribunal procesuirao, primjenjujući ih kao objektivne, s obzirom da Zakon o ustupanju ne propisuje kriterije na osnovu kojih bi se određena činjenica smatrala „*presuđenom*“.

31. U tom kontekstu, razmatrani su kriteriji koje je MKSJ utvrdio rješenjem od 28.02.2003. godine u predmetu *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*, a koji uvažavaju prava optuženog zagarantovana Evropskom Konvencijom o ljudskim pravima i slobodama (EKLJP), kao i ZKP-om BiH. U skladu sa navedenom odlukom, pretresno vijeće na prijedlog jedne od stranaka ili na vlastitu inicijativu, nakon njihovog saslušanja, može odlučiti da *formalno primi na znanje presuđene činjenice*, ako ispunjavaju slijedeće kriterije: da su jasne, konkretne i mogu se identifikovati, te su relevantne za konkretni predmet, ograničene na zaključke o činjenicama i ne uključuju pravne karakterizacije, pobijane su na suđenju, ali spadaju u dio presude koji nije bio predmet žalbe ili je o njemu konačno presuđeno u žalbenom postupku ili su pobijane na suđenju, a sada spadaju u dio presude koji je predmet žalbe, ili spadaju u pitanja koja u žalbenom postupku nisu sporna.

32. Također, iste ne smiju potvrđivati krivičnu odgovornost optuženog, te se ne mogu zasnivati na sporazumu o priznanju krivnje u ranijim predmetima i utjecati na pravo optuženog na pravično suđenje.

33. Ovi kriteriji nadopunjuju pravilo 94.stav b (formalno primanje na znanje) Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ. Pored navedenog, isti kriteriji su već prihvaćeni i od strane Apelacionog vijeća Suda u presudi u predmetu *Samardžić Neđo* broj: X-KRŽ-05/49 od 13.12.2006 godine.

34. Osnovni cilj člana 4. Zakona o ustupanju predmeta jeste efikasnost i ekonomičnost postupka, što je u skladu sa pravom optuženog na suđenje bez odlaganja kako je to i propisano članom 13. ZKP BiH i članom 6. stava 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, pa je Vijeće prilikom primjene ove odredbe poštovao princip pravičnosti konkretnog predmetnog postupka, na način da nije prihvatilo činjenice koje bi na direktan ili čak indirektan način inkriminisale optuženog. Vijeće je stoga odbilo sve činjenice koje bi na bilo koji način, čak i posredno, upućivale na odgovornost optuženog za djela za koja se tereti potvrđenom optužnicom, nalazeći da postizanje pomenutih načela krivičnog postupka ne može biti izvršeno na štetu optuženog, odnosno optuženi se ne smije prihvatanjem činjenica dovesti u neravnopravan i nepovoljan procesno pravni položaj.

35. Dakle, Vijeće je prilikom prihvatanja činjenica kao utvrđenih slijedilo princip presumpcije nevinosti, jer bi se u protivnom dokazni postupak mogao okončati na štetu optuženog i prije nego budu neposredno provedeni svi dokazi u predmetu, pa je u korištenju svoga diskrecionog prava iz člana 4. Zakona o ustupanju i donošenju odluke o konkretnom pitanju, Vijeće posebno imalo u vidu prava optuženog u odnosu na član 6. Evropske Konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, te odredbe članova 3. i 13. ZKP BiH.

36. U kontekstu navedenog, korisno je naglasiti da činjenice koje su prihvaćene kao dokazane imaju karakter uopštenih i ni na koji način ne inkriminiraju optuženog.

37. S tim u vezi, Vijeće podsjeća da prihvaćene činjenice nemaju status neoborive pretpostavke (*presumption iuris et de iure*), te mogu biti predmet pobijanja u toku krivičnog postupka, ako stranke za to imaju valjane i opravdane razloge. Na ovaj način nije narušena pretpostavka nevinosti, jer optuženi u svakom slučaju uživa pravo pobijanja svih navoda optužbe, uključujući samim tim predložene ili prihvaćene činjenice.

38. Osim toga, u smislu odredbe člana 15. ZKP Sud nije u obavezi da svoju presudu zasnuje na bilo kojoj činjenici koja je prihvaćena kao dokazana, obzirom da će nakon okončanja krivičnog postupka sve one biti predmetom pojedinačne ocjene i ocjene u kontekstu svih provedenih dokaza na glavnom pretresu. Shodno tome, odluka o prihvatanju utvrđenih činjenica ima težinu procesne odluke vijeća o

prihvatljivosti ili neprihvatljivosti bilo kojeg drugog dokaza predloženog u toku postupka, što u konačnici spada u domen rukovođenja glavnim pretresom, pa shodno tome na rješenje koje se donese po ovom pitanju nije dopušteno ulaganje posebne žalbe, dok se ostavlja mogućnost strankama i braniocu da navedeno rješenje pobijaju u sklopu žalbe na presudu, a kako je to navedeno i u pouci o pravnom lijeku.

39. Nakon razmatranja navedenih kriterija, a u kontekstu argumenata koje su iznijele stranke u postupku, Vijeće nalazi da u dispozitivu rješenja nabrojane činjenice u potpunosti ispunjavaju uslove iz pobrojanih kriterija, te ih u navedenom obimu prihvata kao dokazane.

40. Ostale predložene činjenice Vijeće nije prihvatilo iz sljedećih razloga:

- činjenicu navedenu u Pr.jedlogu Tužilaštva pod br.jem 1¹ (par 130) presude MKSJ protiv Miće Stanišića i Stojana Župljanina broj IT – 08-91-T od 27.03.2013. godine, Vijeće nije prihvatilo obzirom da istu nije našao relevantnom za konkretni predmet ,
- činjenice navedene u Pr.jedlogu Tužilaštva br.cj 8.² (par. 1299), 9.³ (par 1300), 10.⁴ (par. 1301), 11.⁵ (par 1302), 12.⁶ (par. 1303), 14.⁷ (par. 1304), 16.⁸

---

¹ Kad je SRBiH 6. marta 1992. godine zvanično proglasila nezavisnost, buknuo je otvoreni sukob. Jedinice JNA, kcje su već bile prisutne na rjencj teritoriji, aktivno su učestvovala u borbama; izvještaji o borbama ukjučivali su zauzimanje Dervente, kao i incidente u Bje.jini, Foči i Kupresu početkom aprila. (...) Nakon što je Evropska zajednica priznala nezavisnost Bosne i Hercegovine 6. aprila 1992. godine, ti napadi su postali sve češći i intenzivniji, naročito u Sarajevu, Zvorniku, Višegradu, Bosanskom Šamcu, Vlasenici, Pr.jedoru i Brčkom.

² Istoga r.jeseca, Srbi su započeli kampanju kako bi ubjedili Muslimane da napuste opštinu Pale. (...) Početkom marta, Muslimani su čuli pucrvjavu iz automatskog i pješad.jskog naoružanja, na kuće Muslimana otvarana je vatra, a na kuću Bekte Jašarevića bačene su ručne bombe.

³ U isto vrijeme, Koroman je na televiziji dao saopšter.je u kcjem je pozvao je sve Muslimane i Hrvate da miliciji predaju svo oružje s dugim cjevima, ukjučujući lovačke i sportske puške. Prema zapisniku kcji je SJB Pale sastavio o svcjim aktivnostima 1992. godine, nesrbima je bilo naređeno da predaju naoružanje, bez obzira na to da li su za r.jega imali dozvolu ili ne. Sve puške su odran.je bile pr.jav.jene miliciji, tako da Muslimani i Hrvati nisu imali drugog izbora nego da se povinuju tom naređer.ju.

⁴ U drugcj polovini marta 1992. godine, muslimanska delegacija iz opštine Pale održala je niz sastanaka s Koromanom i predsjednikom opštine Radislavom Starčevićem u vezi s pr.jetrjama od strane Jovana Škobe i postupar.jem prema Muslimanima na Palama. Članovi muslimanske delegacije rekli su Koromanu i Starčeviću da ne žele da napuste svcje kuće. Na sastanku s Nikolom Kojevićem i Koromanom, muslimanska delegacija ponovo je obav.jestila srpske rukovodioce da Muslimani ne krše nikakav zakon i da žele ostati u svcjim kućama. Kojević je delegaciji rekao da r.ještani srpske nacionalnosti ne žele da na Palama žive Muslimani. Koroman je delegaciji saopštio da Muslimanima više ne može garantovati bezbjednost jer ne može kontrolisati Crvene beretke kcje su stigle iz Knina. Na osnovu onoga što je delegacija čula o događar.jima u Kninu, Muslimani su se počeli plašiti nasija, hapšer.ja, premlaćivar.ja, ubistava i patr.je od strane Crvenih beretki.

⁵ U martu i aprilu 1992. godine, pripadnici srpske paravcjske, lokalne milicije i rezervnog sastava vcjske postavili su na Palama kontrolne punktove, čime su drastično ograničili kretar.je Muslimana.

⁶ Dana 9. aprila, Muslimani su poslali pismo srpskom Kriznom štabu na Palama u kcjem su naveli da su Muslimani na meti zlostav.janja i protivzakonitog hapšenja i da im se provajuje u stanove. Navodeći te pritužbe, kao i razoružavanje milionera muslimanske nacionalnosti i oduzimanje oružja

(1307), 17.⁹ (par. 1307), 18.¹⁰ (par. 1308), 19.¹¹ (par. 1309), 20.¹² (par. 1310), 21.¹³ (par. 1312), 22.¹⁴ (par. 1313), 23.¹⁵ (par. 1314), 24.¹⁶ (par. 1314), 25.¹⁷ (par. 1314), 26.¹⁸ (par. 1317), 27.¹⁹ (par. 1319), 28.²⁰ (par. 1322), 29.²¹ (par.

Muslimanima kcji za to oružje imali dozvole, Muslimani su zatražili "da se licima i porodicama kcje se ne osjećaju bezbjedno na području SO-e Pale obezbjedi nesmetano i organizovano napuštar je iste". Srpski Krizni štab je odgovorio da ne postcje razlozi za paniku i isejavar je stanovnika muslimanske nacionalnosti i da će "Srpska opština Pale" pružiti punu zaštitu svim građanima "bez obzira na vjersku i nacionalnu pripadnost".(..) ta ista poruka javno je objavljena na televiziji i radju.

⁷ Kasnije u maju, (...) i drugim Muslimanima nisu dozvolili da uđu u fabriku "Famos" kada su došli na posao. Direktor je objasnio da to radi kako ne bi došlo do "nemilih događaja" zbog sukoba kcji je izbio u Renovici. Muslimani nisu nikad ponovo pozvani da rade u fabrici i bilo im je zabranjeno da rade u drugim preduzećima.

⁸ Dana 22. maja 1992. godine, (...) stanovnika Renovice muslimanske nacionalnosti, probudila je pucjava.

⁹ Nakon desetak minuta neprekidne pucjave, megafonom je objavljeno da stanovnici trebaju izaći iz kuća i predati oružje. Kako to niko nije uradio, ponovo je počela pucjava kcja je trajala sjedećih 15 minuta. Pet-deset minuta nakon što je pucjava po drugi put stala, jedan komšija je obavjestio (...) da je došla milicija sa Pala da provjeri da li stanovnici imaju oružje i da im neće nauditi.

¹⁰ (...) stanovnici Renovice su okupljeni i odvedeni na niz zatočeničkih lokacija, između ostalog u vjone stanove u Renovici, u kcjima su stražarili muškarci u maskirnim uniformama i plavim uniformama rezervnog sastava milicije.

¹¹ Oko 16:00 ili 16:30 sati na dan napada, (...) i još dvadesetpetorici zatočenika vezali su ruke konopcem i naredili im da se ukrcaju u autobus kcjim će ih odvesti na Pale. Pripadnici milicije ušli su u isti autobus i formiran je konvcj dužine oko jedan kilometar kcji su sačinjavala vjona vozila, između ostalog pincgaueri, najmanje tri prage, 110 kamiona i najmanje dva autobusa puna vcnjnika.

¹² Konvcj je nastavio put i zaustavio se ispred zgrade SJB-a Pale. Ispred zgrade je čekala grupa od 200-300 ljudi, među kcjima su bili civili i muškarci u uniformama rezervnog sastava milicije, u zelenim maskirnim uniformama, u uniformama bivše JNA i plavim ili sivim maskirnim uniformama (...). Zatočenicima je naređeno da izađu iz autobusa i oni su odvedeni u zgradu SJB-a, gcje im je rečeno da stanu uza zid. Ona grupa ljudi kcja je bila pred zgradom postrcjila se u špalir, tukla i psovala zatočenike, vičući: "Balje, ubili ste nam čovjeka, treba ih strejati!".

¹³ U periodu do jutarnjih sati 22. maja 1992. godine, (...) ni bilo ko drugi od 150 do 200 muškaraca u Renovici nije učestvovao ni u kakvom obliku borbenih ili vcnjih dejstava.

¹⁴ O operaciji u Renovici raspravjalo se na 14. sjednici Skupštine opštine Pale jer su članovi bili uzrujani zbog pogibije dvjice milionera. Koroman se obratio prisutnima i negirao da je operacija izvedena na rjegovu inicijativu; tvrdio je da je operacija izvedena u saradnji s vcnjom komandom. Na tom sastanku nije se raspravjalo o sporazumu da Muslimani predaju oružje niti o tome da je bila postavljena zasjeda.

¹⁵ Dana 22. maja 1992. godine, vcnjici u uniformama VRS ili JNA granatirali su većinski muslimansko selo Dorja Vinča, kcje se nalazi na kilometar ili dva udajenosti od Renovice.

¹⁶ (...) srpske snage nisu u selu naišle ni na kakav organizovani otpor.

¹⁷ U Donjcj Vinči tokom granatiranja niko nije ranjen niti je poginuo, ali su stanovnici sela isjerani iz svjcjih kuća.

¹⁸ Pretresno vjeće, prije svega, ima u vidu da su zgradu kcju su Srbi u Palama koristili kao zatočenički objekt svjedoci nazivali raznim imenima, između ostalog, fiskulturnom salom, "Domom izviđača", sportskom salom, sportskom dvoranom iza stanice milicije, Domom kulture i kino salom. Međutim, (...), jasno je da su svi svjedoci govorili o istom objektu kcji se nalazio otprilike 20 metara od stanice milicije i bio korišten u razne svrhe.

¹⁹ (...) prema izjavama zatočenika u fiskulturncj sali na Palama, kao i izjavi (...) kcji je bio pripadnik MUP-a, fiskulturnu salu na Palama čuvali su pripadnici milicije i rezervnog sastava milicije sa Pala.

²⁰ Dana 15. maja 1992. godine ili približno tog datuma, na Pale je dovedeno približno 430 ljudi kcji su prethodno zatočeni u Bratuncu (...).

²¹ Nakon što su zatočenicima popisana imena, odveli su ih u fiskulturnu salu na Palama i tamo zatočili.

1323), 30.²² (par. 1326), 31.²³ (par. 1331), 32.²⁴ (par. 1335) presude MKSJ protiv Miće Stanišića i Stojana Župljanina br.j IT-08-91-T od 27.03.2013. godine, Vijeće nije prihvatilo jer predstavljaju pravnu ocjenu postojanja opštih elemenata krivičnog djela za koje se tereti optuženi u ovom predmetu ili na indirektan način prejudiciraju krivicu optuženog u ovom predmetu.

41. Dakle, Vijeće nije prihvatilo bilo kakve činjenice kojima bi se potvrđivalo učešće optuženog u sistemu koji je provodio zajedničke ciljeve formulisane od strane Skupštine srpskog naroda niti zaključci Vijeća MKSJ o tim pitanjima, jer se radi o pitanjima koja će biti predmetom dokazivanja od strane Tužilaštva BiH u ovom predmetu. Prihvatanjem činjenica koje bi na bilo koji način, pa čak i u najmanjoj mjeri indicirale krivicu optuženog, narušila bi se prezumpcija nevinosti kao najvažnijeg načela i prava koje uživa optuženi tokom cijelog krivičnog postupka.

b. Mjere zaštite za svjedoke

1. P-1 i P-2

42. Odlučujući o prijedlogu Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTRZ 000 3408 05 od 11.10.2019. godine, sudija za prethodni postupak ovoga Suda je donio rješenje broj: S1 1 K 033743 19 Km od 15.10.2019. godine kojim je za svjedoke P-1 i P-2 na osnovu člana 91. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH), te članova 3. 12. i 13. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, određena mjera zaštite ličnih podataka pseudonimom.

43. Sud je ocjenio da je prijedlog Tužilaštva BiH za određivanje mjera zaštite osnovan, obzirom da iz iskaza svjedoka P-1 i P-2 proizilazi da su isti bili očevici ili imaju posredna saznanja o kritičnom događaju, a također potiču sa istog geografskog područja, kao i osumnjičeni, te silom prilika moraju odlaziti na područja na kojima isti boravi i radi, te je s toga opravdana bojazan, da ukoliko bi se objelodanili podaci svjedoka, njihova bezbjednost bi mogla biti dovedena u pitanje ili pak bezbjednost članova njihove porodice zbog ovog svjedočenja.

---

²² Ujutru 16. ili 17. maja 1992. godine, milicija je rekla zatočenicima iz Bratunca, među kojima je bio i Hasanović, da će biti razmjerjeni za srpske vojnike.

²³ (...) barem tri čovjeka, među kojima su bili Selim Pandžić, Nasko Smajić i Brico, umrla od posljedica premlaćivanja u fiskulturnoj sali na Palama.

²⁴ Krajem juna i početkom jula 1992. godine, SJB Pale, uz podršku srpskog Kriznog štaba i Skupštine opštine Pale, organizovao je premještanje ukupno 1.042 nesrba iz opštine Pale u muslimanski dio Sarajeva. Svakodnevno je objavivano koji Muslimani i u kojim ulicama su tog dana bili na redu. Muslimanima je bilo dopušteno da sa sobom uzmu samo ono što mogu ponijeti.

2. P-3

44. Tužilaštvo Bosne i Hercegovine je na nastavku glavnog pretresa održanog dana 20.09.2021. godine neposredno prije svjedočenja svjedoka P-3, predložilo da se svjedoku dodjele mjere zaštite u vidu zaštite identiteta, tako što će se svjedoku dodijeliti pseudonim, kao i da svjedoči iz druge prostorije uz distorziju lika i glasa.

45. Na predmetne okolnosti Sud je saslušao svjedokinju, u smislu odredbe člana 5a) Zakona o zaštiti svjedoka, koja je istakla da je žrtva silovanja, te da mjere zaštite traži radi svoje porodice, svog narušenog zdravstvenog stanja, kao i da ima napade, uništenje imovine i provokacije.

46. Odbrana optuženog Malke Koromana se izjasnila da se protive određivanju mjera zaštite svjedoku, obzirom da smatraju da svjedokinji nisu poznate okolnosti na koje treba da svjedoči, odnosno da tužilac nije svjedokinji adekvatno pojasnio o kojim okolnostima će svjedočiti u ovom krivičnom postupku, te da u tom smislu ovaj svjedok ne ispunjava uslove za određivanje mjera zaštite.

47. Postupajući tužilac je upit Vijeća pojasnio da će svjedokinja svjedočiti na okolnosti ličnosti optuženog, u svrhu pobijanja iskaza svjedoka odbrane o ličnosti optuženog.

48. Shodno iznesenim razlozima, a sve u skladu sa članom 3. stav 2. Zakona o zaštiti svjedoka koji glasi "*Ugroženi svjedok je onaj svjedok kcji je ozbižno fizički ili psihički traumatizovan okolnostima pod kcjima je izvršeno krivično djelo ili kcji pati od ozbiJNIH psihičkih poremećaja kcji ga čine izuzetno osjetljivim, odnosno dijete i malo, jetnik*", Sud nalazi opravdanim dodijeliti svjedoku traženi pseudonim, kojim će se oslovljavati u daljem toku postupka, obzirom da je svjedokinja kao žrtva silovanja psihički traumatizovana okolnostima pod kojima je izvršeno krivično djelo.

49. Sastavni dio ove mjere je i zaštita lika svjedoka od javnog objavljivanja istog u sredstvima javnog informisanja i drugim elektronskim medijima i uređajima.

50. S druge strane, Sud je imajući u vidu član 4. Zakona o zaštiti svjedoka odbio kao neosnovan prijedlog da se svjedokinji odrede i dodatne mjere zaštite u vidu svjedočenja iz druge prostorije uz distorziju lika i glasa, obzirom da krivično djelo koje je počinjeno prema svjedokinji nije predmet ovog krivičnog postupka, te je Sud našao da se svrha određivanja mjera zaštite prema ovom svjedoku može postići primjenom blaže mjere u vidu zaštite ličnih podataka svjedoka pseudonimom.

51. Pri navedenom, potpuna svrsishodnost izrečene mjere zaštite identiteta svjedoka postiže i zaštitom lika svjedoka od javnog objavljivanja istog u sredstvima javnog informisanja i drugim elektronskim medijima i uređajima.

3. Svjedok Sabit Balović

52. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 01.02.2021. godine, svjedok Sabit Balović tražio je da mu se dodijele mjere zaštite za svjedoke. Nakon isključenja javnosti (Odluka o isključenju javnosti) svjedok je iznio razloge zbog kojih traži mjere zaštite, i to su da se svuda kreće, te da ne želi da ima peripetija zbog svjedočenja. Navedene razloge svjedoka Vijeće nije našlo osnovanim da bi mu u skladu sa Zakonom o zaštiti svjedoka odredilo mjere zaštite, te ga je u skladu sa navedenim poučilo o zakonskim uslovima za dodjeljivanje mjera zaštite, te je konkretno upitan da li su on ili članovi njegove porodice dobijali prijetnje u vezi sa svjedočenjem, što je svjedok negirao, te je izjavio da odustaje od zahtjeva za određivanjem mjera zaštite, odnosno da će javno svjedočiti.

4. Svjedok Adnan Efendić

53. Na nastavku glavnog pretresa održanom dana 20.09.2021. godine svjedok Adnan Efendić tražio je određivanje mjera zaštite iz razloga radi svoje sigurnosti i sigurnosti svoje porodice. Svjedok je negirao da je dobijao prijetnje radi svjedočenja. Vijeće je poučilo svjedoka o zakonskim uslovima za dodjeljivanje mjera zaštite, međutim svjedok je ostao kod svog prijedloga za određivanje mjera zaštite. U tom smislu Vijeće se rukovodilo odredbom člana 3. stav 1. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka koja propisuje da je *„Svjedok pod prijetnjom jest svjedok čija je lična sigurnost ili sigurnost njegove porodice dovedena u opasnost zbog njegovog učešća u postupku, kao rezultat prijetnji, zastrašivanja ili sličnih radnji koje su vezane za njegovo svjedočenje ili svjedok koji smatra da postoji razumna osnova za bezaznan da bi takva opasnost vjerovatno proistekla kao posljedica njegovog svjedočenja“*. U skladu sa navedenom odredbom Vijeće je donijelo odluku da odbija kao neosnovan prijedlog svjedoka da mu se odrede tražene mjere zaštite, obzirom da je razloge svjedoka zbog kojih traži određivanje mjera zaštite našlo paušalno navedenim. U skladu sa odlukom Vijeća, svjedok Efendić je saslušan na glavnom pretresu kao javni svjedok.

c. Protek roka od 30 dana

54. Odredba člana 251. stav 2. ZKP BiH predviđa da *„glavni pretres koji je odgođen mora ponovo početi ako se izmijenio sastav vjeća ili ako je odgađanje trajalo duže od 30 dana, ali uz saglasnost stranaka i branioca vjeće može odlučiti da se u ovakvom slučaju svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovo i da se ne vrši novi uviđaj, nego da se koriste iskazi svjedoka i vještaka dati na ranijem glavnom pretresu...“*

55. Kako je u ovom predmetu, tokom dokaznog postupka, između glavnih pretresa održanih 16.03.2020.godine i 10.06.2020. godine, zatim 22.06.2020. godine i 31.08.2020. godine, 26.10.2020. godine i 21.12.2020. godine, te 05.07.2021. godine i 23.08.2021. godine, prošlo više od 30 dana, glavni pretres je ponovo otvoren, a postupajući u skladu sa gore navedenom odredbom, uz saglasnost stranaka i branioca optuženog, Vijeće nije ponovo izvodilo provedene dokaze, već su prihvaćeni svi ranije izvedeni dokazi u ovom postupku.

d. Izuzetak od neposrednog izvođenja dokaza

56. Na nastavcima glavnog pretresa održanih dana 12.10.2020. godine, 26.10.2020. godine, 21.12.2020. godine, 18.01.2021. godine, 15.03.2021. godine i 26.04.2021. godine Vijeće je, u smislu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH, postupajući po prijedlogu postupajućeg tužioca, donijelo odluku o čitanju iskaza svjedoka: Mirsada Smajiša²⁵, Rifata Tabića²⁶, Hajrudina Karića²⁷, Ahmeta Pale²⁸, Rašida Ramovića²⁹, Fikreta Pale³⁰, Avde Bećirovića³¹, Zahida Sipovića³², Ćamila Kaljanaca³³, Naila Spahića³⁴, Mehe Rakita³⁵, Fadila Kujovića³⁶, Mustafe Brdarića³⁷, Sulejmana Crnčala³⁸, Rasima Đoze³⁹ i Velije Hujdura⁴⁰, koji su dali izjave u toku istražnog postupka, a koji su zapisnici potom uvršteni u dokazni materijal optužbe.

57. Pri donošenju odluke, Vijeće se rukovalo odredbom člana 273. stav 2. ZKP BiH, slijedom koje se zapisnici o iskazima u istrazi mogu po odluci vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo u slučaju ako su ispitanе osobe umrle,

---

²⁵ Izjava svjedoka Smajš Mirsada data MKSJ od 14.01.1998. godine (na engleskom i na bosanskom jeziku);

²⁶ Zapisnik o saslušanju svjedoka Rifata Tabića, Viši sud u Sarajevu, broj Ki:282/94 od 31.08.1995. godine;

²⁷ Izjava svjedoka Hajrudina Karića data MKSJ od 13.05.2011. godine;

²⁸ Zapisnik o saslušanju svjedoka Ahmeta Pale, Viši sud u Sarajevu, broj Ki:282/94 od 15.01.1996. godine;

²⁹ Zapisnik o saslušanju svjedoka Rašida Ramovića, Viši sud u Sarajevu, broj Ki: 282/94 od 28.08.1995. godine;

³⁰ Zapisnik o saslušanju svjedoka Fikreta Pale, Viši sud u Sarajevu, broj Ki: 282/94 od 28.08.1995. godine;

³¹ Zapisnik o saslušanju svjedoka Avde Bećirovića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 17-04/2-04-2-413/07 od 17.04.2007. godine;

³² Zapisnik o saslušanju svjedoka Zahida Sipovića, Viši sud u Sarajevu, broj: Ki-282/94 od 09.08.1995. godine;

³³ Zapisnik o saslušanju svjedoka Ćamila Kaljanca, Viši sud u Sarajevu, broj: Ki-282/94 od 31.07.1995. godine;

³⁴ Zapisnik o saslušanju svjedoka Naila Spahića, Viši sud u Sarajevu, broj: Ki-282/94 od 31.07.1995. godine

³⁵ Zapisnik o saslušanju svjedoka Meho Rakita, Kantonalni sud u Sarajevu, broj Ki:282/94 od 14.02.2000. godine;

³⁶ Zapisnik o saslušanju svjedoka Fadila Kujovića, Kantonalni sud u Sarajevu, broj Ki:282/94 od 21.02.2000. godine;

³⁷ Zapisnik o saslušanju svjedoka Mustafe Brdarića, Okružni vojni sud u Sarajevu, broj Ki:284/94 od 20.04.1994. godine;

³⁸ Zapisnik o saslušanju svjedoka Sulejmana Crnčalo, Viši sud u Sarajevu, broj Ki:282/94 od 23.08.1995. godine;

³⁹ Zapisnik o saslušanju svjedoka Rasima Đoze, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 17-04/2-04-2-421/07 od 20.04.2007. godine;

⁴⁰ Zapisnik o saslušanju svjedoka Velije Hujdura, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 17-04/2-04-2-418/07 od 20.04.2007. godine i Zapisnik o saslušanju svjedoka Velije Hujdura, Viši sud u Sarajevu, broj KI 282/94 od 14.08.1995. godine

duševno oboljele, ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred Sud nemoguć, ili je znatno otežan iz važnih uzroka.

58. Imajući u vidu da iz izvoda iz matične knjige umrlih za svjedoke Mirsada Smajiša⁴¹, Rifata Tabića⁴², Hajrudina Karića⁴³, Ahmeta Pale⁴⁴, Rašida Ramovića⁴⁵, Fikreta Pale⁴⁶, Avde Bećirovića⁴⁷, Zahida Sipovića⁴⁸, Ćamila Kaljanca⁴⁹, Naila Spahića⁵⁰, Mehe Rakite⁵¹, Fadila Kujovića⁵², Mustafe Brdarića⁵³, Sulejmana Crnčala⁵⁴, Rasima Đoze⁵⁵ i Velije Hujdura⁵⁶, proizilazi da su isti preminuli, Vijeće je našlo ispunjenim uslove iz naprijed navedene odredbe.

59. Nadalje, Vijeće je donijelo odluku o čitanju iskaza svjedoka Omera Suljovića, Midhata Rizvanovića i Hasiba Bašića u smislu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH.

60. U odnosu na svjedoka Omera Suljovića Tužilaštvo BiH predložilo je čitanje iskaza svjedoka, u skladu sa odredbom člana 273. stav 2. ZKP BiH, iz razloga što je njegov dolazak pred Sud nemoguć, odnosno znatno otežan iz važnih uzroka. Naime, prema informacijama Odjela za podršku svjedocima Suda BiH svjedok je osoba starije životne dobi (94 godine), te je lošeg zdravstvenog stanja, zbog čega nije u mogućnosti da se odazove na poziv Suda da svjedoči. Obzirom da je odbrana dala saglasnost da se iskaz svjedoka pročita na glavnom pretresu, Vijeće je u skladu sa svim navedenim našlo da su ispunjeni uslovi iz stava 2. člana 273. ZKP BiH, te je na

---

⁴¹ Izvod iz MKU za lice Mirsad Smajš, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-36384/2019 od 04.10.2019. godine

⁴² Izvod MKU za lice Rifat Tabić, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24742/2019 od 12.07.2019. godine

⁴³ Izvod iz MKU za lice Hajrudin Karić, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24711/2019 godine od 12.07.2019. godine;

⁴⁴ Izvod iz MKU za lice Ahmet Palo, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24732/2019 od 12.07.2019. godine;

⁴⁵ Izvod iz MKU za lice Rašid Ramović, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24731/2019 od 12.07.2019. godine;

⁴⁶ Izvod iz MKU za lice Fikret Palo, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24729/2019 od 12.07.2019. godine

⁴⁷ Izvod iz MKU za lice Avdo Bećirović, općina Pale, broj 06/4-202-668/20 od 20.11.2020. godine;

⁴⁸ Izvod iz MKU za lice Zahid Sipović, Općina Novi Grad Sarajevo, broj: 02/05-13-24728/2019 od 12.07.2019. godine

⁴⁹ Izvod iz MKU za lice Ćamil Kaljanac, Općina Novi grad Sarajevo, broj: 02/05-13-25320/2019 od 17.07.2019. godine

⁵⁰ Izvod iz MKU za lice Nail Spahić, Općina Novi grad Sarajevo, broj 02/05-13-25318/2019 od 17.07.2019. godine

⁵¹ Izvod iz MKU za lice Meho Rakita, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24735/2019 od 12.07.2019. godine

⁵² Izvod iz MKU za lice Fadil Kujović, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24736/2019 od 12.07.2019. godine

⁵³ Izvod iz MKU za lice Mustafa Brdarić, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-25317/2019 od 17.07.2019. godine

⁵⁴ Izvod iz MKU za lice Suljman Crnčalo, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24730/2019 od 12.07.2019. godine

⁵⁵ Izvod iz MKU za lice Rasim Đozo, Općina Pale, broj 03/4-10-145-21 od 19.02.2021. godine

⁵⁶ Izvod MKU za lice Velija Hujdur, Općina Pale, broj 03/5-10-537/20 od 07.09.2020. godine

glavnom pretresu održanom dana 26.04.2021. godine pročitao iskaz svjedoka Omera Suljovića⁵⁷.

61. U odnosu na svjedoka Midhata Rizvanovića Tužilaštvo BiH je predložilo čitanje iskaza svjedoka iz razloga što je isti ostao nedostupan za Sud, odnosno nije pronađen. Naime, Sud BiH je svjedoku uputio poziv za svjedočenje na dvije adrese, koje je Tužilaštvo dostavilo Sudu, međutim isti nije pronađen ni na jednoj. Obzirom da odbrana nije izrazila protivljenje na prijedlog Tužilaštva BiH da se čita iskaz svjedoka, Vijeće je iz razloga nemogućnosti pronalaska svjedoka Rizvanovića donijelo odluku da se na glavnom pretresu pročita iskaz ovog svjedoka⁵⁸.

62. Kao dokazni prijedlog replike Tužilaštvo BiH je predložilo saslušanje svjedoka Hasiba Bašića. Tužilaštvo je na glavnom pretresu održanom 27.09.2021. godine obavijestilo Sud da su putem policijskih agencija izvršene provjere radi utvrđivanja da li je isti živ, obzirom da se radi o licu starije životne dobi, kao i provjere njegove adrese prebivališta i broja telefona, te da je isti ostao nedostupan, iako je utvrđeno da nije evidentiran u matičnoj knjizi umrlih. Obzirom na navedeno Tužilaštvo je predložilo čitanje iskaza ovog svjedoka. Odbrana se na navedeni prijedlog Tužilaštva izjasnila da se ne protivi čitanju iskaza svjedoka, nakon čega je Vijeće donijelo odluku da se iskaz svjedoka Hasiba Bašića⁵⁹ pročita na glavnom pretresu, obzirom na nemogućnost pronalaska svjedoka, a u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH.

63. Kako se radi o izuzetku od neposrednog izvođenja dokaza, kojem Sud pribjegava kada na glavnom pretresu nije moguće neposredno saslušati svjedoka, Sud je odbrani dao mogućnost, da navedu pitanja koja bi bila postavljena svjedocima čiji su iskazi pročitani da su isti bili neposredno saslušani na glavnom pretresu.

64. Na glavnom pretresu održanom dana 01.02.2021. godine pročitao je iskaz svjedoka Muharema Garaplije⁶⁰. Naime, svjedok Muharem Garaplija je pristupio na navedeni glavni pretres radi svjedočenja, međutim kako isti zbog svog zdravstvenog stanja nije bio u mogućnosti da usmeno komunicira, a o čemu se Vijeće, kao i stranke i branilac, neposredno uvjerilo, Vijeće je, na prijedlog odbrane, a uz

---

⁵⁷ Zapisnik o saslušanju svjedoka Omera Suljovića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 17-04/2-04-2-414/07 od 17.04.2007. godine

⁵⁸ Zapisnik o saslušanju svjedoka Midhata Rizvanovića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 17-04/2-04-2-624/08 od 17.06.2008. godine

⁵⁹ Zapisnik o saslušanju svjedoka Hasiba Bašića, Viši sud u Sarajevu, broj Ki 282/94 od 10.08.1995. godine

⁶⁰ Zapisnik o saslušanju svjedoka Muharema Garaplije, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-107/19 od 08.02.2019. godine

saglasnost postupajućeg tužioca, donijelo odluku da se iskaz svjedoka pročita uz njegovo prisustvo. Zapisnik o saslušanju svjedoka iz istrage je najprije prezentovan svjedoku, koji je gestikulacijom potvrdio svoje potpise na zapisniku, a nakon što je isti pročitan, svjedok je na isti način potvrdio da je tačno sve pročitano i da nema ništa da doda. Odbrana nije imala unakrsnih pitanja za ovog svjedoka.

e. Odluka o isključenju javnosti

65. Na nastavku glavnog pretresa održanom dana 01.02.2021. godine Vijeće je donijelo odluku o isključenju javnosti, kako bi svjedok Sabit Balović obrazložio razloge zbog kojih traži mjere zaštite. Nakon što je Vijeće saslušalo razloge svjedoka zbog kojih traži određivanje mjera zaštite, pa iste našle neosnovanim, (Mjere zaštite za svjedoke – 3. Sabit Balović) Vijeće je svjedoka upoznalo sa zakonskim uslovima za određivanje mjera zaštite, te je konkretno upitan da li su on ili članovi njegove porodice dobijali prijetnje u vezi sa svjedočenjem, što je svjedok negirao, te je izjavio da odustaje od zahtjeva za određivanjem mjera zaštite, odnosno da će javno svjedočiti.

66. Na glavnom pretresu održanom dana 20.09.2021. godine Vijeće je donijelo odluku o isključenju javnosti kako bi svjedokinja P – 3, kojoj je dodijeljena mjera zaštite, kako je navedeno pod **b.** Mjere zaštite za svjedoke – 2. P-3, iznijela svoje lične podatke.

f. Izmjena redoslijeda izvođenja dokaza

67. Na glavnom pretresu održanom dana 30.08.2021. godine sud je donio odluku da se u smislu odredbe iz člana 240. u vezi sa članom 261. stav 2. ZKP BiH, odstupi od redoslijeda izvođenja dokaza, tako da je glavni pretres održan dana 20.09.2021. godine nastavljen izvođenjem dokaza replike Tužilaštva, dok je odbrana ostala u obavezi pribavljanja ovjere materijalne dokumentacije, obzirom da je Tužilaštvo prigovaralo autentičnosti materijalnih dokaza odbrane. Nakon izvođenja dokaza replike Tužilaštva, odbrana je na glavnom pretresu održanom dana 08.11.2021. godine u spis uložila materijalnu dokumentaciju, te saslušala tri svjedoka na okolnost autentičnosti predloženih dokaza odbrane.

g. Vještačenje svjedoka replike Tužilaštva BiH – Rade Hršum

68. Na prijedlog Tužilaštva BiH od 27.09.2021. godine, a nakon što se svjedok nije odazvao na poziv Suda, uz dostavljanje medicinske dokumentacije, Sud je izdao naredbu za vještačenje svjedoka Rade Hršuma, koji je predložen kao dokaz replike Tužilaštva BiH.

69. Dana 11.10.2021. godine na glavnom pretresu Sud je saslušao vještaka dr Radojku Golijan, koja je usmeno obrazložila svoj nalaz i mišljenje ⁶¹, sačinjen po naredbi Suda od 28.09.2021. godine.

70. Predmet vještačenja je bila analiza dostavljene medicinske dokumentacije, a u cilju utvrđenja optužeg zdravstvenog stanja svjedoka, te sposobnosti svjedoka da svjedoči na glavnom pretresu. Mišljenje vještaka dr Golijan je da Rade Hršum nije sposoban da učestvuje u sudskom postupku, te da bi isti u najboljem slučaju bio sposoban svjedočiti za šest (6) mjeseci.

71. Postupajući tužilac je u cjelosti osporio nalaz i mišljenje vještaka, uz obrazloženje da je isti nepotpun, jer vještak nije izvršio neposredni pregled svjedoka, te da je pored toga potrebno utvrditi psihofizičko stanje svjedoka, zbog čega predlaže vještačenje od strane tima vještaka (neuropsihijatra, psihologa i doktora interne medicine).

72. Vijeće je donijelo odluku kojom prihvata prijedlog Tužilaštva za timsko vještačenje svjedoka Rade Hršuma, po vještacima dr Radojka Golijan, dr Alma Bravo – Mehmedbašić i Nermina Bajramagić i to neposrednim pregledom svjedoka, te uvidom u dostavljenu medicinsku dokumentaciju, a na okolnosti utvrđivanja opšteg zdravstvenog i psihičkog stanja svjedoka, te da li je isti sposoban pristupiti u prostorije Suda Bosne i Hercegovine radi svjedočenja na glavnom pretresu u predmetnom krivičnom postupku, odnosno ukoliko svjedok nije u mogućnosti pristupiti u prostorije Suda, da li je sposoban svjedočiti van sjedišta Suda, u službenim prostorijama (policajska stanica, sud i sl) koje su najbliže adresi prebivališta svjedoka.

73. Vještakinje su na nastavku glavnog pretresa dana 08.11.2022. godine usmeno obrazložili svoj nalaz i mišljenje ⁶², te iznijele svoj zaključak da svjedok nije sposoban da učestvuje u sudskom postupku, najmanje do okončanja ..., te u zavisnosti o ishodu iste.

74. Imajući u vidu nalaz i mišljenje timskog vještačenja svjedoka, odnosno da svjedok nije sposoban za svjedočenje zbog svog zdravstvenog stanja, svjedok Rade Hršum nije saslušan u predmetnom postupku.

---

⁶¹ T-91 - Nalaz i mišljenje vještaka Radojke Golijan od 07.10.2021. godine

⁶² T-92 - Nalaz i mišljenje tima vještaka: Radojka Golijan, Alma Bravo-Mehmedbašić i Nermina Bajramagić

V. OPŠTA OCJENA DOKAZA

75. Prilikom razmatranja i ocjene dokaza koji su provedeni na glavnom pretresu, Vijeće se rukovalo osnovnim načelima propisanim u ZKP BiH, Europske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP) i uspostavljenim praksom MKSJ, Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR) i Europskog suda za ljudska prava (ESLJP), a koji će u nastavku biti navedeni.

76. Prije svega, Vijeće je imalo u vidu da je svrha sudskog postupka da se osigura da niko nevin ne bude osuđen, a da se učiniocu krivičnog djela izrekne krivičnopravna sankcija pod uslovima propisanim KZ BiH i u zakonom propisanom postupku (član 2. stav 1. ZKP BiH).

77. U tom smislu, član 3. stav 1. ZKP BiH određuje da se svako smatra nevinim za krivično djelo dok se pravosnažnom presudom ne utvrdi njegova krivica. Procesna pretpostavka nevinosti je tzv. *privremena pretpostavka (praesumptio iuris tantum)* koja vrijedi dok se suprotno ne dokaže. Zbog usvajanja ove pretpostavke, optuženi su oslobođeni tereta dokazivanja svoje nevinosti. Slijedom toga, teret dokazivanja suprotnog od onog što predviđa pretpostavka nevinosti je na tužiocu. Pri tome, pretpostavka nevinosti se odnosi ne samo na krivnju optuženog, već i na sve druge bitne elemente koji stoje u međusobnoj vezi u pojmu krivičnog djela (radnja izvršenja, protivpravnost ili kažnjivost).

78. Navedeno potvrđuju i judikati ESLJP⁶³, prema kojima presumpcija nevinosti ima, između ostalog, sljedeće posljedice:

- (i) optuženi nije dužan dokazivati svoju nevinost i teret dokazivanja leži na suprotnoj strani, dakle tužiocu; i
- (ii) sud mora donijeti oslobađajuću presudu ne samo kad je uvjeren u nevinost optuženog, nego i u situaciji kad o tome postoji razumna sumnja.

79. Jedna od neposrednih posljedica presumpcije nevinosti je izričita zakonska odredba sadržana u članu 3. stav 2. ZKP BiH koja propisuje da će sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, sud riješiti na način koji je povoljniji za optuženog.

80. Konkretno, riječ je o načelu *in dubio pro reo*, ili načelu koje je izraz pogodovanja optuženog. Neku činjenicu sud može na temelju ocjene dokaza smatrati utvrđenom kada se uvjerio u njezino postojanje koje mora proizlaziti iz

---

⁶³ Npr. *Saunders protiv Velike Britanije*, 1996., Izvještaj 1996-IV, *Barbera, Messegue i Jabardo protiv Španje*, 1988., Serija A br. 146.

dokaza izvedenih na glavnom pretresu i kad u tom pogledu postupajuće vijeće nema više nikakvih dvojbi. Pri tome sve činjenice koje su *in peius* (na štetu) optuženog moraju se utvrditi sa apsolutnom sigurnošću. Drugim riječima, moraju se dokazati *van razumne sumnje*. Ukoliko se to ne postigne uzima se kao da one i ne postoje. Sve činjenice koje su *in favorem* (u korist) optužene osobe uzimaju se kao da postoje i onda i kad su utvrđene samo sa vjerovatnošću. Ako se i nakon savjesne ocjene dokaza „...*pcjedinačno i u vezi sa ostalim dokazima...*“⁶⁴ sumnje ne daju otkloniti, prema normi iz člana 3. stav 2. ZKP BiH, u sumnji sud rješava na način povoljniji za optuženog.

81. Rezultat primjene pravila *in dubio pro reo* uvijek mora biti izricanje presude u korist optuženog, što u slučaju sumnje oko pravno relevantnih činjenica predviđenih materijalnim krivičnim pravom uključuje ne samo blažu kaznu kada je krivica utvrđena, nego i oslobađajuću presudu u slučajevima u kojima glavni pretres nije mogao razjasniti sumnju oko pitanja je li optuženi počinio krivično djelo iz optužbe.

82. U ovom smislu je i odredba člana 284. tačka c) ZKP BiH prema kojoj će se optuženi osloboditi od optužbe „*ako n,je dokazano da je optuženi učinio krivično djelo za koje se optužuje*“, što znači, ne samo u slučajevima u kojima uopšte nisu izvedeni dokazi za optužbu, nego i u slučaju kada su dokazi izvedeni, ali su isti nedovoljni da sud, na osnovu njihove ocjene, izvede zaključke o nedvojbenom postojanju činjenica iznesenih u optužbi.

83. U vezi navedenog Vijeće je prilikom ocjene dokaza imalo u vidu i standard dokazivanja „*van razumne sumnje*“ kojeg je ustanovila sudska praksa kao uslov za izricanje osuđujuće presude. Prema opšteprihvaćenom stanovištu, dokazi van razumne sumnje su dokazi na osnovu kojih se pouzdano može zaključiti da postoji najveći stepen vjerovatnoće da je optuženi počinio krivično djelo.

84. Vijeće je imalo u vidu i odredbu člana 14. stav 2. ZKP BiH koja propisuje da je sud dužan razmatrati i ocjenjivati dokaze koji idu u korist optuženog sa jednakom pažnjom kao i dokaze koji ga terete.

85. Osim toga, Vijeće je razmatralo i cijnilo sve dokaze izvedene na glavnom pretresu, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj vezi, u skladu sa članom 281. ZKP BiH⁶⁵, ali u nastavku presude će navesti samo one dokaze koji su relevantni za donošenje odluke, te obrazlagati i iznositi zaključke samo o činjenicama koje su od suštinske važnosti za odluku Suda.

---

⁶⁴ Član 281. stav 2. ZKP BiH.

⁶⁵ Član 281. ZKP BiH (Dokazi na kojima se zasniva presuda): „Sud zasniva presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu. Sud je dužan savjesno ocjeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.“

86. Vijeće također podsjeća na član 15. ZKP BiH, kojim se rukovodilo i u kojem je sadržan jedan od temeljnih principa krivičnog zakonodavstva – princip slobodne ocjene dokaza, koji je ograničen jedino principom zakonitosti dokaza⁶⁶, što znači da je ocjena dokaza oslobođena formalnih pravila koja bi određivala vrijednost pojedinih dokaza. Uspostavljajući ovaj princip, zakonodavac je dao neophodnu slobodu sudskoj vlasti i pokazao povjerenje u prosudbenu moć sudija.

87. Vijeće je imalo u vidu i praksu ESLJP⁶⁷ prema kojoj se sud, iako je obavezan dati razloge za svoju odluku, ne mora detaljno baviti svakim argumentom koji je iznijela neka od strana u postupku.

88. Isto tako, Vijeće je uzelo u obzir stav žalbenog vijeća MKSJ u predmetu *Kvočka i dr.* da je stvar diskrecione ocjene pretresnog vijeća koje će pravne argumente razmotriti. Što se tiče zaključaka o činjenicama, pretresno vijeće je dužno da izvede samo one zaključke o činjenicama koji su od suštinske važnosti za utvrđivanje krivice po određenoj tački optužnice. Nije nužno osvrutati se na svaki iskaz svjedoka ili svaki dokaz u sudskom spisu.⁶⁸

89. Član 6. stav 1. EKLJP nameće obavezu svim sudovima da *„ukazu dovojnno jasno na osnove na kcjima oni zasnivaju svcju odluku”*⁶⁹. Iako priznaje primat domaćih sudskih organa u davanju ocjene šta je relevantno i prihvatljivo, član 6. stav 1. EKLJP nameće domaćim sudovima obavezu da na odgovarajući način izvrše ispitivanje podnesaka, argumenata i dokaza koje su podnijele strane⁷⁰. U vezi sa tim, sudovi moraju razmotriti i raščistiti sve značajne nepodudarnosti u iskazima strana u postupku, ukazati da li je neki od osporenih dokaza neprihvatljiv, te ako jeste, po kom osnovu.⁷¹

90. Prilikom ocjene iskaza saslušanih svjedoka Vijeće je nastojalo sagledati njihovo svjedočenje u cjelini, cijeneći pri tome kako sadržinu samog iskaza, tako i držanje i ponašanje svjedoka tokom davanja iskaza. U tom smislu Vijeće je cijenilo praksu MKSR i stav Žalbenog vijeća zauzet u predmetu *Nahimana i dr.* u kojem Žalbeno vijeće podsjeća da *„pretresno vijeće ima puno diskreciono pravo da odrjeri kcju će težinu i vjerodostcjniost pripisati iskazu nekog svjedoka. Pri tome, pretresno vijeće mora uzimati u obzir relevantne faktore u zavisnosti od konkretnog slučaja, ukjučujući i ponašanje svjedoka u sudnici, njegovu ulogu u datim događajima, uvjerljivost i jasnoću njegovog iskaza, pitanja da li ima protivriječnosti ili*

---

⁶⁶ Član 10. ZKP BiH (Zakonitost dokaza): *„Sud ne može zasnovati svcju odluku na dokazima pribavjenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima kcje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima kcji su pribavjeni bitnim povredama ovog zakona.”*

⁶⁷ ESLJP, *Garcia Ruiz v. Spain*, No. 30544/96, 21. januara 1999. godine.

⁶⁸ MKSJ, presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Kvočka i dr.* (IT-98-30/1-A), paragraf 23-25.

⁶⁹ ESLJP, *Georgiadis protiv Grčke*, paragraf 606.

⁷⁰ ESLJP, *Van de Hurk protiv Nizozemske*, paragraf 59.

⁷¹ ESLJP, *Khamidov protiv Rusije*, paragraf 173.

*nedosljednosti u njegovim uzastopnim izjavama ili između njegovog svjedočenja i drugih dokaza, te odgovore tog svjedoka tokom unakrsnog ispitivanja.*⁷²

91. Vijeće je imalo u vidu da pouzdanost iskaza jednog svjedoka zavisi od njegovog poznavanja činjenica, ali na pouzdanost iskaza u velikoj mjeri može uticati protek vremena, nestalnost ljudske percepcije kao i traumatičnost samog događaja o kome svjedoči. Nedosljednosti u iskazu svjedoka ne znače same po sebi da sudsko vijeće koje postupa razložno to svjedočenje mora odbaciti kao nepouzdanu.⁷³ Slično tome, faktori kao što su vremenski razmak između događaja i svjedočenja, mogući uticaj trećih lica, nepodudarnosti, ili stresne okolnosti u vrijeme događaja ne isključuju automatski mogućnost da se vijeće osloni na takav iskaz. Vijeće je uporedilo činjenice o kojima određeni svjedok svjedoči sa činjenicama koje su utvrđene od strane drugih svjedoka, te materijalnim dokazima kako bi se utvrdilo da li su njegovi navodi potkrijepljeni ili osporeni drugim dokazima u ovome predmetu.

92. Vijeće je prilikom ocjenjivanja dokazne snage iskaza saslušanih svjedoka razmotrilo razlike u iskazima svjedoka datim na glavnim pretresom i u ranijim fazama postupka, na koje je ukazivano od strane i optužbe i odbrane. U tom smislu, Vijeće je razlike u izjavama o određenim činjenicama, datim u različito vrijeme i pred različitim organima, kao i pojašnjenja o uzrocima tih razlika datim na glavnom pretresu, analiziralo i cijenilo za svaki pojedini slučaj konkretno, te u njihovoj povezanosti sa drugim dokazima, a zatim odlučilo o njihovoj vjerodostojnosti, o čemu će detaljnije biti obrazloženo u nastavku, prilikom analize dokaza u odnosu na činjenični opis optužnice.

VI. RELEVANTNO PRAVO

93. Optužnicom Tužilaštva broj T20 0 KTRZ 0003408 05 od 19.11.2019. godine, koja je potvrđena dana 28.11.2019. godine, te izmijenjena dana 08.11.2021. godine, optuženi Malko Koroman oslobođen je od optužbe da je počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa članom 180. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine.

94. Odredba materijalnog prava krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h), u relevantnom dijelu glasi:

*(1) Ko, kao dio širokog ili sistematičnog napada usmjerenog bilo protiv kojeg civilnog stanovništva, znajući za takav napad, učini kcje od ovih cjela:
(...)*

⁷² MKSR, presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Nahimana i dr.* (ICTR-99-52-A), paragraf 194.

⁷³ MKSJ, presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Čelebić*, paragraf 485 i 496 – 498.

h) progon bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi, koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu, u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine;

95. Odredba člana 172. stav 2. KZ BiH u tački g) sadrži značenje pojma progon: „Progon jeste namjerno i teško, međunarodnom pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici“. Kod ovog djela počinitelj na grub način i suprotno međunarodnom pravu jednoj ili više osoba oduzima temeljna ili ljudska prava, pri čemu je odabir takvih osoba ili osobe izvršen na osnovu identiteta skupine ili kolektiviteta ili je baš ciljano na tu skupinu ili kolektivitet. Takav odabir temelji se na naznačenim razlikama među skupinama ili drugim razlozima koji su opšteprihvaćeni kao nedozvoljeni po međunarodnom pravu.

96. Prema zakonskoj definiciji, elementi krivičnog djela progona kao Zločina protiv čovječnosti su:

- *namjerno i teško uskraćivanje osnovnih prava;*
- *suprotno međunarodnom pravu;*
- *zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici;*
- *protiv bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu;*
- *u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz stava ovog člana zakona, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine.*

97. Progon je oblik diskriminacije na osnovu rase, religije ili političkog mišljenja sa namjerom i rezultatom kršenja temeljnih prava pojedinca. Nije nužno postojanje zasebnog djela nečovječne prirode da bi postojao progon, već i sama diskriminacija čini djelo nečovječnim. Zločin progona obuhvata najrazličitija djela uključujući, između ostalog, djela fizičke, ekonomske ili pravne prirode kojima se krše osnovna ili temeljna prava pojedinca. Diskriminacija predstavlja jedan od navedenih elemenata koji je neophodan za dokazivanje počinjenja krivičnog djela progona.

98. Iako se presude za progon uglavnom zasnivaju na nizu djela koja su optuženi počinili, bitno je napomenuti da i jedno djelo može biti dovoljno za postojanje progona, ako to djelo stvarno diskriminiše i ako je izvršeno s namjernom da se diskriminiše po jednom od zabranjenih osnova.

99. Nekoliko pretresnih vijeća MKSJ iznijelo je stav da progon, zbog svog diskriminatornog karaktera, predstavlja naročito težak zločin koji zbog toga povlači posebno strogu kaznu.

100. *Mens rea* za djelo progona sastoji se od tri elementa: znanja da postoji širok ili sistematičan napad na civilno stanovništvo i da djelo optuženog ulazi u okvir napada; namjere da se izvrši djelo u osnovi progona i diskriminatorne namjere, odnosno namjere da se žrtve progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi. Ovim posljednjim elementom, progon se razlikuje od drugih zločina protiv čovječnosti, na kojima se najčešće bazira. O postojanju diskriminatorne namjere može se, u nedostatku direktnih dokaza, zaključiti iz okolnosti.

101. Kako je dalje navedeno u potvrđenoj optužnici, optuženi se tereti i za individualnu krivičnu odgovornost po članu 180. stav 1. KZ BiH, koja je jedno od temeljnih načela i međunarodnog krivičnog prava, predviđena posebno za počinjenje najtežih krivičnih djela iz glave XVII KZ BiH.

102. Navedena odredba u relevantnom dijelu glasi:

„Osoba koja planira, pokrene, naredi, učini ili podstrekava ili pomaže u planiranju, pripremanju ili učinjenju krivičnih djela iz člana 171. (Genocid), 172. (Zločini protiv čovječnosti), 173. (Ratni zločin protiv civilnog stanovništva), 174. (Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika), 175. (Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika), 177. (Protupravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja), 178. (Protupravno oduzimanje stvari od ubijenih i ranjenih na ratištu) i 179. (Povrede zakona ili običaja rata) ovog zakona, individualno je odgovorna za to krivično djelo.“

103. Jedna od značajnih odrednica navedene odredbe je to što službeni položaj bilo kojeg okrivljenog, bilo da se radi o šefu države ili vlade, ili o odgovornoj službenoj osobi vlade, ne oslobađa takvu osobu krivične odgovornosti niti utiče na ublažavanje kazne.

104. Imajući u vidu da je optuženi Malko Koroman oslobođen od optužbi iz razloga što dokazi koji su izvedeni na glavnom pretresu ne pružaju dovoljno osnova za zaključak da je optuženi van razumne sumnje počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret, Vijeće se u ovom obrazloženju neće detaljnije upuštati u obrazlaganje postojanja opštih elemenata krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, dok će se u nastavku osvrnuti na pojedinačne inkriminacije koje su optuženom stavljene na teret i iznijeti svoje nalaze i ocjene u pogledu istih.

VII. OCJENA IZVEDENIH DOKAZA - RAZLOZI ZA DONOŠENJE OSLOBAĐAJUĆE PRESUDE

105. Optuženom Malki Koromanu optužnicom je stavljeno na teret da je:

*U periodu od kraja marta 1992. godine, pa do decembra 1992. godine, u okviru širokog i sistematičnog napada Vcjske Srpske Republike Bosne i Hercegovine, kasnije Vcjske Republike Srpske (u dajem tekstu: vcjska), Ministarstva unutrašnjih poslova Srpske Republike Bosne Hercegovine, kasnije Republike Srpske (u dajem tekstu: policija), srpskih paravojnih formacija , usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva opštine Pale, znajući za takav napad i svjestan da njegove radnje čine dio tog napada, u svjetvu načelnika Stanice javne bezbjednosti Pale (u dajem tekstu: SJB Pale), sa kcje dužnosti je rukovodio SJB Pale, tako što je organizovao njen rad, usmjeravao i koordinirao aktivnostima pripadnika policije aktivnog i rezervnog sastava SJB Pale, kao i **specijalne jedinice policije SJB Pale** (sve u dajem tekstu: pripadnici policije SJB Pale) i samim tim bio odgovoran za zakonito izvršavanje poslova i zadataka pripadnika policije SJB Pale, kcjima je bio nadređeni i nad kcjima je imao stvarnu i efektivnu kontrolu, postupajući sa diskriminatornom namjerom počinio progon bošnjačkog civilnog stanovništva opštine Pale, zasnovan na nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, i vjerskoj osnovi, protivpravnim zatvaranjima, nečovječnim zatočenjima u nehumanim uslovima suprotno osnovnim pravilima međunarodno humanitarnog prava, ubistvima, mučenjima, napadom na civilno stanovništvo i nebranjena mjesta i drugim nečovječnim djelima slične prirode učinjivih u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljne fizičke ili psihičke povrede ili narušenju zdravlja, na način da je naređivao, organizovao i omogućio protivpravna hapšenja i zatvaranja civila bošnjačke nacionalnosti u zatočeničkim objektima na području Pala, kcje su predstavljali zgrada SJB Pale i "Fiskulturna sala" u Palama, kcja se nalazi pored zgrade SJB Pale, u kcjim objektima su zatvorene osobe sa njegovim znanjem i odobravljenjem držane u nehumanim uslovima, podvrgnuti mučenjima, ubistvima i teškim fizičkim i psihičkim zlostavljanjima od strane njemu podređenih pripadnika policije, kcje zločine je kao načelnik SJB Pale podržavao i pomagao, te omogućavao njihovom činjivju, na način što je, kao načelnik SJB Pale bio obavezan zaštititi civile, ali je to propustio učiniti, doprinoseći na taj način stvaranju i očuvanju klime nekažnjivosti ...*

106. Nesporno je da je optuženi Koroman u inkriminisano vrijeme obavljao dužnost načelnika SJB, te kao takav rukovodio SJB Pale, te bio odgovoran za zakonito izvršavanje poslova i zadataka pripadnika policije SJB, i to pripadnika aktivnog i rezervnog sastava policije SJB.

107. Nasuprot tome, Vijeće nije van razumne sumnje utvrdilo da je SJB Pale pod svojom ingerencijom imala navedenu specijalnu jedinicu policije kojoj bi optuženi Malko Koroman bio nadređeni, te nad istom imao stvarnu i efektivnu kontrolu iz slijedećih razloga:

108. U kontekstu pripadnosti specijalne jedinice policije Stanici javne bezbjednosti Pale, odnosno nadređenosti optuženog Malke Koromana kao načelnika stanice javne bezbjednosti istoj, a u vezi sa radnjama pripadnika specijalne jedinice koje se optuženom tačkama optužnice stavljaju na teret Tužilaštvo je provelo dokaze saslušanjem svjedoka i uvođenjem u spis materijalnih dokaza.

109. U tom smislu svjedok Milomir Tepeš je u svom iskazu naveo da je mobilisan kod Rajka Kušića, koji je bio komandir te jedinice, koja je pripadala policiji, ali nije siguran kojoj, da li vojnoj ili civilnoj, da je jedinica imala oko 30 pripadnika, da su nosili vojne maskirne uniforme, te automatske puške koje su zadužili od Kušića, te da je njihovo sjedište bilo kod hotela Panorama, gdje su imali posebnu logističku bazu.

110. Svjedok Tepeš smatra da se navedena jedinica vodila pri MUP – u Republike Srpske, a zadatku jedinice je bila ispomoć vojsci na borbenim linijama.

111. Svjedok Tepeš je potvrdio da su naredbe dobijali od Rajka Kušića, te da od Malke Koromana nije dobijao naredbe, a da mu nije poznat odnos između Kušića i Koromana.

112. U kontekstu nadređenosti optuženog Koromana navedenoj specijalnoj jedinici, tužilac je svjedoku prezentovao njegov iskaz iz istrage u kojem je naveo da je Kušić podnosio izvještaj Malki Koromanu jer je on bio glavni u stanici, svjedok se odredio da je moguće da je tako izjavio i da je sigurno tako bilo, ali mu nije poznato, obzirom da nije niko njemu podnosio izvještaje.

113. Svjedok je potvrdio učešće navedene jedinice u Hrenovici, ali mu nije poznato ko je vodio akciju, te da su akciji prisustvovali Rajko Kušić i Malko Koroman, s tim da Koromana nije vidio, ali je čuo da je bio u Hrenovici kad je došlo do pogibije policajaca.

114. Također, svjedok je naveo da je njihova jedinica uhapsila ljude iz Hrenovice koji nisu htjeli predati naoružanje, te da ih je u sali obezbjeđivala policija.

115. Tužilac je svjedoku prezentovao slijedeće dokaze, koji su uloženi u spis - Spisak radnika koji su tokom mjeseca juna 1992. godine obavljali poslove u ovoj SM i kojima je isplaćena akontacija LD za ovaj mjesec, Srpska Republika Bosna i Hercegovina, MUP Sarajevo, CSB-SM Specijalna jedinica Pale; Spisak radnika koji su tokom mjeseca jula 1992. godine obavljali poslove u ovoj SM i kojima je isplaćena akontacija LD za ovaj mjesec, Srpska Republika Bosna i Hercegovina, MUP Sarajevo, CSB-SM Specijalna jedinica Pale. U odnosu na navede spiskove svjedok se odredio da poznaje sve ljude sa spiska.

116. Svjedok Tepeš je u nastavku ispitivanja pojasnio da su pripadnici jedinice Rajka Kušića nosili vojne maskirne uniforme, sa zelenim opasačima, te da se ista razlikovala od policijske, koja je bila plava.

117. O pripadnicima specijalne jedinice svjedočili su i svjedoci koji su bili zarobljeni u fiskalturnoj sali, kao i pripadnici policije SJB Pale, na slijedeći način:

118. Svjedok Kemal Hujdur naveo je da im je najviše zla nanio Rajko Kušić sa svojim specijalcima, koji su često dolazili i tukli zarobljene. Naveo je da je preminulog Pandžić Selima najviše tukao Predrag Jovanović iz grupe Rajka Kušića.

119. Svjedok Fahrudin Sipović naveo je da je u salu dokazila grupa Rajka Kušića, šest do sedam momaka i jedna djevojka, a koju grupu su činili braća Tepeš, Predrag Jovanović, Lazar Kušić i Slavica Jovanović. Svjedok je u kasnijem toku iskaza naveo da je Lazar Kušić pripadnik rezervnog sastava policije, te da ga je isti pretukao.

120. Svjedok Sipović se izjasnio da mu je poznato da je Rajko Kušić vodio specijalnu jedinicu, koja je bila samostalna, te da nisu imali veze sa redovnom policijom, ali su nosili uniforme rezervnog sastava policije.

121. Svjedok Dragomir Čvoro, policajac u SJB Pale, na okolnost obezbjeđivanja fiskulturne sale, naveo da je da je u krugu policijske stanice i fiskulturne sale bilo i vojske i policije i vojne policije, „kušićevaca“, „kojićevaca“.

122. Svjedok Čvoro je pojasnio da su „kušićevci“ pripadnici jedinice Rajka Kušića, te da mu nije poznato pod čijom su ingerencijom bili.

123. Svjedok Adil Pandžić, sin preminulog Selima Pandžića, naveo je da je njegovog oca ubio Milomir Tepeš koji je odgovarao za taj zločin, te da je navedeno saznao od Rasima Sućeske kojeg je Tepeš pozvao da iznese njegovog oca iz svlačionice koji je od posljedica premlaćovanja preminuo.

124. Svjedok Rasim Sućeska je naveo da su starijeg čovjeka Selima Pandžića doveli nakon njihovog dolaska u salu, optuživši ga da je bio snajperista. Svjedok je naveo da su ga tukli Jovan Kušić i Milomir Tepeš. Svjedok je naveo i da je uniformisana lica u vojnim maskirnim uniformama koja su dolazila i salu i tukli zarobljene, dovodila ženska osoba. Vezano za Rajka Kušića svjedok je naveo da je isti bio karatista i tjelohranitelj Radovana Karadžića, te se sa njim sreo u sali, kojom prilikom mu je rekao da je Puška intervenisao za njega da ga ne diraju, te ga je izdvojio na lijevu stranu.

125. Svjedok Šefkija Suljević je naveo da nije poznavao ljude koji su ulazili u salu i tukli zarobljene ali je čuo da je to bio Rajko Kušić.

126. Svjedok Azem Omerović naveo je da je u salu dolazio Rajko Kušić u maskirnoj uniformi.

127. Svjedok Mirso Topalović naveo je da poznaje Milomir Tepeša, da mu je bio na suđenju, te da je isti dolazio i premlaćivao zatočene, te da je i njega tukao. Svjedok navodi da je bio u vojnoj uniformi. Svjedok je ispričao da ga je Tepeš prozvao, izveo u drugu prostoriju i naredio mu da se okrene zidu i priča gdje je oružje. Tada su ga počeli udarati, od čega se onesvjestio i pao, te ga je neko dovukao u salu.

128. Svjedokinja Amira Begić navela je da je dok je boravila u Sali vidjela da prisutne maltretira Milomir Tepeš kojeg je poznavala jer je sa njom išao u školu.

129. Svjedok Sabit Balović naveo je da su zarobljene tukli Rajko Kušić, poznati džudista i grupe koje su sa njim dolazile, a koji su nosili maskirne vojne uniforme. Sa njima se pojavljivala i ženska osoba Slavica, također u maskirnoj uniformi. Svjedok je naveo da je tu jedinicu vojnika vodio Radomir Kojić, komandant teritorijalne odbrane, te da su dolazili u salu i pravili „dar - mar“.

130. Svjedok Jasmin Husić naveo je da su lica koja su ih premlaćivala u Sali nosili crne i šarene uniforme, te da ga je ženska osoba na ulazu u salu „baš dobro izmlatila nekom motkom“.

131. Svjedok Sabid Bašić naveo je da je čuo za zatočenički objekat iza policijske stanice, te da je jedne prilike vidio šleperu ispred sale u kojem su dovozili civile, te Milomira Tepeša i Slavicu Jovanović, koja je jednog sa šlepera udarila nogom.

132. Svjedok Hamid Nezirović je naveo da su ujutro po dolasku u salu došli mlađi uniformisani momci, Beli orlovi, koji su im naredili da stanu u red, te ga je jedan od njih udario vojničkom čizomom u grudni koš, nakon čega je batinanje nastavljeno. Svjedok je naveo da je ih je obilazio Dragan Kojić, u smb uniformi, te da je bila jedna Slavica u obezbjeđenju. Svjedok je naveo da su svaku noć dolazila po dva - tri „grmalja“ da ih tuku.

133. Na navedene okolnosti svjedočili su i svjedoci koji su preminuli, te su njihovi iskazi čitani u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP.

134. Svjedok Hajrudin Karić naveo je da su bile dvije specijalne jedinice, jedna Beli orlovi i druga kojom je zapovjedao Rajko Kušić, kojeg je poznavao jer je stanovao blizu njegovog ureda na Palama, te da je jedinica Rajka Kušića često dolazila u fiskulturnu salu da tuku zatočenike, a njega su tukli Lazo Kušić i još jedan Kušić, rođaci Rajka Kušića, koje je poznavao od prije rata, bili su u maskirnim uniformama. Nakon 10 minuta tuče, ušao je Milomir Tepeš kojeg je također poznavao, te im rekao da ga ne tuku govoreći „to nije taj“. Naveo je da su Smajića, Pandžića i Jusufovića tukli „kušićevi“ vojnici, jer ih je viđao sa njim i zna da su iz njegove jedinice, pojašnjavajući da su sve preminule u sali ubili Kušićevi specijalci.

135. Svjedok Rasim Đozo je naveo da je u salu došla grupa vojnika, među kojima je bila jedna ženska osoba za koju je kasnije saznao da se zove Slavica Jovanović. Naredila je zatvorenicima da očiste salu od krvi. Nakon što su očistili, Slavica je izdala komandu da svi stanu na svoja mjesta nakon čega su ih navedeni vojnici pretukli. Kada su svi zatvorenici „popadali“, Slavica je rekla „dosta je momci idemo“.

136. Svjedok Velija Hujdur naveo da je Slavica Jovanović u maskirnom odjelu dovođila svoju grupu koja se zvala „Vod smrti“, koja ih je tukla, sve dok Slavica ne naredi da prestanu.

137. Svjedok Midhat Rizvanović naveo da su Branislav Vuković i Lazar Kušić, koje je poznavao od ranije, te Jovan Kušić zvani Joja, za kojeg je čuo, bili pripadnici specijalne policije pod komandom Rajka Kušića, koji su se isticali u premlaćivanju. Premlaćivanja su vršili van sale, tako što su izvodili zatvorenike u svlačionicu.

138. Da pripadnici specijalne jedinice nisu bili pod ingerencijom SJB Pale isticala je i odbrana tokom postupka, te je na navedene okolnosti izvela dokaze saslušanjem svjedoka, koji navode:

139. Svjedok odbrane Tomislav Hršum, koji je radio kao inspektor u krim. službi SJB Pale u to vrijeme, naveo je da su se poslije barikada pojavile određene oružane grupe, među ostalim i grupa sportiste Rajka Kušića, koji su hodali u vojnim maskirnim uniformama, ne može se izjasniti o njihovoj ulozi, ali mu je poznato da se ubrzo Rajko Kušić pojavio u pratnji Miće Stanišića, zbog čega misli da je ta grupa vezana za Centar službi bezbjednosti koji je formiran u Lukavici, a da je Kušićeva grupa bila smještena iza hotela Panorama u nekoj vikendici. Svjedok je istakao da jedinica nije imala nikakvih dodirnih tačaka sa SJB Pale, te da je u navedenoj grupi bilo ljudi koji su im bili bezbedonosno interesantni.

140. Svjedok odbrane Ljubomir Kovač naveo je da je Rajko Kušić bio sportista – džudista, te je u to vrijeme imao svoju jedinicu, za koju svjedok ne zna da li je bila paravojna ili „pri nečemu“, ali da je imala oko 30 momaka, koji su bili u vojnim uniformama, naoružani, te je istakao da nisu bili pri policiji. Svjedok je pojasnio da su bili obučeni kao specijalci „ne daju gledati u sebe“, te je istakao, s obzirom da je radio kao inspektor u policiji da su neki od njih iza sebe imali kriminalnu prošlost, te je razmišljao ako im priđe da im nešto kaže zna da će kako kaže „jedva dočekati da imaju razlog da pucaju na mene“.

141. I svjedok odbrane Milomir Furtula, zamjenik komandira SJB Pale, naveo je da je Rajko Kušić bio uz Miću Stanišića, „pod nekom njegovom komandom“, te da policija nije imala nikakve veze sa njim, te je čuo da je bio smješten u neki objekat kod Panorame, te je istakao da policija na njih nije mogla uticati jer je to bila takoreći parapolicija Miće Stanišića.

142. Optuženi Malko Koroman u svom iskazu ispričao je da su tu jedinicu vodili Rajko Kušić i Radomir Kojić zajedno, te su bili podrška Mići Stanišiću u vezi njegove smjene kao načelnika. Svjedok je pojasnio da su oni bila samostalna jedinica od oko 30 ljudi, koji nisu imali veze sa SJB Pale, te da ne zna kome su pripadali, da su to bile privatne vojske, koje su bile dobro naoružane. Naveo je da su bili smješteni kod Panorame, tako da policija nije imala uvid u njihovo djelovanje, te je istakao da su pripadnici grupe bili familijarno povezani, Jovanovići rođaci Milomira Tepeša, kao i prijatelji i rođaci Rajka Kušića.

143. Optuženi je pojasnio da je navedenu specijalnu jedinicu isplaćivao CSB, odnosno načelnik Zoran Cvijetić. Naveo je da je sjedište CSB bilo u Lukavici, te da je

samo specijalna jedinica bila smještena na Palama, te pretpostavlja da je to zato što su tada tu bile sve strukture vlasti. Optuženi je izričito izjavio da SJB ne može imati specijalnu jedinicu.

144. Tužilaštvo je u spis uložilo određeni broj spiskova pripadnika aktivnog i rezervnog sastava policije, te spiskove pripadnika specijalne jedinice policije kojima su isplaćivane akontacije ličnog dohotka. Iako Vijeće iste nalazi manjkavim i nepouzdanim u smislu dokazivanja činjenica koje iz njih proizlaze, isti indiciraju da je specijalna jedinica policije koju optužba stavlja pod ingerenciju SJB Pale, ustvari bila pod ingerencijom CSB Sarajevo, sa sjedištem u Lukavici.

145. Vijeće je izvršilo uvid u sve navedene spiskove i to Spisak radnika koji su tokom mjeseca juna 1992. godine obavljali poslove u ovoj SM i kojima je isplaćena akontacija LD za ovaj mjesec Srpska Republika Bosna i Hercegovina, MUP Sarajevo, CSB-SM Specijalna jedinica Pale; Spisak radnika koji su tokom mjeseca jula 1992. godine obavljali poslove u ovoj SM i kojima je isplaćena akontacija LD za ovaj mjesec, Srpska Republika Bosna i Hercegovina, MUP Sarajevo, CSB-SM Specijalna jedinica Pale, Srpska Republika Bosna i Hercegovina, MUP Sarajevo, Platni spisak pripadnika specijalne jedinice CSB SM-Pale za mjesec maj 1992. godine

146. Uvidom u navedene spiskove Vijeće je utvrdilo da na istima u zaglavlju stoji tekst - Ministarstvo za unutrašnje poslove Sarajevo, Srpska Republika Bosna i Hercegovina, CSB – SM specijalna jedinica Pale. U potpisu spiskova iz juna i jula mjeseca 1992. godine navodi se komandant specijalne jedinice Kušić Rajko.

147. U odnosu na platni spisak iz maja 1992. godine, također je u zaglavlju stoji tekst - MUP Sarajevo Srpska Republika BiH, CSB – SM Pale – specijalna jedinica, te se u potpisu navodi načelnik CSB – a, međutim taj akt je bez potpisa.

148. Vijeće iste ne nalazi vjerodostojnim u smislu dokazivanja činjenica koje iz njih proizlaze, iz razloga nedosljednosti poimenično navedenih pripadnika jedinice za mjesec maj u odnosu na spiskove iz juna i jula, zatim iz razloga što platni spisak iz maja nije potpisan od strane, kako se navodi načelnika CSB, kao ni platni spisak iz juna na kojem je u potpisu naveden komandant specijalne jedinice Rajko Kušić.

149. Dovodeći u vezu navedene spiskove sa spiskom rezervnog sastava milicije i to Platni spisak rezervnog sastava milicije za mjesec april 1992. godine Srpska Republika Bosna i Hercegovina, MUP Sarajevo, CSB- SM Pale, koji Vijeće također ne nalazi vjerodostojnim, a o čemu će više riječi biti u nastavku ovog obrazloženja, Vijeće ukazuje da isti indiciraju razdvojenost specijalne jedinice od SJB Pale, odnosno pripadnost specijalne jedinice Centru službi bezbjednosti.

150. U skladu sa navedenim, Vijeće nije van razumne sumnje utvrdilo da je SJB Pale pod svojom ingerencijom imala specijalnu jedinicu policije kojoj bi optuženi Malko Koroman bio nadređeni, te nad istom imao stvarnu i efektivnu kontrolu.

151. Iskazi navedenih svjedoka ukazuju da je specijalna jedinica bila najprije fizički odvojena od SJB Pale, odnosno da su pripadnici bili smješteni na lokaciji hotela Panorama ili u njegovoj blizini, da su njeni pripadnici nosili vojne maskirne uniforme, zbog čega su se i pojavno razlikovali od pripadnika policije, te i svjedoci u svojim iskazima očigledno odvajaju „grupu Rajka Kušića“, tzv. „kušićevce“, od pripadnika redovne policije, a naročito u odnosu na njihov obrazac ponašanja prema zatvorenim civilima.

152. U prilog navedenom upućuju i pomenuti spiskovi radnika koji su primili akontaciju ličnog dohotka koji indiciraju da je specijalna jedinica bila odvojena od SJB Pale, odnosno da je bila pod ingerencijom CSB Sarajevo.

153. U svakom slučaju, Vijeće ističe da provedeni dokazi u svojoj ukupnosti nisu otklonili van razumne sumnje tezu Tužilaštva da je specijalna jedinica bila pod ingerencijom SJB Pale, a samim tim i načelnika SJB Pale Malka Koromana.

154. Kako iskazima svjedoka i provedenim materijalnim dokazima nije otklonjena sumnja u pogledu pripadnosti specijalne jedinice SJB Pale, kao ni pripadnost pojedinih uniformisanih lica koje optužba navodi kao pripadnike policije koji su podređeni načelniku SJB Pale Malku Koromanu, to se radnje pripadnika za koje postoje indicije da su pripadali specijalnoj jedinici ne mogu staviti na teret optuženom Malku Koromanu, obzirom da nije dokazano da je optuženi nad istim ostvarivao stvarnu i efektivnu kontrolu.

Tačke 1., 2., 2.a., 2.b. i 2.c. optužnice

155. Za Vijeće nije sporno postojanje zatočeničkog objekta u fiskulturnoj sali na Palama, kao ni da su u istoj nezakonito zatvarani civili bošnjačke nacionalnosti sa područja Pala, Sarajeva i Bratunca kojoj su izloženi svakodnevnim mučenjima i teškom fizičkom i psihičkom zlostavljanju, te da su uslijed takvog postupanja nastupile smrtne posljedice kod civila Fehima Hrve, Selima Pandžića, Alije Jusufovića, Naska Smajića i Izeta Jašarevića.

156. Na okolnosti da je optuženi naredio, organizovao i omogućio nezakonita zatvaranja civila bošnjačke nacionalnosti u objekat fiskulturne sale u Palama, tako što je isti stavio pod kontrolu i nadležnost SJB Pale, na način da je organizovao vanjsko obezbjeđenje tog objekta koji su vršili njemu podređeni pripadnici policije SJB Pale, da su istima date jasne upute prilikom raspoređivanja na obezbjeđenje objekta da je jedino rukovodstvo SJB Pale ovlašteno izdati naredbu o puštanju zatvorenika, na koji način je direktno vršio kontrolu pristupa unutrašnjosti objekta, da su njemu podređeni pripadnici policije uz naređenje optuženog nakon prethodnog

ispitivanja i nezakonitog držanja u prostorijama SJB Pale doveli i nezakonito zatvarali civile bošnjačke nacionalnosti, te da je isto omogućavao i pripadnicima vojske, da su zatvoreni civili bili izloženi svakodnevnom mučenju i fizičkom zlostavljanju od strane njemu podređenih pripadnika policije SJB Pale, te na okolnosti nastupanja smrtnih posljedica kod civila, saslušan je veliki broj svjedoka optužbe i odbrane, te su u spis uvedeni dokazi objektivne prirode, koje dokaze je vijeće cijeno pojedinačno i u njihovoj međusobnoj povezanosti.

157. Prema ocjeni Vijeća izvedeni dokazi nisu potvrdili tezu optužbe da je zatočenički objekat fiskulturne sale na Palama bio pod ingerencijom Stanice javne bezbjednosti Pale, odnosno njenog načelnika Malke Koromana, zbog čega bi isti bio odgovoran za nezakonito zatvaranje civila bošnjačke nacionalnosti u istu, te za sve posljedice koje su nastupile iz takvog nezakonitog zatvaranja.

158. Okolnost da su **vanjsko obezbjeđenje tog objekta vršili pripadnici policije SJB Pale**, da su istima date jasne upute prilikom raspoređivanja na obezbjeđenje objekta da je jedino rukovodstvo SJB Pale ovlašteno izdati naredbu o puštanju zatvorenika, na koji način je direktno vršio **kontrolu pristupa unutrašnjosti objekta**, odnosno na takav način **stavio navedeni objekat pod kontrolu i nadležnost SJB Pale** Vijeće nije utvrdilo van svake razumne sumnje.

159. Prije svega, a vezano za naprijed nedokazanu pripadnost specijalne jedinice SJB Pale, Vijeće nalazi da optužba nije van razumne sumnje dokazala ko su pripadnici policije kojima optuženi Malko Koroman kao načelnik stanice SJB Pale bio nadređen i nad kojima je ostvarivao stvarnu i efektivnu kontrolu.

160. Naime, optužba je kao dokaze o pripadnosti određenih lica aktivnom i rezervnom sastavu policije a za ključni period optuženja a to je april – juli 1992 godine ponudila dokaze u vidu dva platna spiska i to za april mjesec 1992. godine (Spisak rezervnog sastava milicije) koji nije potpisan a u potpisu je naveden načelnik CSB, te Platni spisak aktivnih radnika milicije SJB Pale, za juni mjesec 1992 godine, te saslušanjem svjedoka, koji su svjedočili o svojoj pripadnosti aktivnom ili rezervnom sastavu policije SJB Pale.

161. Vijeće nalazi da na osnovu ovakvih dokaza nije bilo moguće van razumne sumnje utvrditi sastav aktivnog i rezervnog sastava policije SJB kojem je optuženi kao načelnik bio nadređen, a obzirom da se radi samo o spiskovima isplate akontacija ličnog dohotka, da se na spisku od juna mjeseca nalaze i lica za koja je u toku postupka utvrđeno da su poginuli u Hrenovici, da se na spisku od aprila mjeseca nalazi i lice Rajko Kušić kao pripadnik rezervnog sastava policije, da iz istih ne proizilazi da su sačinjeni, odnosno potpisani od strane načelnika Malke Koromana, što ove dokaze čini apsolutno nepouzdanim.

162. Vijeće nalazi da je navedeno bilo od ključnog značaja i zbog toga što se se optuženom stavlja na teret da je *omogućavao pripadnicima vojske da u objekat*

fiskulturne sale dovode i nezakonito zatvaraju civile bošnjačke nacionalnosti, odnosno da je u saradnji sa komandom vojske organizovao napad na Hrenovicu, zbog čega je bilo neophodno utvrditi ko su to pripadnici nad kojima je optužen ostvarivao stvarnu i efektivnu kontrolu.

163. Iako se određeni broj svjedoka odredio da je vanjsko obezbjeđenje sale vršila policija, pa pojedini svjedoci u tom smislu čak i identifikuju pojedine pripadnike policije koji su vršili obezbjeđenje objekta, određeni broj svjedoka je svjedočio da je to bila vojska, dok ostalim nije bilo poznato ko je vršio obezbjeđenje objekta sale.

164. Tako su svjedoci P1, Izet Čivgin, Abid Čolo, Fuad Crnčalo, Kemal Hujdur, Fahrudin Sipović, Bogdan Subotić, Dragomir Čvoro, Hasib Halilović, Milomir Tepeš i Selman Ramić u svojim iskazima naveli da je policija obezbjeđivala fiskulturnu salu.

165. Svjedok P1 naveo je da su policajci bili ispred vrata fiskulturne sale, dok su u salu povremeno dolazili vojnici u šarenim maskirnim uniformama koji su tukli zatvorenike i vodili ih na ispitivanje.

166. Svjedok Abid Čolo naveo je da misli da je policija obezbjeđivala salu, jer je ista unosila hranu. Svjedok se odredio da je poznavao policajca Vukovića, koji je nosio maskirnu uniformu, te da je on znao donositi hranu, a da je za policajca Guja Radomira koji je također donosio hranu čuo od starijih zatvorenika.

167. Svjedok Fuad Crnčalo je naveo da je salu obezbjeđivala policija u tankim plavim uniformama.

168. Svjedok Kemal Hujdur naveo je da je rezervni sastav policije obezbjeđivao salu, jer je prepoznao svog učitelja, te da su oni bili korektni prema njima.

169. Svjedok Fahrudin Sipović naveo je da je na ulazu u salu bio stražar, rezervni policajac sa oružjem, prepoznao je Zorana Jovanovića, kojeg je poznavao, a koji je bio brat Predraga Jovanovića, iz grupe Rajka Kušića, pa ga je molio da ga ih njegov brat ne tuče, na šta mu je Zoran rekao da mu on ne može ništa narediti. Svjedok je na upit Vijeća pojasnio da se ulaz u salu ne vidi iz sale, zbog čega on ne zna koliko je rezervnih policajaca čuvalo salu, te da je vidio samo ovog pomenutog..

170. Svjedok Milomir Tepeš, pripadnik jedinice Rajka Kušića naveo je da oni nisu obezbjeđivali salu, već je da je to radila policija.

171. Svjedok Adnan Šurković je naveo da je policija obezbjeđivala objekat, kao i svjedok Rasim Sućeska koji je naveo da je na ulazu u salu bio policajac, koliko se sjeća u uniformi rezervnog sastava policije.

172. Svjedok Azem Omerović naveo je da ih u Sali nije niko čuvao, ali da nisu mogli izaći jer su troja vrata bila zaključana, a da su hranu donosili stražari koji su bili u uniformi rezervnog sastava policije.

173. Svjedok Selman Ramić naveo je da ih je čuvala policija u plavim uniformama, te da ih je policajac popisao prije ulaska u salu. Odbrana je u unakrsnom ispitivanju ukazala da svjedok u istrazi nije spominjao pripadnike policije, svjedok se izjasnio da je bila policija i da niko drugi nije bio sa njima, te da u odnosu na iskaz iz istrage nije ništa drugačije rekao, obrazlažući navod iz istrage da su popis zarobljenih prije ulaska u salu vršile neke djevojke, obrazložući da je djevojka bila u plavoj uniformi, zbog čega smatra da nije ništa drugačije rekao samo nije naglasio da je u pitanju ženska osoba. Nadalje, odbrana je ukazivala i na ostale različitosti u iskazu svjedoka, a u odnosu na navode svjedoka da ih je policija tukla u Sali, svjedok je pojasnio da je izjava „kontra pisana“, te da je izjavu potpisao ali da je nije pročitao, te da ništa od onoga što je rekao na pretresu nije slagao.

174. Svjedok Rasim Sućeska naveo je da je policija, koja je bila u uniformama rezervnog sastava policije, bila ispred sale, da je slabo ulazila unutra, kada je donosila hranu, koju je samo ubacivala u salu da zatvorenici dijele između sebe.

175. Svjedok Bogdan Subotić, pripadnik rezervnog sastava policije, naveo je da je obezbjeđenje u fiskulturnoj sali vršila vojska, dok je policija obezbjeđivala zgradu, s tim da je dežurna služba policije bila okrenuta suprotno od fiskulturne sale, te šef smjene nije mogao vidjeti šta se dešava u sali. Poznato mu je da su u salu privedeni Bošnjaci iz Hrenovice za koje se sumnjalo da su učestvovali u pucnjavi, te je par dana nakon njihovog dovođenja sa šefom smjene Božovićem odnio tim licima hranu. Za navedeno nije imao poseban nalog, zbog čega smatra da je to bila molba šefa smjene da mu pomogne da tim ljudima odnese hranu, jer je šef smjene bio iz Hrenovice i poznavao je te ljude, te mu nije poznato odakle šefu smjene ključ od sale.

176. Svjedok Miodrag Đaković, redovni policajac SJB Pale, naveo je da ne može sa sigurnošću reći ko je obezbjeđivao salu, da li je to bila vojska ili neko drugi, ali je ispričao da je jedne prilike po naredbi dežurnog, zajedno sa kolegom policajcem, vozio umrlo lice iz sale da se sahrani. Sjeća se da je lice već bilo „utovareno“ u bijeli kombi. Svjedok se također sjeća da mu je dežurni jednom ili dva puta zadao da se „nađe“ u Sali kad se dijeli hrana. Svjedok je istakao da on nije dijelio hranu, niti ulazio u salu, već je samo bio prisutan, te da ga niko nije pozivao ili povlačio sa drugih poslova da ide dijeliti hranu, već ako se tu zatekao dežurni bi ga poslao samo da bude prisutan.

177. Svjedoku Dragomiru Čvoro na glavnom pretresu predočavan je iskaz iz istrage u kojem je naveo da mu je poznato da je u fiskulturnoj Sali bila zatvorena grupa ljudi iz Hrenovice, te da je objekat u tom periodu obezbjeđivala policija, aktivni i rezervni sastav, te da je i on od strane šefa smjene bio raspoređen na obezbjeđenje objekta, a najvjerovatnije u periodu nakon dovođenja lica iz Hrenovice, te da mu je prilikom upućivanja na obezbjeđenje ovog objekta rečeno da u salu ne smije niko ući osim rukovodilaca SJB i lica koja su donosila hranu za zatvorenike. U odnosu na ove navode svjedok se izjasnio da je u krugu policijske

stanice i fiskulturne sale bilo i vojske i policije i vojne policije i „kušićevaca“, „kojićevaca“, te da misli da jeste bio na obezbjeđenju, ali se ne može sjetiti kada, te da je trebalo da ga na obezbjeđenje raspoređuje šef smjene. Tužilac je svjedoka također podsjetio na njegov navod iz istrage da je jedino rukovodstvo SJB Pale moglo narediti da se neko od zatvorenika pusti iz tog objekta, svjedok se odredio da je najverovatnije bilo tako. Prilikom unakrsnog ispitivanja, svjedok se izjasnio da nije imao ključ od sale, te da smatra da je raspoređen na obezbjeđenje sale kako bi spriječili dolazak mještana, koji su bili ogorčeni zbog pogibije dvojice policajaca na Hrenovici.

178. Nasuprot iskazima ovih svjedoka su iskazi svjedoka koji navode slijedeće:

179. Svjedok P2 naveo je da ne zna ko je obezbjeđivao njih zatvorenike, obrazlažući da su bili unutra i da nisu ništa mogli vidjeti i da nisu izlazili napolje.

180. Svjedok Rajko Antičić, pripadnik rezervnog sastava policije izjavio da nema saznanja o tome ko je vršio obezbjeđenje sale, te je istakao da je ulaz u policijsku stanicu suprotno od sale.

181. Svjedok Azem Kapo izjavio je da mu nije poznato ko je obezbjeđivao salu, jer je bilo i vojske i policije.

182. Svjedok Hasib Halilović naveo je da je na izlazu sjedio dežurni policajac, čuvar, koji je bio u uniformi rezervnog sastava policije, rezervni policajac. Svjedok u nastavku pojasnio da uvijek govori vojska-policija, jer „se ne zna ko je šta“, a da je ista funkcija i jednog i drugog.

183. Svjedok Šefkija Suljević naveo je da je obezbjeđenje sale vršila vojska koja je i donosila hranu.

184. Svjedok Mahmut Salkić naveo je da zarobljene nije niko obezbjeđivao u Sali, te da nisu znali šta se vani dešava.

185. Svjedok Mirso Topalović se nije mogao izjasniti ko je obezbjeđivao salu i donosio hranu.

186. Svjedok Sabit Balović naveo je da su salu obezbjeđivali i rezervni sastav policije i vojska, te da je tu bila i neka „mala, plava“ Slavica. Svjedok je također izjavio da je u Sali većinom boravila policija koju je vodio Radimir Kojić.

187. Svjedok Jasmin Husić naveo je da mu nije poznato ko je obezbjeđivao salu.

188. Svjedok Mustafa Memišević naveo je da je na ulazu u salu bila vojska u vojnim uniformama.

189. Svjedok Hamid Nezirović naveo je da je u obezbjeđenju bila jedna Slavica, koja je dežurala, te da ih u sali nije niko čuvao, ali da je ispred sale uvijek bio neki momak koji je „upuštao grmalje“, koji je nosio uniformu, ali ne zna koju.

190. Na okolnost nadležnosti nad fiskulturnom salom, svjedok Željko Furtula, koji je radio kao ovlašteno službeno lice u SJB Pale, na poslovima veze i kryptozašite, naveo je da je sala bila u nadležnosti vojske ili teritorijalne odbrane čije je komanda bila na prvom spratu zgrade stanice policije.

191. Svjedok Predrag Jovičić naveo je da se fiskulturna sala nalazila iza stanice, sa druge strane, te da je vidio da je vojska angažovala tu salu, jer se komanda vojske nalazila na spratu zgrade gdje je bila i policijska stanica, dok je na drugoj strani zgrade bila vojna policija. Svjedok je naveo da ne zna ko je vršio obezbjeđenje sale, ali da smatra da je vršila vojska, odnosno nije mu poznato da li je to tada bila teritorijalna odbrana, te da je među njima viđao neke ljude koje su prije rata privodili zbog narušavanja javnog reda i mira i drugih krivičnih djela.

192. Svjedoci odbrane optuženog su svjedočili da fiskulturna sala nije bila u nadležnosti SJB Pale:

193. Svjedok Goran Mumović, krim. tehničar u SJB Pale, naveo je da mu je poznato da su u fiskulturnu salu dovođena lica, međutim da ista nije imala nikakvog dodira sa stanicom, te da je jedne prilike radio uviđaj, na osnovu dojave da se lice Izet Jašarević objesio u sali. Svjedok je naveo da smatra da je sala bila u nadležnosti vojske, jer su ih pred salom dočekala lica u vojnim uniformama.

194. Ovaj iskaz saglasan je iskazu svjedoka Tomislava Hršuma, inspektora u krim. službi SJB Pale, koji je također naveo je da je fiskulturna sala bila u nadležnosti vojske, te da je jedini ulazak kriminalističke policije u salu bio kada je po zahtjevu vojne bezbjednosti traženo da se izvrši uviđaj lica za koje su bile indicije da je izvršio samoubistvo vještanjem.

195. Slično je izjavio i svjedok Ljubomir Kovač, inspektor u SJB Pale, navodeći da je bilo pritvaranja lica u fiskulturnu salu, ali da su to radili pripadnici vojske, vojne policije i državne bezbjednosti, a da su se tu „vrtile“ i razne paravojne formacije. Svjedok je naglasio da su u zgradi stanice policije bile smještene vojna policija, teritorijalna odbrana, navodeći da je vojska dovodila, obezbjeđivala i razmjenjivala te zatočenike. Svjedoku je poznato da je Goran Mumović obavio uviđaj zbog sumnje na samoubistvo Izeta Jašarevića u sali.

196. Svjedok Milomir Furtula, zamjenik komandira SJB Pale naveo je da policijska stanica nije imala nikakvih dodirnih tačaka sa fiskulturnom salom, te da je to radila vojska, vojna i državna bezbjednost, te da on kao zamjenik komandira nikada nije pravio nikakav raspored koji se odnosio na obezbjeđenje sale.

197. Optuženi je u svom iskazu negirao povezanost fiskulturne sale sa SJB Pale, te je istakao da mu nisu bila poznata dešavanja u sali, obzirom da je to vodila državna i vojna bezbjednost, te da ga je krim. služba izvjestila o uviđaju koji je rađen zbog sumnje na samoubistvo. Optuženi je naglasio da policija nikada nije davala raspored za obezbjeđenje te sale, te da je jedini ulazak policije bio radi vršenja navedenog uviđaja. U odnosu na navedeno, optuženi je istakao da su im državna i vojna bezbjednost „zaposjeli i oteli“ dvije kancelarije, tako da je krim. služba policije ostala u jednoj kancelariji, dok je u istoj zgradi bila smještena vojna komanda, vojna policija i sud.

198. Vijeće primjećuje da je navod optužnice „*kcjima su date jasne upute prilikom raspoređivanja na obezbjeđenje objekta fiskulturne sale da je jedino rukovodstvo SJB Pale ovlašteno izdati naredbu o puštarju zatvorenika*“ izveden iz iskaza svjedoka Dragomira Čvore, koji je svjedok dao u istrazi. Međutim, kako je svjedok prilikom svjedočenja na glavnom pretresu bio neodređen i konfuzan, Vijeće ne nalazi iskaz ovog svjedoka dovoljno uvjerljivim, da bi potvrdio navode optužnice kako se to optuženom stavlja na teret iz razloga što je isti protivrječan samom sebi, a naročito dovodeći ga vezu sa ostalim dokazima optužbe i odbrane, zbog čega Vijeće nije moglo van razumne sumnje izvesti zaključak o nadležnosti SJB Pale nad fiskulturnom salom.

199. Pored iskaza navedenih i ostalih svjedoka, Tužilaštvo je na navedene okolnosti u spis uložilo materijalni dokaz Dopis SJB Pale upućen Romanijsko – birčanskom CSB – u od 07.08.1992. godine u kojem isti obavještavaju da SJB „nije imala zarobljenike koje je privodila vojska ali su imali zarobljenike koje je privodila i čuvala milicija ... „.

200. Vijeće nalazi da navedeni dokaz sam po sebi, niti dovođenjem u vezu sa ostalim dokazima subjektivne i objektivne prirode nije potkrijepio navode optužbe o nadležnosti SJB Pale nad zatočeničkim objektom fiskulturne sale, odnosno ingerencije nad istom, niti doprinosi razjašnjenju sporne ingerencije nad zatočeničkim objektom.

201. Također, Vijeće ističe da, iako se Tužilaštvo poziva na navedeni dokaz kao potkrepljujući u smislu dokazivanja inkriminacije da je fiskulturna sala bila u ingerenciji SJB Pale, te da su u istu civili bošnjačke nacionalnosti nezakonito zatvarani u skladu sa naređenjem optuženog, od strane njemu podređenih pripadnika policije, optužba isti nije koristila prilikom unakrsnog ispitivanja optuženog, koji se opredijelio da svjedoči na glavnom pretresu, odnosno nije optuženog suočila sa navedenim dopisom, po ocjeni Tužilaštva inkriminirajućim dokazom, a u svrhu pobijanja njegovog iskaza kao svjedoka na navedene okolnosti, a niti je predočavana ostalim svjedocima koji bi u skladu sa funkcijama koje su tada obavljali mogli imati relevantna saznanja o navedenom dokumentu.

202. Kod ovakvog stanja stvari, u odnosu na okolnost vanjskog obezbjeđenja objekta fiskulturne sale, a dovodeći u vezu iskaze navedenih i ostalih saslušanih svjedoka Vijeće nalazi neprihvatljivom, za donošenje drugačije odluke Suda, tezu optužbe da su vanjsko obezbjeđenje objekta fiskulturne sale vršili pripadnici policije SJB Pale, na koji način je ista stavljena u nadležnost SJB Pale, imajući u vidu značajne kontradiktornosti i nesaglasnosti u kazivanjima svjedoka.

203. Vijeće je naročito cijenilo iskaze svjedoka koji su boravili u fiskulturnoj sali, obzirom na činjenicu njihovog istovremenog boravka u sali, pri čemu su svi bili u jednakoj prilici za opažanje navedenih i drugih činjenica, zbog čega cijeni da se radi o subjektivnom dojmu dijela svjedoka koji iznose tvrdnju da je vanjsko obezbjeđenje sale vršila policija.

204. Vijeće nalazi da se takve tvrdnje temelje na situacijama kada su im pojedini pripadnici policije donosili hranu ili su bili u prilici da razgovaraju sa pojedinim pripadnicima za koje su smatrali da su pripadnici policije, a nasuprot navodima tih istih svjedoka da su u salu ulazili, te vršili izvođenja i premlaćivanja pripadnici vojske ili specijalne jedinice, koji su u tom dijelu saglasni.

205. Iz navedenih razloga Vijeće ističe da ovakve tvrdnje dijela svjedoka koji su se odredili da je vanjsko obezbjeđenje sale vršila policija cijeni nelogičnim i nepouzdanim, jer isti ne obrazlažu iz kojih razloga drže da je policija vršila vanjsko obezbjeđenje objekta, odnosno ne navode pod kojim okolnostima su bili u prilici na se na nesumnjiv način uvjere da su upravo pripadnici policije vršili vanjsko obezbjeđenje objekta, odnosno kontrolu pristupa unutrašnjosti sale. Tim prije što je njihovo kretanje bilo ograničeno i činjenicu da su svi, kako su to u svojim svjedočenjima opisivali, morali držati glavu pognutu prilikom ulaska drugih osoba, a često su morali biti okrenuti prema zidu sa podignutim rukama.

206. Također, ovakvi iskazi svjedoka su kontradiktorni iskazima svjedoka koji navode da im nije moglo biti poznato ko vrši vanjsko obezbjeđenje objekta obzirom da su u sali bili zatvoreni, te da su se do izlaznih vrata sale nalazila namanje dvojna vrata koja su se zaključavala, kao i iskazima svjedoka koji navode da je fiskulturnu salu obezbjeđivala vojska ili pripadnici specijalne jedinice Rajka Kušića.

207. Navedene kontradiktornosti u ovom dijelu iskaza svjedoka naročito dolaze do izražaja obzirom da su iskazi svjedoka saglasni u odnosu na okolnost da su pripadnici vojske i jedinice Rajka Kušića ulazili u salu, te vršili premlaćivanja i druga fizička i psihička zlostavljanja zatočenika, a ne pripadnici policije SJB Pale.

208. **Okolnost da su pripadnici policije uz naređenje optuženog nakon prethodnog ispitivanja i nezakonitog držanja u prostorijama SJB Pale doveli i nezakonito zatvarali civile bošnjačke nacionalnosti nisu potvrdili saslušani svjedoci optužbe.** Tako su svjedoci P1, Fahrudin Sipović, Alija Ljutović, Hasib

Halilović, Azem Omerović, Abid Čolo, Muharem Garaplija u svojim iskazima naveli da su zarobljeni od strane vojske.

209. Iako određeni svjedoci navode da su nakon zarobljavanja od strane vojske odvedeni u policijsku stanicu, isti navode da su ispitivani od strane lica u maskirnim uniformama ili u civilu nakon čega su odvedeni u salu, tako da je po ocjeni ovog Vijeća navod optužbe *“da pripadnici policije uz naređenje optuženog nakon prethodnog ispitivanja i nezakonitog držanja u prostorjama SJB Pale dovodili i nezakonito zatvarali civile bošnjačke nacionalnosti”* u potpunosti nedokazan, obzirom da niti iskazi svjedoka, niti materijalni dokazi ne ukazuju da je upravo optuženi i svojstvu načelnika naredio svojim pripadnicima da civile privode na ispitivanje, te nezakonito zatvaraju u prostorije SJB, a nakon toga i fiskulturne sale.

210. Svjedok Abid Čolo naveo da je nakon zarobljavanja od strane vojske odveden u policijsku stanicu, gdje je podvrgnut ispitivanju od strane Vukašinića, koji je bio u maskirnoj uniformi i još dvojice, te je istakao da je tu dobio najviše batina, nakon čega je prebačen u fiskulturnu salu.

211. Isto tako svjedok Azem Omerović naveo je da je odveden u policijsku stanicu od strane lica u maskirnim uniformama, gdje ga je ispitivao neki čovjek u maskirnoj uniformi, nakon čega je dao ključeve i rekao da ga vode u salu iz policijske stanice. Svjedok je naveo da su ključevi sa naređenjem da ga se vodi u salu dati „stražaru“, ali se nije mogao odrediti o njegovoj pripadnosti.

212. Svjedok Muharem Garaplija naveo je da uhapšen od strane srpske vojske u krugu preduzeća gdje je bio zaposlen, te odveden u salu kod zgrade SUP – a, te da tokom zarobljenštva nije ispitivan, niti zlostavljan.

213. Svjedokinja Amira Begić navela je da je uhapšena u maju mjesecu na dan sahrane poginulom Tošiću, od strane komšija od kojih je poznavala među kojima je bio Drago Čvoro koji ju je te prilike ošamario. Odveli su je u PS Pale gdje su joj Jovičić i Željko Furtula skinuli lisice, nakon čega je odvedena u fiskulturnu salu. Svjedokinja je navela da je u sali provela tri dana, kada je brat došao po nju, dala je izjavu i puštena je. Svjedokinja je navela da je izjavu uzimao Cicović.

214. Svjedok P1 je naveo da je, nakon zarobljavanja od strane vojske kada je krenuo po svjedočanstvo nakon završene srednje škole, odveden u policijsku stanicu gdje ga je ispitivala policija, te da je Malko Koroman naredio policajcu da mu donese deku iz auta i da ga sutra puste kući, a da se radilo o Malki Koromanu rekao mu je Fahrudin Sipović, obzirom da ga on nije poznavao.

215. Navode svjedoka P1 nije potvrdio svjedok Fahrudin Sipović, koji je naveo da je P1 isljeđivan od strane policajca Neše Božovića, te da Malko Koroman nije bio prisutan prilikom ispitivanja u stanici policije. Svjedok Fahrudin Sipović, Hasib Halilović i Alija Ljutović zajedno su dovedeni od strane vojske u stanicu policije, gdje

im je Mijo Simić, koji je te prilike bio u SMB uniformi rekao da će biti do daljnjeg zatvoreni, nakon čega su upućeni u fiskulturnu salu. Svjedok Sipović je naveo da je kasnije izveden u policijsku stanicu gdje su ga ispitala dvojica u civilu, dok su ga tukla trojica rezervnih policajaca. U daljem toku saslušanja ovog svjedoka isti je naveo da je grupa Rajka Kušića, koje je identifikovao vršila premlaćivanja u Sali, te da su isti nosili uniforme rezervnog sastava policije.

216. Svjedok Midhat Rizvanović u svom iskazu koji je u skladu sa članom 273. st. 2. ZKP pročitao na glavnom pretresu naveo je da je dana 25. juna priveden od strane policije koja je došla po njega kući – Dragomir Guja, Janković, Škobo, brat Jovana Škobe, misli da se zove Zoka, koji su mu rekli da mora poći s njima radi davanja izjave, odveden je u stanicu policije na Palama. Uveden je u kancelariju, Janković je sjeo za mašinu, međutim nije uzeo njegovu izjavu, a umjesto toga je pretresen i odveden u salu. Svjedok je u iskazu naveo da mu je Rade Hršum službenik nekadašnjeg DB pomogao izađe sa Pala i ode u Sarajevo.

217. Svjedok Karić Hajrudin u svom iskazu koji je u skladu sa članom 273. st. 2. ZKP pročitao na glavnom pretresu naveo je da je uhapšen dana 30. maja 1992. godine od strane dvojice nepoznatih srpskih policajaca koji su nosili uniforme redovne policije, koji su mu rekli da treba dati izjavu, međutim zatvoren je u fiskulturnu salu, gdje mu je dva dana kasnije pripadnik srpske paravojske formacije rekao da je uhapšen jer mu je šura učestvovao u borbama kod sela Bukovica. Isti ga je tom prilikom tukao.

218. Vijeće na osnovu iskaza navedenih svjedoka, nije moglo sa sigurnošću utvrditi da su isti, u skladu sa naređenjem koje je optuženi kao načelnik dao svojim podređenim policajcima dovođeni u prostorije policijske stanice gdje su nakon prethodnog ispitivanja i nezakonitog držanja u prostorijama SJB vođeni u zatočenički objekat fiskulturne sale, obzirom da svjedoci koji su privedeni, navode da ih je privela vojska, da su ispitivani od strane lica u maskirnim uniformama ili civilu ili nisu ni podvrgnuti ispitivanju, zatim da nemaju saznanja o tome po čijem su naređenju privedeni i nezakonito zatvarani, odnosno da su iskazi svjedoka u određenim dijelovima kontradiktorni, nisu međusobno podudarni, odnosno da u cjelini ne potkrepljuju navode optužbe, Vijeće ističe da kao takvi nisu bili dovoljno uvjerljivi da bi u svojoj ukupnosti otklonili svaku sumnju u navode optužbe u tom pravcu.

219. Vijeće ističe da navodi svjedoka o tome da su privođeni i/ili ispitivani od strane policije, nisu potkrijepljeni materijalnim dokazima, niti je dokazano da je optuženi kao načelnik imao saznanja o navedenim radnjama njemu eventualno podređenih pripadnika policije, obzirom da iz materijalnih dokaza uložениh u spis Vijeće nije moglo definitivno utvrditi ko su tačno bili pripadnici aktivnog, a naročito rezervnog sastava policije u inkriminisano vrijeme.

220. Imajući u vidu sve naprijed navedeno, Vijeće nije moglo prihvatiti ni inkriminaciju optužnice o tome da je optuženi kao načelnik stanice omogućavao i

pripadnicima vojske da u objekat fiskulturne sale dovede i nezakonito zatvaraju civile bošnjačke nacionalnosti sa područja Sarajeva i Bratunca, obzirom da Vijeće nije van razumne sumnje našao dokazanim da je fiskulturna sala bila u nadležnosti SJB Pale i njenog načelnika Malke Koromana, a na koji način bi optuženi kao načelnik bio u prilici da omogućava vojsci dovođenje u zatvaranje civila

221. Navode optužnice o mučenju i zlostavljanju zatvorenih civila od strane njemu podređenih pripadnika policije SJB Pale, sa čime je bio upoznat i što je kao nadređeni podržavao i pomagao nisu potvrđeni iskazima saslušanih svjedoka.

222. Svjedok P1 naveo je da su u salu dolazili vojnici u šarenim maskirnim uniformama koji su tukli zatvorenike i vodili ih na ispitivanje. Svjedok Husein Balić naveo je da su u salu dolazili u grupama po pet, šest sa fantomkama na glavni u vojnim odjelima i naoružani kalašnjikovima, te da ih je predvodio Goran Abazović, koji je nosio uniformu sepcijalne jedinice. Svjedok Kemal Hujdur naveo je da im je najviše zla nanio Rajko Kušić sa svojim specijalcima koji su dolazili i tukli zarobljene. Svjedok Fahrudin Sipović se odredio da je specijalna jedinica Rajka Kušića premlaćivala zatvorenike, njega je tukao Lazar Kušić. Svjedok Azem Omerović naveo je da u salu dolazila vojska u noćnim satima, te izvodila na premlaćivanja i ispitivanja, a među kojima su bili Joja i Rajko Kušić. Svjedokinja Amira Begić navela je da je u salu vidjela da Milomir Tepeš maltretira zatvorene. Svjedok Adil Pandžić, sin smrtno stradalog Selima Pandžića, naveo je da je njegovog oca ubio Milomir Tepeš koji je odgovarao za taj zločin. Svjedok Šefkija Suljević naveo je da nije poznavao ljude koji su dolazili u salu i tukli zarobljene, ali je čuo da je to bio Rajko Kušić. Svjedok Mahmut Salkić naveo je da je za vrijeme njegovog boravka došla grupa od deset vojnika, nekih specijalaca koji su tražili da se pusti Rambo inače će sviju pobiti i zaklati. Svjedok se izjasnio da nije znao ko ih je tukao, ali da su bili uniformisani i sa šeširima. Svjedok Rasim Sućeska je naveo da su u salu tučeni od strane lica u maskirnim uniformama koje je dovodila neka ženska osoba. Svjedok Mirso Topalović naveo je da poznaje Milomira Tepeša koji je dolazio i premlaćivao zatočene, da je i njega tukao, a da su i ostale zatočene tukli vojnici u vojnim uniformama, koji su dolazili u grupi od 5 do 10 po noći premlaćivali zatočene. Svjedok Sabit Balović naveo je da su zarobljene tukli Rajko Kušić poznati džudista i grupe koje su sa njim dolazile, a nosili su vojne uniforme, te se sa njima pojavljivala i ženska osoba Slavica. Svjedok Jasmin Husić naveo je da su lica koja su ih premlaćivala u sali nosili crne i šarene uniforme, te da ga je ženska osoba u vojnoj uniformi na ulazu u salu „baš dobro izmlatila nekom motkom“.

223. Vijeće cijeni da optužba nije dokazala da su podređeni pripadnici policije SJB Pale, dakle pripadnici aktivnog ili rezervnog sastava policije, vršili mučenja i fizička zlostavljanja nezakonito zatvorenih civila u fiskulturnoj sali, obzirom da isto ne potvrđuju iskazi saslušanih svjedoka, koji su bili nezakonito zatvoreni u fiskulturnoj sali

224. Upravo suprotno, svjedoci su saglasno navodili da su u sali premlaćivani od strane kako vojske, tako i raznih grupa koje identificiraju kao pripadnike grupe Rajka Kušića, specijalaca i slično. U odnosu na pripadnike jedinice Rajka Kušića Vijeće je obrazložilo iz kojih razloga smatra da optužba nije van razumne sumnje dokazala da je navedena jedinica bila podređena načelniku Koromanu.

225. U skladu sa svim navedenim, Vijeće ocjenjuje da izvedeni dokazi ne ukazuju van razumne sumnje da je sala bila u nadležnosti SJB Pale, odnosno da je načelnik stavio pod kontrolu na način da je organizovao vanjsko obezbjeđenje objekta koji su vršili njemu podređeni pripadnici SJB Pale. Osvrćući se na navedene dokaze pojedinačno i u njihovoj međusobnoj vezi Vijeće cijeni da na ovaj način optužba nije van razumne sumnje dokazala da je sala bila pod ingerencijom SJB Pale.

226. Vijeće nalazi da iskazi saslušanih svjedoka na sve navedene okolnosti u svojoj ukupnosti nisu saglasni, podudarni, uvjerljivi, niti potkrijepljeni objektivnim dokazima materijalne prirode u odlučnim činjenicama koje se optuženom stavljaju na teret.

227. U odnosu na navode samih pripadnika policije o pojedinim situacijama kada su bili na obezbjeđenju objekta sale, bili prisutni kada se dijeli hrana, a o kojim su svjedočili i zatočeni civili Vijeće iste ne nalazi neprihvatljivim i neistinitim, međutim, Vijeće smatra da isti ne dokazuju inkriminacije koje se optuženom Malki Koromanu stavljaju na teret a to su da je isti naredio, organizovao i omogućio nezakonita zatvaranja civila u objekat fiksulturne sale, obzirom da se radi o par sporadičnih situacija koje su prezetovane u ovom krivičnom postupku koje ne dokazuju da je postojala naredba načelnika da se organizuje vanjsko obezbjeđenje objekta od strane aktivnih i rezervnih pripadnika policije, da su istima date jasne upute prilikom raspoređivanja na obezbjeđenje objekta sale da je jedino rukovodstvo SJB Pale ovlašteno izdati naredbu o puštanju zatvorenika, te da je na taj način vršena kontrola pristupa unutrašnjosti objekta fiskulturne sale.

228. Isto tako, Vijeće ne nalazi dokazanim navode optužbe da su pripadnici policije **po naređenju optuženog, a nakon prethodnog ispitivanja i nezakonitog držanja u prostorijama SJB Pale** doveli i nezakonito zatvarali civile bošnjačke nacionalnosti sa područja opštine Pale.

229. Na osnovu iskaza naprijed navedenih svjedoka, te drugih svjedoka saslušanih na okolnosti dovođenja, ispitivanja i nezakonitog držanja civila bošnjačke nacionalnosti u prostorijama SJB Pale, te njihovog zatvaranja u prostorije zatočeničkog objekta fiskulturne sale, Vijeće nije moglo sa sigurnošću utvrditi da su te radnje vršili pripadnici policije SJB Pale uz naređenje načelnika, a na način kako se to optuženom stavlja na teret, obzirom da Vijeće nalazi da su navodi svjedoka o učešću policije ostali na nivou indicija. Sama činjenica da se neki od zatočenih svjedoka određuju da su privedeni od strane policijskih službenika i dovedeni u SJB Pale, kojom prilikom im je rečeno da trebaju da daju izjave na određene okolnosti, da

bi nakon toga bili odvedeni u prostorije fiskulturne sale nakon ili bez davanja bilo kakve izjave, ne može biti osnov za utvrđivanje odgovornosti optuženog obzirom da ne postoji niti jedan dokaz koji bi potvrdio da je optuženi naredio da se takva lica lišavaju slobode i privode radi nezakonitog zatvaranja u prostorijama SJB Pale, a kasnije i u prostorijama zatočeničkog objekta fiskulturne sale, niti da su te radnje vršene uz njegovo znanje i odobrenje.

230. Vijeće nalazi da su u potpunosti izostali uvjerljivi dokazi o tome da je optuženi svjesno i voljno poduzeo radnje u pravcu stavljanja zatočeničkog objekta fiskulturne sale u nadležnost SJB Pale u svrhu nezakonitog zatvaranja civila bošnjačke nacionalnosti u isti, te slijedom toga i omogućavanja pripadnicima vojske da u navedeni objekat dovode i nezakonito zatvaraju civile bošnjačke nacionalnosti, gdje su isti nesumnjivo bili izloženi mučenju i fizičkom zlostavljanju, kao i o njegovoj povezanosti sa radnjama pojedinih policijskih službenika, na način da su isti postupali po naredbama optuženog, odnosno uz njegovu saglasnost.

231. S tim u vezi, obzirom da ne nalazi van razumne sumnje dokazanim navode optužnice u tački 1, Vijeće se neće posebno osvrutati na inkriminacije koje se optuženom stavljaju na teret u tački 2, sa podtačkama, obzirom da se u navedenim tačkama optužbe, optuženom stavljaju na teret smrtne posljedice koje su nastupile kod civila Fehima Hrve, Selima Pandžića, Alije Jusufovića, Naska Smajića i Izeta Jašarevića.

232. Vijeće ne nalazi spornim smrt navedenih civila u fiskulturnoj sali, a koje su nastupile kao posljedica teškog fizičkog zlostavljanja nezakonito zatočenih civila u zatočeničkom objektu fiskulturne sale, međutim, kako nije dokazano da je fiskulturna sala, u kojoj su nastupile smrtne posljedice za navedene civile, bila u nadležnosti SJB Pale i optuženog Koromana, niti da su podređeni pripadnici policije vršili teška fizička zlostavljanja civila u tom objektu, a kako je već prethodno obrazloženo, iste ne može staviti na teret optuženom.

233. Tim više, Vijeće napominje da je Tužilaštvo u spis uložilo ... kojom je osuđeni Milomir Tepeš oglasen krivim za smrt Selima Pandžića, Naska Smajića i Alije Jusufovića, a za kojeg u ovom postupku nije van razumne sumnje utvrđeno da je kao pripadnik jedinice Rajka Kušića bio podređen načelniku Malki Koromanu, odnosno da navedena jedinica nije bila pod ingerencijom SJB Pale.

234. U prilog navedenoj nedokazanosti inkriminacija iz tačke 2. Vijeće naglašava da Tužilaštvo navod optužbe iz tačke 2.b. „ ... kada je u Fiskulturnu salu došao osumnjičeni Malko Koroman, koji je vidio njegovo t.jelo, nakon čega je rekao „u ovom zatvoru kao da vlada kuga“ da bi zatim pripadnici policije SJB Pale iznijeli t.jelo Smejic Naska i kombijem odvezli u selo Hotočina, gdje su ga predali mještanima i rekli im da ga ukopaju na mjesnom mezarju, što su oni i učinili“, temelji na iskazu svjedoka Hajrudina Karića, koji je na glavnom pretresu pročitao, u kojem je svjedok izjavio da je Malko Koroman ponekad znao dolaziti u salu, te da citirani

navod optuženi rekao prilikom jedne od posjeta, a koji navod svjedoka nije potvrđen iskazima niti jednog drugog svjedoka.

235. Pored toga, o ovom dijelu optužnice su svjedočili svjedoci Miodrag Đaković koji je potvrdio da mu je jedne prilike dežurni dao zadatak da sa kolegom odvezu lice iz sale, te mu je rečeno da je dogovreno da će ih u selu sačekati ljudi da ga sahrane, a navedeno je potvrdio i svjedok Sabid Bašić, koji je naveo da je tijelo Naska Smajića, za kojeg je čuo da je bio zarobljen u fiskulturnoj sali, u junu mjesecu dovezeno od strane pripadnika policije u kombiju, te da su ga ukopali na groblju Majdan.

236. Međutim, na osnovu ovakvih iskaza svjedoka, Vijeće ne nalazi dokazanim tezu optužbe da je fiskulturna sala bila u nadležnosti SJB Pale, niti da se smrt lica Naska Smajića može staviti na teret optuženom, a obzirom da je za isto oglašen krivim Milomir Tepeš, kao pripadnik jedinice Rajka Kušića, o kojoj je već bilo riječi, a naročito imajući u vidu da optužba nije dokazala da je načelnik Koroman, kao nadređeni, naredio, niti uopće imao saznanja o aktivnostima policijskih službenika u odvođenju tijela Naska Smajića radi sahrane.

237. U odnosu na tačku 2.c Vijeće nalazi da se smrt lica Izeta Jašarevića ne može staviti na teret optuženom iz razloga nedokazanosti ingerencije SJB Pale nad fiskulturnom salom, kao i navoda optužbe da su lica dovođena u salu od strane podređenih pripadnika policije po naređenju načelnika Koromana.

238. Iako ni sam optuženi u svom iskazu ne spori da je bio upoznat o obavljenom uviđaju na okolnost smrti Izeta Jašarevića od strane pripadnika krim. službe SJB Pale, a o čemu je svjedočio i pripadnik policije SJB Pale, krim tehničar Goran Mumović, Vijeće nalazi da navedena činjenica nije mogla biti od uticaja na donošenje drugačije odluke Suda, u pogledu kako nadležnosti nad fiskulturnom salom, tako i ostalih okolnosti koje se tačkama 1 i 2 optužnice stavljaju na teret optuženom, a u odsustvu drugih međusobno saglasnih, uvjerljivih i potkrepljujućih dokaza optužbe.

239. Provedenim dokazima nije uspostavljena uzročno – posljedična veza između uloge optuženog kao načelnika stanice SJB Pale sa nezakonitim zatvaranjem civila bošnjačke nacionalnosti u fiskulturnoj sali, niti naredbodavna uloga optuženog o tome da civili sa područja općine Pale budu zatvoreni, kao ni njegovo omogućavanje pripadnicima vojske da u isti objekat dovode i nezakonito zatvaraju civile bošnjačke nacionalnosti sa područja Sarajeva i Bratunca, sa svim proisteklim posljedicama zatvaranja ovih civila. Ove tvrdnje optužbe ostaju na nivou pretpostavki i indicija, koje provedenim dokazima nisu potvrđene van svake sumnje.

240. Činjenica da je optuženi u inkriminisano vrijeme bio na dužnosti načelnika stanice SJB Pale sama po sebi ne potvrđuje da je isti naredio, organizovao, omogućio nezakonita zatvaranja, mučenja i ubistva civila bošnjačke nacionalnosti,

нити да је те активности подржавао pomagao ili omogućavao svojim podređenim pripadnicima, odnosno propuštao da zaštiti civile, bez uvjerljivih dokaza o njegovom znanju i saglasnosti, te njegovoj namjeri i htijenju za učinjenje navedenih djela.

Tačka 3. optužnice

241. Tačkom 3. potvrđene optužnice optuženom Malki Koromanu stavlja se na teret da je u saradnji sa komandom vojske organizovao napad na civilno stanovništvo bošnjačke nacionalnosti sela Hrenovica i okolnih sela, kojim napadom je rukovodio, prilikom kojeg je pucano po selu, te su paljene i uništavane kuće i pomoćni objekti, a nakon čega su civili bošnjačke nacionalnosti nezakonito uhapšeni i odvedeni u vojnu zgradu u centru Hrenovice, što je optuženi neposredno posmatrao i izdavao naredjenja njemu podređenim pripadnicima policije, nakon čega su pripadnici policije SJB Pale u skladu sa njegovim naredbama razdvojili oko 35 zarobljenih civila mušakaraca, sa kojima su se uputili prema zgradi SJB Pale, gdje im je naredeno da se kreću prema zatočeničkom objektu fiksulturne sale do kojeg su morali proći kroz špalir formiran od pripadnika policije SJB Pale i civila srpske nacionalnosti koji su ih tukli, pa nakon što su svi zarobljeni civili ušli u fiskulturnu salu pripadnici policije su nastavili njihovo premlaćivanje, što je trajalo oko petnaest minuta sve dok im nije izdao naredbu da prestanu sa plemlaćivanjima nezakonito zatvorenih civila što su oni i učinili.

242. Na navedene okolnosti svjedočio je optuženi Malko Koroman koji je naveo da je imao saznanja da je u Hrenovici stanovništvu podijeljeno nelegano oružje, odnosno saznanja da se oružje i eksplozivna sredstva krađu i iznose iz kasarne i dijele stanovništvu. Navedene informacije imala je i vojska, koja je planirala da ode da obezbijedi kasarnu i oružje u kasarni. U skladu sa navedenim optuženi je naveo da su odlučili da odu isti dan 22. maja 1992. godine kako bi oduzeli nelegalno podjeljeno oružje. Optuženi je istakao da nisu imali nikakav dogovor sa vojskom, osim što su išli isti dan, te da je zadatak vojske bio da obezbijede kasarnu. Optuženi je također naveo da je prethodno sa Alijom Prazinom dogovorio da će stanovništvo predati nelegalno oružje.

243. Optuženi je naveo da se nije radilo o napadu, te je pojasnio da je policija 22. maja 1992. godine u Hrenovicu došla u 8.30 h ujutro „kad je narod budan“, te je istakao da vojska nije išla zajedno sa policijom prema Hrenovici. Optuženi je naveo da je prije polaska u Hrenovicu održao sastanak sa rukovodnim radnicima, te da je naglasio da ne smije doći do pucnjave, jer je predaja oružja prethodno dogovorena sa predstavnicima Bošnjaka iz Hrenovice. Također, smatrao je da ne treba ići u Hrenovicu, zbog čega je ostao u Podgrabu, ali je bio na radio vezi sa pripadnicima policije na terenu.

244. Međutim, ubrzo mu je javljeno da su poginula dvojica policajaca nakon čega je došao u Hrenovicu, gdje je opet ponovio da ne pucaju na ljude, te smatra da policija nije ni pucala, već da je to činila vojska. Pored dvojice poginulih, naveo je da je te prilike ranjeno pet policajaca.

245. Optuženi je naveo da su privedeni „svi koji su izašli s puškom pred vojsku i policiju“, te je istakao, a u odnosu na navode optužbe koja je insistirala na činjenici da je civilno bošnjačko stanovništvo imalo legalno naoružanje, da bez obzira o kojem se naoružanju radi, stanovnici nisu smjeli izlaziti sa puškama i pucati, što je rezultiralo pogibijom dvojice policajca i ranjavanja njih pet.

246. Optuženi je istakao da po njegovom saznanju te prilike nije stradalo civilno stanovništvo Hrenovice, odnosno da ni jedan Bošnjak nije ubijen, a na šta ne ukazuju ni dokazi iz ovog postupka.

247. Optuženi je naveo da je nakon toga otišao da izvjesti Krizni štab o svemu što se desilo, u kom trenutku je dotrčao Tomo Hršum koji ga je obavijestio da je za ljudima iz Hrenovice u salu ušla „rulja“ i da ih tuku, te da će ih pobiti, nakon čega je istrčao i ušao u salu, te je svojim autoritetom istjerao te stanovnike i vojsku, te da je to bio jedini put kada je ušao u salu.

248. Naglasio je da u salu više nije ulazio, jer je za istu bila zadužena vojna i državna bezbjednost, koja je preuzela uhapšene iz Hrenovice radi ispitivanja o pogibiji dva i ranjavanju pet policajaca. Naveo je da smatra da su isti trebali biti ispitani, te pušteni ukoliko nemaju veze sa događajem, ali da on nije imao uticaja na daljni tok postupka.

249. Navode optuženog potvrdio je i svjedok odbrane Tomislav Hršum, krim. inspektor u SJB Pale, koji je naveo da je učestvovao u akciji oduzimanja nelegalnog oružja na području Hrenovice, pojašnjavajući da za navedenu akciju nisu vršene nikakve specijalne pripreme, obzirom da su imali obećanje političkih predstavnika muslimanskog naroda da će doći do mirne predaje tog oružja.

250. Svjedok je također naveo da je i on vodio jednu patrolu od sedam pripadnika, te da su otišli na područje Vinče. Istakao je da je prethodno stupio u kontakt sa stanovnicima tog zaseoka, koji su zamolili da u selo ne ulazi svih osam policajaca, zbog čega je on sa još dvojicom aktivnih policajaca došao, preuzeli su prikupljeno oružje, te su po molbi stanovnika Vinče obavijestili srpsko stanovništvo koje je bilo nastanjeno „po obodu iznad njihovih kuća“ da su predali oružje, te ih je upozorio da im se „ni po koju cijenu ne smije ništa uraditi jer će policija najoštrije reagovati oko toga“.

251. Svjedok je istakao da niko od stanovnika Vinče nije priveden, te da su se nakon toga vratili u stanicu. Svjedok je naveo da je preko veze čuo za stradanje policajaca u Hrenovici.

252. Vezano za događaje u Hrenovici svjedočio je i svjedok Ljubomir Kovač, krim. inspektor u SJB Pale, koji je naveo da je to bila čisto policijska akcija, te da je ista dogovorena sa predstavnikom SDA Alijom Prazinom, obzirom da je mnogo oružja otuđeno iz kasarne u Hrenovici, koje se pojavilo na terenu, te je dogovoreno da se to oružje preda. Svjedok je potvrdio da je učestvovao u akciji, te je imao zadatak da ako se oduzme oružje izda potvrde o oduzetim predmetima.

253. Svjedok je naveo da su patrole koje su otišle suočene sa otporom muslimanskog stanovništva, kojom prilikom su poginula dvojica policajaca, te između četiri i šest ranjeno. Istakao je da je načelnik Koroman, kad je čuo šta se dešava, naredio da se ni prema kome ne upotrebljava sila niti vatreno oružje, te da nije bilo žrtava među stanovništvom.

254. Vezano za privođenje lica iz Hrenovice, svjedok Kovač naveo je da je privedeno oko dvadesetak ljudi za koje se sumnjalo da su ubili dvojicu policajaca, ali da ih nisu priveli pripadnici policije SJB Pale, već vojska koja je bila na obezbjeđenju kasarne. Svjedok je ispričao i da je načelnik Koroman spasio te ljude od izrevoltiranih građana koji su došli pred fiskulturnu salu.

255. Na navedene okolnosti svjedočio je i svjedok Milomir Furtula, u to vrijeme zamjenik komandira SJB Pale, koji je naveo da je učestvovao u akciji oduzimanja nelegalnog naoružanja u Hrenovici. Prije odlaska načelnik Koroman je održao sastanak sa rukovodnim radnicima te ih je obavijestio da je razgovarao sa predstavnicima ogranka SDA u Hrenovici sa kojima je dogovorio predaju nelegalnog oružja koje su pribavili.

256. Svjedok je naveo da je sa svojom grupom krenuo oko 8-8,30 sati ujutro u mjesto Prešpice. Navodi da je prilikom dolaska, čim su izašli iz vozila po njima „osuta paljba“, kada je poginuo policajac Kablar, dok su se ostali sklonili u jedan jarak. Istakao je da su tu bili oko dva, tri sata, da nisu poduzimali nikakve radnje, te da su za to vrijeme zadržali dva lica, jednog starijeg čovjeka koji je nosio lovačku pušku i jednog mladića koji je nosio pušku malokalibarku. Kasnije su se jedan po jedan ubacivali u auta koja su se vraćala za Pale, te su povezli i pomenuta lica do Pala, jer su imali puške kod sebe.

257. Svjedok je ispričao da u to vrijeme navedeni događaj nije doživio kao neku akciju velikih razmjera, te da su imali zadatak da odu od kuće do kuće kako bi prikupili nelegalno oružje, jer nisu imali nalog ili naređenje od načelnika da vrše pretrese, te da njegova grupa ni to nije uradila.

258. Svjedok je istakao da je Malko došao u Hrenovicu nakon pogibije dvojice policajaca, te ga je čuo na vezi kako je upozoravao da ne bude problema, bez obzira na poginule, te da njegova grupa nije ni otvarala vatru.

259. Odgovarajući na pitanje, ko su ljudi koji su provedeni sa tog područja i ko ih je priveo, svjedok se izjasnio da mu nije poznato, te da pretpostavlja da su privedena lica koja se dovode u vezu sa pružanjem otpora, te pogibijom policajaca.

260. Svjedok Goran Mumović, krim tehničar u SJB Pale, naveo je da je učestvovao u policijskoj akciji prikupljanja nelegalnog oružja, te da su obaviješteni da je predaja tog oružja dogovorena sa muslimanskim stanovništvom. Svjedok je svjedočio o pogibiji policajca Gorana Kablara, nakon čega se on sakrio pod neko auto, dok je njegov kolega pobjegao u neku šupu, gdje su ostali dok nisu došli po njih.

261. Svjedok je ispričao da im je prije polaska naglašeno da ne smiju upotrebljavati oružje, da je predaja oružja dogovorena, te da su se toga pridržavali u potpunosti, čak i kada su prilikom prilaska jednoj od kuća vidjeli dvojicu koja su sa ruksacima i puškama otrčali prema rijeci.

262. Na navedene okolnosti svjedočili su i drugi pripadnici policije SJB Pale, svjedoci: Predrag Jovičić, Miodrag Đaković, Željko Furtula, Novica Stanar, Dragomir Čvoro, Bogdan Subotić i Rajko Antonić.

263. Svjedok Predrag Jovičić naveo je da im je dežurni policajac rekao da idu u Hrenovicu jer je dogovorena predaja podijeljenog oružja, da isto pokupe i izdaju potvrde o oduzetim predmetima. Prije polaska načelnik Malko Koroman im je naglasio da ne prave ekscese i probleme, da ne pucaju i ne diraju stanovništvo. Svjedok je ispričao da su podijeljeni po grupama, te da su se po izlasku iz autobusa pješke zaputili prema zaseocima u koje su raspoređeni. Međutim, kada se začula pucnjava iz šume pobjegao je i upao u rijeku Praču, te su se i ostali, kako policijski službenici, tako i stanovnici povukli. Kasnije je neko došao po njih, te su se vratili na Pale, dok su se mještani vratili svojim kućama. O dešavanjima nakon akcije nema saznanja jer se nakon akcije razbolio, te je bio na bolovanju narednih desetak dana.

264. Svjedok Miodrag Đaković naveo je da im je rečeno da idu u Hrenovicu kako bi pokupili oružje od stanovnika muslimanske nacionalnosti, a koja predaja je dogovorena. Svjedok je naveo da je on bio u Vinči, te da je navedeno oružje predato, ali da mu je poznato da je došlo do incidenta kada su poginuli jedan ili dva policajca, te da je bilo i ranjenih, te da je njegovo shvatanje da svi stanovnici nisu znali za navedeni dogovor oko predaje oružja, zbog čega je došlo do incidenta. Svjedok je naveo da se ne sjeća da su imali zadatak da privedu određena lica, međutim da mu je poznato da, kad se akcija okončala da su određeni ljudi privedeni u fiskulturnu salu.

265. U odnosu na dešavanja na području Hrenovice, svjedok Željko Furtula je naveo da su 22. maja 1992. godine dobili obavijest da se okupe pred stanicom, te da će ići u Hrenovicu jer je dogovoreno da se izvrši razoružavanje, odnosno predaja oružja kojim je Alija Prazina naoružao muslimane. Kao radnik na poslovima veze i

kriptozaštite imao je zadatak na uspostavi veze između službenika na terenu i načelnika.

266. Svjedok je naveo da se po dolasku začula pucnjava, nakon čega je otvorena obostrana paljba, a da su obaviješteni da je i u Hrenovici otvorena paljba, te da su poginula dva pripadnika policije.

267. Svjedok je naveo da mu nije poznato da su taj dan vršena privođenja lica jer nije radio na tim poslovima, ali da je kasnije čuo da su u fiskulturnu salu dovedena lica radi prikupljanja izjava zbog narušavanja javnog reda i posjedovanja oružja.

268. Svjedok Novica Stanar naveo je da je 22. maja 1992. godine išao u Hrenovicu jer je načelnik Malko Koroman sa muslimanima dogovorio da predaju oružje. Prije polaska održan je sastanak na kojem je dogovoreno gdje će koja grupa ići, te im je rečeno da je sve dogovoreno i da neće biti problema. Svjedok je ispričao da je sa svojom grupom išao u Petojeviće. Kada su stigli u selo na njih je otvorena vatra kojom prilikom je ranjen, te su poslali auto po njega da ga voze u bolnicu. Nakon ranjavanja do oktobra nije bio u službi zbog čega mu nije poznato šta se kasnije dešavalo.

269. Svjedok Dragomir Čvoro naveo je da se sjeća da su išli u Hrenovicu sa zadatkom prokupljanja nelegalnog oružja od muslimana, da je bio raspoređen u selu Strane, te se sjeća da se čula pucnjava kada su stigli.

270. Svjedok Bogdan Subotić naveo je da ih je šef smjene obavijestio da idu u Hrenovicu radi oduzimanja nelegalnog automatskog oružja, te da je načelnik Koroman sve dogovorio i da neće biti problema. Svjedok se sjeća da je prilikom izdavanja naredbe za odlazak u Hrenovicu bio i načelnik Koroman koji je naredio „nemoj da bi ko metka opalio“. Svjedok je ispričao da je akciji učestvovala i teritorijalna odbrana.

271. Kada su stigli u selo kako bi izvršili zadatak, počela je pucnjava kada je poginuo policajac Radan Tošić. Nakon toga im je javljeno da se vrate u stanicu. Svjedok je naveo da mu je poznato da je tada priveden određeni broj ljudi za koje se sumnjalo da su učestvovali u pucnjavi, te da su privedeni u salu. Svjedok je također naveo da mu je poznato da je načelnik Malko Koroman naredio da se ti ljudi koji su dovedeni iz Hrenovice puste, zbog čega su se ljutili jer su im oni ubili dva policajca, a načelnik je tek tako naredio da se puste. Svjedok se sjeća da je zbog tih dešavanja tražena smjena Malke Koromana.

272. Svjedok Rajko Antić naveo je da je od strane dežurnog policajca obaviješten da će ići u Hrenovicu, jer je dogovorena predaja oružja od strane muslimana. Naveo je da su angažovani zajedno sa vojskom, te da je on vozio kamion s kojim je prevezao policiju do Hrenovice. Kada su stigli, začula se pucnjava,

te je čuo da je jedan od kolega ubijen. Svjedok je ispričao da je on odvezao poginulog Tošića u mrtvačnicu.

273. O dešavanjima u Hrenovici svjedočili su i stanovnici Hrenovice i okolnih zaselaka.

274. Svjedok Fuad Crnčalo naveo je da je 22. maja 1992. godine vidio da su opkoljeni vojskom, te je primjetio minobacače i pragu na raskrsnici. Naveo je da su mu u kuću ušla lica u maskirnim uniformama, uzeli su oružje koje je imao i rekli da pođu sa njima. Svjedok je ispričao da ga je neki vojnik u putu udario i repetirao pištolj da ga ubije, međutim Malko Koroman koji se tu nalazio i koji je preko radio stanice izdavao naređenja, rekao je vojniku da ga ne dira jer im treba živ, odgurnuvši ga. Odvedeni su u vojne stanove, a kasnije su odvezeni na Pale. Ispred policijske stanice ih je dočekao špalir „vojske, naroda, civila“, koji su ih tukli, a potom su provedeni u fiskulturnu salu gdje su ih nastavili tući. Tučnjava je prestala kada je došao Malko Koroman, koji je rekao da prestanu sa tučnjavom i istjerao sviju napolje.

275. Svjedok Šefkija Suljević naveo je da je 22. maja 1992. godine u jutarnjim satima otvorena vatra na Hrenovicu. Svjedok je naveo da je i on pucao, jer je legalno imao lovački karabin i lovačku pušku. Nakon napada zarobili su cijelo selo i pokupili ih u kamione. Svjedok je ispričao da mu je Drago Hršum rekao da će mu pomoći, te da će otići do Malke Koromana da mu kaže da im je pomogao, kako bi ga pustili. Kada se vratio rekao mu je da je Malko Koroman rekao da pođe do Pala kako bi dao izjavu. Pojasnio je da su ih prema Palama odvezli u autobusima pred stanicu policije, te da vojska nije dozvolila policajcima da ih odvežu kada su stigli pred stanicu policije. Postrojili su ih između stanice policije i fiskulturne sale gdje ih je udarala vojska. Njemu je prišao Radomir Kojić i rekao „evo ustaše što je ranio Stanara“, te ga je udario puškom po glavi. Napravili su špalir do ulaza u salu, gdje su ih svi udarali, te se tučnjava nastavila i u sali, dok neko nije došao i istjerao ih sviju napolje, kasnije je saznao da je to bio Malko Koroman.

276. Svjedok Azem Kapo ispričao je da se 22. maja 1992 godine desio napad vojske i policije na Hrenovicu, te da je zarobljen od strane pripadnika policije zbog toga što je imao lovačko naoružanje sa dozvolom. Naveo je da je tada zarobljeno oko 40 muškaraca koji su autobusom dovedeni pred policijsku stanicu gdje ih je dočekalo mnoštvo naroda i vojske, te su morali proći kroz špalir gdje su tučeni, dok su im ruke bile svezane na leđima, a nakon toga su odvedeni u salu, gdje je došao Malko Koroman koji se obratio prisutnima, ali ga svjedok nije mogao čuti jer se nalazio na kraju sale.

277. Svjedok P2 naveo je da su 22. maja 1992 godine u Hrenovicu došli autobusi i transporteri sa vojskom i policijom, odakle su se dalje raspoređivali u okolna sela. Kada je počela pucnjava istrčao je iz kuće gdje mu je naređeno da stane i digne ruke u vis, te se svjedok predao. Jedan od tih je bio vojnik u smb uniformi sa pancirom,

dok je drugu grupu, policiju vodio policajac Petronić. Svjedok je naveo da su ga vodili kao živi štit i da mu je naređeno da zove ljude da se predaju. Tom prilikom uhapšen je i njegov brat, te su odvedeni u vojne stanove, gdje im je Radomir Kojić, saradnik Malke Koromana, rekao da će ih odvesti da daju izjave. Svjedok je ispričao da su odvedeni na Pale gdje su morali proći kroz špalir, nakon čega su uvedeni u fiskulturnu salu, a za njima su ušli mještani Srbi, te ih je tukao ko god je stigao, dok u salu nije došao Malko Koroman, koji je naredio da se prestane sa maltretiranjem. Prilikom unakrsnog ispitivanja, svjedok je pojasnio da je prilikom izlaska iz kuće, kada mu je naređeno da se preda u rukama imao lovačku pušku, te da je sa njim bio i njegov brat, koji je također imao lovačko oružje koje su legalno posjedovali.

278. U odnosu na dešavanja u Hrenovicu, te zarobljavanje i odvođenje u fiskulturnu salu, svjedok Azem Omerović, koji je živio u Donjoj Vinči, ispričao je da je 22. maja 1992 godine počelo granatiranje, te se stanovništvo „razbježalo“. Deset do petnaest dana su se krili po šumama, kada ih je vojska uhvatila, te vojnim kamionom odvela na Pale.

279. Svjedok Kemal Hujdur naveo je da je 22. maja 1992 godine bio u svojoj kući u Hrenovici, te da je kod njega te prilike bio i Rasim Sućeska. Njegova majka ih je obavijestila da je došla vojska, te je nakon određenog vremena došao komšija koji je njegovom ocu rekao da izađu jer je došla policija sa Pala da pregleda da li imaju nekog naoružanja. Kada su izašli ispred kuće vidio je i vojnike i pripadnike rezervnog sastava policije, a prepoznao je Blagojevića sa kojim je igrao fudbal, koji je nosio stanicu za vezu i bio je u zelenkastoj uniformi. Svjedok je ispričao da su ih odveli u kuću Pašije Milića, te da je za to vrijeme njegov otac normalno razgovarao sa tim policajcima. Nakon toga su odvedeni u vojne zgrade u Hrenovicu, a u putu mu je jedan vojnik udario šamar pred ocem. Iz vojnih zgrada su odvezeni na Pale, gdje ih je dočekaš špalir okupljenih ljudi koji su tukli, te su sprovedeni u fiskulturnu salu, gdje su ih nastavili tući. Tučnjava je prestala kada je u salu ušao načelnik Malko Koroman koji je naredio tim ljudima koji su ih tukli da izađu.

280. Svjedok Rasim Sućeska je potvrdio da je dana 22. maja 1992 godine bio kod Kemala Hujdura, te da su, kad su ujutro vidjeli kamion vojske koja je opkolila kuću. Uskoro je došao jedan od mještana i rekao da je došla policija, međutim kad su izašli odveli su ih u jednu napuštenu kuću u blizini, a nakon toga ih vojska odvodi prema centru Hrenovice gdje su ih smjestili u jedan stan. Nakon nekog vremena, rečeno im je da ih vode na ispitivanje, te su ih odveli pred policijsku stanicu, gdje su ih postrojili uza zid kao da će ih strijeljati. Tada je izašao neki čovjek i rekao „što ih niste gore pobili, što ste ih ovdje dovodili“, te je prema pričama čuo da je to bio Malko Koroman, nakon toga su odvedeni u fiskulturnu salu, a prethodno su morali proći kroz špalir, u kojem su tučeni od strane mještana.

281. Na navedene oklnosti pročitani su i iskazi svjedoka Rasima Đoze i Velije Hujdura. Svjedok Rasim Đozo naveo je da je zarobljen u napadu na Hrenovicu 22. maja 1992. godine, odveden na Pale, gdje su morali proći kroz špalir, a zatim su

uvedeni u fiskulturnu salu, gdje je za njima ušla grupa srpskih vojnika koji su ih tukli. Svjedok Velija Hujdur ispričao je kako je u Hrenovicu više puta dolazio Malko Koroman sa kojim su pregovarali o predaji oružja, što su mještani redovno odbijali, zbog čega se 22. maja 1992. godine desio napad na Hrenovicu od strane vojske i rezervne policije, te ko nije uspio pobjeći uhvaćen je i odveden u stambenu zgradu vojnih lica, a poslije toga na Pale u zatvor, gdje su morali proći kroz špalir.

282. Na okolnosti iz tačke 3. svjedočio je i svjedok Milomir Tepeš. Svjedok je ispričao da je išao u Hrenovicu, kao pripadnik jedinice Rajka Kušića, sa zadatkom prikupljanja oružja. Svjedok je naveo da su u Hrenovicu otišli sa vojnim picgauerom. Nije mu poznato ko je rukovodio akcijom, ali zna da su bili i Malko Koroman i Rajko Kušić, a da je u akciji učestvovala i vojska iz kasarne u Hrenovici. Svjedok je pojasnio da nije vidio Malku Kormana, ali da zna da je došao kada su poginula četvorica njihovih ljudi. Naveo je da je pucnjava počela čim su došli, te da je njegova jedinica uhapsila te ljude jer nisu htjeli da predaju oružje i jer su pucali na njih.

283. U odnosu na dešavanja u Hrenovici Tužilaštvo je u spis uložilo Zapisnik sa 14. sjednice Skupštine opštine Pale od 18.06.1992. godine, a u svrhu dokazivanja da je optuženi u saradnji sa komandom vojske organizovao napad na civilno stanovništvo bošnjačke nacionalnosti sela Hrenovica i okolnih sela.

284. Iz navedenog zapisnika proizilazi da je optuženi, na sjednici Skupštine opštine Pale, a u odnosu na kritike odbornika zbog pogibije dvojice policajaca, demantovao da je samoinicijativno organizovao odlazak u Hrenovicu, tačnije da je akcija provedena na njegovu inicijativu, već da je ista provedena u saradnji sa vojnom komandom.

285. Vijeće na osnovu provedenih dokaza nije moglo utvrditi van svake razumne sumnje da je optuženi počinio krivično djelo za koje se tereti na način kako mu se stavlja na teret optužnicom Tužilaštva. Dokazi koje je ponudilo Tužilaštvo u cilju dokazivanja učešća optuženog u inkriminisanom događaju po svom sadržaju i kvalitetu ne predstavljaju pouzdanu činjeničnu osnovu kojom bi potvrdili učešće optuženog u navedenom događaju, na način da je isti u saradnji sa komandom vojske organizovao i rukovodio napadom na civilno stanovništvo bošnjačke nacionalnosti sela Hrenovica i okolnih sela, kojom prilikom su pripadnici policije SJB Pale pucali po selu, paleći i uništavajući kuće i pomoćne objekte, u skladu sa dobijenim zadacima od optuženog nezakonito hapsili civile bošnjačke nacionalnosti i dovodili ih u vojnu zgradu u centru Hrenovice, gdje su ih zatvorili, a što je optuženi neposredno posmatrao te izdavao naredjenja njemu podređenim pripadnicima policije, koji su po njegovoj naredbi razdvojili oko 35 zarobljenih civila muškaraca, koji su kasnije zatočeni u fiskulturnoj sali u Palama. Naime, Vijeće nalazi da niti iskazi svjedoka, niti provedeni dokazi objektivne prirode ne potvrđuju učešće optuženog na način kako to Tužilaštvo činjenično navodi u optužnici.

286. Nesporno je da su se pripadnici policije SJB Pale, dana 22. maja 1992. godine zaputili u selo Hrenovica i okolna sela u skladu sa dobijenim zadacima od strane načelnika i ostalih rukovodnih radnika SJB Pale, što ni sam optuženi nije negirao.

287. Također, nije sporno da su dana 22. maja 1992 godine civili bošnjačke nacionalnosti nezakonito lišavani slobode, odvođeni u vojnu zgradu u centru Hrenovice, a nakon čega je određen broj civila bošnjačke nacionalnosti u konačnici odveden i zatočen u fiskulturnu salu u Palama.

288. Međutim, ocjena Vijeća je da iz iskaza navedenih i drugih svjedoka, te uloženi materijalnih dokaza ne proizilazi van svake razumne sumnje da je upravo optuženi kao načelnik SJB Pale organizovao i rukovodio napadom na selo Hrenovica i okolna sela, na način da su upravo pripadnici policije podređeni načelniku po dolasku počeli pucati po selu iz automatskih pušaka, minobacača i prage, paleći i uništavajući kuće i pomoćne objekte, da su se isti u skladu sa dobijenim zadacima od strane optuženog uputili prema kućama tražeći civile bošnjačke nacionalnosti radi njihovog nezakonitog hapšenja i dovođenja u vojnu zgradu u centru Hrenovice gdje su zatvoreni.

289. Nadalje, ocjena Vijeća je da optužba provedenim dokazima nije van razumne sumnje dokazala da je optuženi putem radio stanice izdao naređenje njemu podređenim pripadnicima policije u svrhu razdvajanja oko 35 zarobljenih civila muškaraca od žena i djeca, koji su u konačnici prevezeni na Pale, gdje im je naređeno da se kreću prema zatočeničkom objektu fiskulturne sale, a do kojeg objekta su civili morali proći kroz špalir.

290. Također, Vijeće ističe da optužba nije dokazala da je navedeni špalir formiran od pripadnika policije, odnosno da su u istom učestvovali pripadnici policije SJB Pale, a u kojem špaliru su civili bošnjačke nacionalnosti tučeni, kao ni da je njihovo premlaćivanje u fiskulturnoj sali nastavljeno od strane pripadnika policije SJB Pale.

291. Navod optužbe, koji je potvrdio i sam optuženi, da je optuženi ušao u salu, te naredio da se prestane sa premlaćivanjem, ni za Vijeće nije sporan, međutim Vijeće nalazi da sam čin ulaska optuženog u fiskulturnu salu, u kojoj su nezakonito zatvoreni civili tučeni od strane vojske i civila mještana Pala, te njegova „naredba“ da se prestane sa premlaćivanjima, ne dokazuje da je isti organizovao i rukovodio napadom na Hrenovicu i okolna sela, niti da je objekat fiskulturne sale bio u njegovoj nadležnosti.

292. Također Vijeće cijeni da optužba nije dokazala da je optuženi prilikom tog ulaska u fiskulturnu salu, naredio da se dovedeni civili bošnjačke nacionalnosti nezakonito zatvore u salu, obzirom da na navedeno ne upućuju provedeni dokazi.

293. Dakle, imajući u vidu iskaze svjedoka, kao i provedene materijalne dokaze, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj vezi Vijeće ne nalazi dokazanim da je optuženi na način kako mu to stavljeno na teret optužnicom organizovao i rukovodio, u saradnji sa komandom vojske, napadom na Hrenovicu, obzirom da na isto ne upućuju niti iskazi saslušanih svjedoka, niti provedeni materijalni dokazi, zbog čega se istom ne mogu staviti na teret sve posljedice proizašle iz navedenog događaja.

294. Na kraju, Vijeće podsjeća da je teret dokazivanja bitnih obilježja krivičnog djela i elemenata krivnje optuženog isključivo na strani optužbe. Dokazi koje je ponudilo Tužilaštvo, u cilju dokazivanja odgovornosti optuženog Malka Koromana, nisu bile takve vrijednosti da isključe svaku razumnu sumnju da je optuženi počinio krivično djelo za koja ga optužnica tereti, iz kojeg razloga je Vijeće, a u skladu sa članom 284. tačka c) ZKP BiH donijelo oslobađajuću presudu.

295. Vijeće se rukovalo načelom *in dubio pro reo*, kao jednim od osnovnih načela krivičnog postupka, koje je u direktnoj je vezi sa načelom pretpostavke nevinosti i predstavlja izraz pogodnosti na strani optuženih osoba. Ovo načelo nalaže da „...sumnju u pogledu činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, Sud iješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog“, kako je propisano u članu 3. stav (2) ZKP BiH.

296. Ovo načelo ostvaruje se dvojako, najprije kada se od suda zahtjeva da sve one činjenice koje terete optuženog (*in peius*) utvrdi sa sigurnošću, odnosno van svake razumne sumnje, dok sve one činjenice i okolnosti koje idu u prilog optuženom (*in favorem*), sud uzima kao dokazane čak i onda kada su samo vjerovatne i postoji sumnja u njihovo postojanje. Sud je obavezan tako postupiti i onda kada je vjerovatnije postojanje činjenica na štetu optuženog, ali iste ipak nisu dokazane sa potpunom sigurnošću. Stoga, primjenom ovog načela sud je dužan donijeti presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe ne samo kada je dokazana nevinost, već i kada nije dokazana krivnja optuženog⁷⁴.

297. Kada je u pitanju ličnost optuženog Malka Koromana, Vijeće zapaža, iako navedeno nije bilo od uticaja na odluku Vijeća u odnosu na odlučne činjenice u ovom predmetu, da je veliki broj svjedoka, kako odbrane tako i optužbe iznijelo pozitivan stav o optuženom, odnosno njegovoj ulozi u navedenom periodu, u smislu da je pomagao bošnjačkom stanovništvu kada je bio u prilici, pa je određeni broj svjedoka čak naveo da je Malko Koroman spasio bošnjačko stanovništvo od stradanja većih razmjera.

---

⁷⁴ Komentar Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, Vijeće Evrope i Evropska komisija, 2005. godine, Sarajevo, str 47. i 48.

VIII. ODLUKA O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA

298. Na osnovu odredbe člana 189. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, imajući u vidu da je optuženi oslobođen od optužbe, troškovi krivičnog postupka, kao i nužni izdaci optuženog i nužni izdaci i nagrada branioca, padaju na teret budžetskih sredstava.

IX. ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNIM ZAHTJEVIMA

299. Na osnovu odredbe člana 198. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, oštećeni Omer Kujović, P-2, Abid Čolo, Fuad Crnčalo, Fahrudin Sipović, Hasib Halilović, Selman Ramić i Sabit Balović se sa imovinskopравnim zahtjevima upućuju na parnični postupak.

ZAPISNIČAR
Stručni saradnik
Amila Jahjaefendić Hamidović

PREDSJEDNIK VIJEĆA
SUDIJA
Mediha Pašić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude stranke i branilac mogu izjaviti žalbu vijeću Apelacionog odjeljenja Suda u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema pismenog otpravka presude.

U skladu sa odredbom člana 293. stav 4. ZKP BiH oštećeni presudu mogu pobijati žalbom, samo u dijelu koji se odnosi na odluku Suda o troškovima krivičnog postupka i odluku o imovinskopравnom zahtjevu.

*Žalba se podnosi ovom Sudu u dovoljnom broju primjeraka.

ANEKS

Lista saslušanih svjedoka Tužilaštva BiH

	Datum	Svjedok
1.	27.01.2020.	Alić Fahrudin
2.	27.01.2020.	Kujović Omer
3.	10.02.2020.	Bogdan Subotić
4.	10.02.2020.	Rajko Antonić
5.	24.02.2020.	P-1
6.	24.02.2020.	Azem Kapo
7.	24.02.2020.	Mahira Poljak
8.	16.03.2020.	Izet Čivgin
9.	16.03.2020.	P-2
10.	10.06.2020.	Husein Balić
11.	10.06.2020.	Abid Čolo
12.	22.06.2020.	Zaim Jašarević
13.	22.06.2020.	Fuad Crnčalo
14.	22.06.2020.	Kemal Hujdur
15.	31.08.2020.	Sabira Žunić
16.	31.08.2020.	Fahrudin Sipović
17.	31.08.2020.	Dragomir Čvoro
18.	14.09.2020.	Alija Ljutović
19.	14.09.2020.	Hasib Halilović
20.	14.09.2020.	Milomir Tepeš
21.	28.09.2020.	Adnan Šurković
22.	28.09.2020.	Adil Pandžić
23.	28.09.2020.	Šefkija Suljević
24.	12.10.2020.	Ramiz Memović
25.	12.10.2020.	Midhat Palo
26.	12.10.2020.	Mirsad Smajš <i>Pročitana iskaz svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>

27.		Rifat Tabić <i>Pročitani iskazi svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>
28.	26.10.2020.	Mahmut Salkić
29.	26.10.2020.	Rasim Sućeska
30.	26.10.2020.	Azem Omerović
31.		Hajrudin Karić <i>Pročitani iskazi svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>
32.	21.12.2020.	Fazlo Gljiva
33.	21.12.2020.	Mirso Topalović
34.	21.12.2020.	Ahmet Palo <i>Pročitani iskazi svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>
35.	21.12.2020.	Rašid Ramović <i>Pročitani iskazi svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>
36.	21.12.2020.	Fikret Palo <i>Pročitani iskazi svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>
37.	21.12.2020.	Avdo Bećirović <i>Pročitani iskazi svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>

38.	18.01.2021.	Novica Stanar
39.	18.01.2021.	Selman Ramić
40.	18.01.2021.	Zahid Sipović <i>Pročitana iskaz svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>
41.	18.01.2021.	Ćamil Kaljanac <i>Pročitana iskaz svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>
42.	18.01.2021.	Nail Spahić <i>Pročitana iskaz svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>
43.	01.02.2021.	Amira Begić
44.	01.02.2021.	Muharem Garaplija <i>Pročitana iskaz svjedoka u njegovoj prisutnosti iz razloga što nije bio u mogućnosti govoriti zbog bolesti</i>
45.	01.02.2021.	Sabit Balović
46.	01.02.2021.	Jasmin Husić
47.	15.02.2021.	Željko Furtula
48.	15.02.2021.	Mustafa Memišević
49.	15.02.2021.	Sabid Bašić
50.	15.03.2021.	Miodrag Đaković
51.	15.03.2021.	Rakita Meho <i>Pročitana iskaz svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>

52.	15.03.2021.	Fadil Kujović <i>Pročitani iskaz svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>
53.	15.03.2021.	Mustafa Brdarić <i>Pročitani iskaz svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>
54.	15.03.2021.	Sulejman Crnčalo <i>Pročitani iskaz svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>
55.	12.04.2021.	Predrag Jovičić
56.	12.04.2021.	Hamid Nezirović
57.	26.04.2021.	Rasim Đozo <i>Pročitani iskaz svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>
58.	26.04.2021.	Velija Hujdur <i>Pročitani iskaz svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>
59.	26.04.2021.	Omer Suljović <i>Pročitani iskaz svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>

60.	10.05.2021.	Midhat Rizvanović <i>Pročitano iskaz svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>
61.	20.09.2021.	P-3
62.	20.09.2021.	Adnan Efendić
63.	27.09.2021.	Hasib Bašić <i>Pročitano iskaz svjedoka u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP</i>

Lista saslušanih vještaka Tužilaštva BiH

Datum:	Vještak:
11.10.2021.	Radojka Golijan
08.11.2021.	Radojka Golijan Alma Bravo-Mehmedbašić Nermina Bajramagić

Lista uloženi materijalnih dokaza Tužilaštva BiH

T-1	Zapisnik o saslušanju svjedoka Dragomira Čvore, broj T20 0 KTRZ 0003408 05 od 11.09.2019. godine
T-2	Srpska Republika Bosna i Hercegovina, MUP Sarajevo, CSB-SM Specijalna jedinica Pale, Spisak radnika koji su tokom mjeseca juna 1992. godine obavljali poslove u ovoj SM i kojima je isplaćena akontacija LD za ovaj mjesec; Srpska Republika Bosna i Hercegovina, MUP Sarajevo, CSB-SM Specijalna jedinica Pale, Spisak radnika koji su tokom mjeseca jula 1992. godine obavljali poslove u ovoj SM i kojima je isplaćena akontacija LD za ovaj mjesec
T-3	Potvrda, Republika Bosna i Hercegovina, Ministarstvo odbrane Sarajevo, broj 02/153-11
T-4	CD-Snimak ratne reportaže TV SRNA iz 1992. godine
T-5	Izjava svjedoka Smajš Mirsada data MKSJ od 14.01.1998. godine (na engleskom i na bosanskom jeziku); Izvod iz MKU za lice Mirsad Smajš, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-36384/2019 od 04.10.2019. godine
T-6	Zapisnik o saslušanju svjedoka Rifata Tabića, Viši sud u Sarajevu, broj Ki:282/94 od 31.08.1995. godine; Izvod MKU za lice Rifat Tabić, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24742/2019 od 12.07.2019. godine
T-7	Izjava svjedoka Hajrudina Karića data MKSJ od 13.05.2011. godine i Izvod iz MKU za lice Hajrudin Karić, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24711/2019 godine od 12.07.2019. godine
T-8	Zapisnik o saslušanju svjedoka Fazle Gljive, broj T20 0KTRZ 003408/05 od 29.05.2019. godine
T-9	Zapisnik o saslušanju svjedoka Ahmeta Pale, Viši sud u Sarajevu, broj Ki:282/94 od 15.01.1996. godine; Izvod iz MKU za lice Ahmet Palo, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24732/2019 od 12.07.2019. godine
T-10	Zapisnik o saslušanju svjedoka Rašida Ramovića, Viši sud u Sarajevu, broj Ki: 282/94 od 28.08.1995. godine; Izvod iz MKU za lice Rašid Ramović, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24731/2019 od 12.07.2019. godine

T-11	Zapisnik o saslušanju svjedoka Fikreta Pale, Viši sud u Sarajevu, broj Ki: 282/94 od 28.08.1995. godine, Izvod iz MKU za lice Fikret Palo, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24729/2019 od 12.07.2019. godine
T-12	Zapisnik o saslušanju svjedoka Avde Bećirovića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 17-04/2-04-2-413/07 od 17.04.2007. godine; Izvod iz MKU za lice Avdo Bećirović, općina Pale, broj 06/4-202-668/20 od 20.11.2020. godine
T-13	Zapisnik o saslušanju svjedoka Zahida Sipovića, Viši sud u Sarajevu, broj: Ki-282/94 od 09.08.1995. godine; Izvod iz MKU za lice Zahid Sipović, Općina Novi Grad Sarajevo, broj: 02/05-13-24728/2019 od 12.07.2019. godine
T-14	Zapisnik o saslušanju svjedoka Ćamila Kaljanca, Viši sud u Sarajevu, broj: Ki-282/94 od 31.07.1995. godine; Izvod iz MKU za lice Ćamil Kaljanac, Općina Novi grad Sarajevo, broj: 02/05-13-25320/2019 od 17.07.2019. godine
T-15	Zapisnik o saslušanju svjedoka Naila Spahića, Viši sud u Sarajevu, broj: Ki-282/94 od 31.07.1995. godine, Izvod iz MKU za lice Nail Spahić, Općina Novi grad Sarajevo, broj 02/05-13-25318/2019 od 17.07.2019. godine
T-16	Zapisnik o saslušanju svjedoka Muharema Garaplije, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-107/19 od 08.02.2019. godine
T-17	Zapisnik o saslušanju svjedoka Meho Rakita, Kantonalni sud u Sarajevu, broj Ki:282/94 od 14.02.2000. godine; Izvod iz MKU za lice Meho Rakita, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24735/2019 od 12.07.2019. godine
T-18	Zapisnik o saslušanju svjedoka Fadila Kujovića, Kantonalni sud u Sarajevu, broj Ki:282/94 od 21.02.2000. godine; Izvod iz MKU za lice Fadil Kujović, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24736/2019 od 12.07.2019. godine
T-19	Zapisnik o saslušanju svjedoka Mustafe Brdarića, Okružni vojni sud u Sarajevu, broj Ki:284/94 od 20.04.1994. godine; Izvod iz MKU za lice Mustafa Brdarić, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-25317/2019 od 17.07.2019. godine
T-20	Zapisnik o saslušanju svjedoka Sulejmana Crnčalo, Viši sud u Sarajevu, broj Ki:282/94 od 23.08.1995. godine; Izvod iz MKU za lice Sulejman Crnčalo, Općina Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-13-24730/2019 od 12.07.2019. godine

T-21	Zapisnik o saslušanju svjedoka Rasima Đoze, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 17-04/2-04-2-421/07 od 20.04.2007. godine; Izvod iz MKU za lice Rasim Đozo, Općina Pale, broj 03/4-10-145-21 od 19.02.2021. godine
T-22	Zapisnik o saslušanju svjedoka Velije Hujdura, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 17-04/2-04-2-418/07 od 20.04.2007. godine; Zapisnik o saslušanju svjedoka Velije Hujdura, Viši sud u Sarajevu, broj KI 282/94 od 14.08.1995. godine i Izvod MKU za lice Velija Hujdur, Općina Pale, broj 03/5-10-537/20 od 07.09.2020. godine
T-23	Zapisnik o saslušanju svjedoka Omera Suljovića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 17-04/2-04-2-414/07 od 17.04.2007. godine
T-24	Rješenje MUP-a SR BiH, broj 09/4-120-3/116 od 12.04.1991. godine
T-25	Personalni upitnik za lice Malko Koroman, MUP Republike Srpske, Uprava policije
T-26	Uvjerenje, MUP Republike Srpske, Sektor za pravne, kadrovske i poslove stranaca Banja Luka, broj: 03/1-2-126-5301-1 od 24.04.2000. godine
T-27	Uvjerenje, MUP Republike Srpske, broj: 01/4-16/00 od 02.03.2000. godine
T-28	„Policajac“ list MUP-a Republike Srpske, intervju Malke Koromana, novembar 1994. godine, godina I, broj 6
T-29	Prijedlog građana mjesnih zajednica Pale i Koran muslimanske nacionalnosti u cilju prevazilaženja novonastale situacije vezano za hapšenje nenaoružanih pripadnika muslimanske nacionalnosti upućen Kriznom štabu SO Pale
T-30	Dopis Kriznog štaba Srpske opštine Pale upućen grupi građana muslimanske nacionalnosti od 21.04.1992. godine
T-31	Razgovor vođen dana 18.04.1992. godine između Stanišić Miće i Koroman Malke
T-32	Razgovor vođen dana 26.05.1992. godine između Mučibabić Milanka i Mandić Momčila
T-33	Dopis Vlade Srpske republike Bosne i Hercegovine upućen Kriznom štabu Ilijaš, broj: 03-250 od 15.05.1992. godine
T-34	Naredba Kriznog štaba Opštine Pale, broj: 39/92 od 07.05.1992. godine
T-35	Vijest objavljena od strane Srpske novinske agencije „SRNA“ pod brojem 1270-05 od 23.05.1992. godine

T-36	Vijest objavljena od strane Srpske novinske agencije „SRNA“ pod brojem 1305-05 od 24.05.1992. godine
T-37	Izveštaj Stanice javne bezbjednosti Pale o izvršenoj provjeri mjesta boravka građana muslimanske i hrvatske nacionalnosti sa područja opštine Pale na područje opštine Stari grad Sarajevo, od 06.07.1992. godine
T-38	Rješenje Stanice javne bezbjednosti Pale, broj: 18-9/01-233/92 od 06.07.1992. godine
T-39	Zaključak Izvršnog odbora Opštine Pale, broj: 02-07/34 od 06.07.1992. godine
T-40	Zaključak Izvršnog odbora Opštine Pale, broj: 02-111/56 od 14.07.1992. godine
T-41	Zapisnik Stanice javne bezbjednosti Pale od 08.02.1993. godine
T-42	MUP Republike Srpske, Uprava za suzbijanje kriminaliteta, Izveštaj o kontrolnom pregledu i stanju rada SJB Pale, kao i radu Krim. službe u istoj stanici za period april-decembar 1992. godine, broj: 02-36/93 od 08.03.1993. godine, sa prilogom Pregled privremeno oduzetih predmeta od strane radnika kriminalističke službe Pale
T-43	Izveštaj o radu kriminalističke službe za period 01.04. do 31.12.1992. godine, Stanica javne bezbjednosti Pale, broj: 17-9/02-88/92 od 31.12.1992. godine
T-44	Izveštaj o izvršenom obilasku Romanijsko-Birčanskog centra službi bezbjednosti i SJB na području istog, MUP Srpske Republike Bosne i Hercegovine, Uprava za poslove i zadatke milicije od 10.08.1992. godine
T-45	Zapisnik sa 14. sjednice Skupštine opštine Pale, broj: 01-07/25 od 18.06.1992. godine
T-46	Naredba Vlade Srpske republike Bosne i Hercegovine, broj: 03-253 od 15.05.1992. godine
T-47	Srpska demokratska stranka Bosne i Hercegovine, Uputstvo za organizovanje i djelovanje organa srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u vanrednim okolnostima od 19.decembra 1991. godine
T-48	Izvod iz uputstva za rad kriznih štabova srpskog naroda u opštinama, Vlada Srpske Republike Bosne i Hercegovine, broj: 3-137 od 01.05.1992. godine
T-49	Odluka o strateškim ciljevima srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, broj: 02-130/92 od 12. maja 1992. godine

T-50	Odluka o proglašenju neposredne ratne opasnosti, Službeni glasnik Republike Bosne i Hercegovine, broj: 01-011-301/92 od 08. aprila 1992. godine
T-51	Odluka o proglašenju ratnog stanja, Službeni glasnik Republike Bosne i Hercegovine, broj: 1201/92 od 20. juna 1992. godine
T-52	Odluka o ukidanju ratnog stanja, Službeni glasnik Republike Bosne i Hercegovine, broj: 1861/95 od 22. decembra 1992. godine
T-53	Nacionalni sastav stanovništva za opštinu Pale 1991. godine, Državni zavod za statistiku Republike Bosne i Hercegovine; Sarajevo, decembar 1993. godine
T-54	Uputstvo o postupanju sa zarobljenim licima, broj: 01-53/92 od 13.06.1992. godine
T-55	Spisak do sada identifikovanih Bošnjaka civila koji su bili zatočeni u konc. logoru na Palama u periodu približno aprila 1992. godine pa do približno početka avgusta 1992. godine, a koji je sačinjen na osnovu iskaza svjedoka i Spisak oslobođenih zarobljenika iz Bratunca u Visoko dana 16.05.1992. godine
T-56	Zdravstvena ustanova Medicinski centar Visoko, „Ratne povrede (Bratunac i Srebrenica) za period 16.05. – 20.05.1992. godine“, broj: 01-1000/98 od 28.07.1998. godine
T-57	Ministarstvo odbrane Republike Bosne i Hercegovine, Komisija za razmjenu ratnih zarobljenika i zarobljenih lica, Dopis Centralnoj komisiji za razmjenu lica
T-58	Stanice javne bezbjednosti Pale, Dopis Romanijsko-Birčanskom CSB, broj 17-9/01-15-6/92 od 07.08.1992. godine
T-59	MUP Republike Srpske, CSB Sarajevo, Izveštaj, broj: 18-1-1265-75/92 od 09.07.1992. godine
T-60	Akt Stanice javne bezbjednosti Pale, broj: 01-232-70/92 od 30.09.1992. godine
T-61	Srpska Republika Bosna i Hercegovina, MUP Sarajevo, CSB- SM Pal, Platni spisak rezervnog sastava milicije za mjesec april 1992. godine
T-62	Srpska Republika Bosna i Hercegovina, MUP Sarajevo, Platni spisak pripadnika specijalne jedinice CSB SM-Pale za mjesec maj 1992. godine
T-63	Platni spisak aktivnih radnika milicije SJB Pale za mjesec juni 1992. godine

T-64	Srpska Republika BiH, MUP Sarajevo, CSB - SM Specijalna jedinica Pale, Spisak radnika kojima su tokom mjeseca juna 1992. godine obavljali poslove u ovoj SM i kojima je isplaćena akontacija LD za ovaj mjesec
T-65	Platni spisak rezervnih milicionera Stanice milicije Pale za mjesec avgust 1992. godine
T-66	Spisak materijalno neobezbjedenih rezervnih milicionera SJB Pale
T-67	SJB Pale, Krivična prijava, broj Ku- 6/92 od 16.06.1992. godine, u prilogu koje se nalazi Zapisnik o uviđaju SJB Pale, broj Ku-6/92 od 16.06.1992. godine
T-68	Presuda ... u predmetu protiv optuženog Tepeš Milomira, ...
T-69	Presuda ... u predmetu protiv Tepeš Milomira, ...
T-70	Foto-dokumentacija (sedam fotografija ERN broj 0669-9140 do 0669-9146)
T-71	Foto-dokumentacija fiskulturne sale, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj: 16-10/6-160-FD/15 od 16.11.2015. godine
T-72	Foto-dokumentacija Hrenovica, kasarna u Hrenovici, Kaljani, Donja Vinča i drugi zaseoci, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj: 16-10/6-160-FD/15 od 07.11.2019. godine
T-73	Šema fiskulturne sale Doma kulture na Palama u kojoj se nalazio koncentracioni logor za civile bošnjačke nacionalnosti
T-74	Zapisnik o uviđaju Državne agencije za istrage i zaštitu, broj: 16-06/1-04-1-235/17 od 25.07.2019. godine čiji je sastavni dio CD sa Elektronskim izvještajem o preuzimanju vidljivog sadržaja sa korisničkog naloga AP Archive i to videozapisa sa stranice „youtube.com“, pod nazivom „BOSNIA: PALE: MUSLIM POWS TRANSPORTED TO PALE“, objavljen dana 21.07.2015. godine te navedeni videozapis
T-75	Video snimak lica iz Bratunca smještenih u sportsku salu u Visokom sa transkriptom razgovora
T-76	Rješenje o proglašanju nestalog Selima Pandžića umrlim, Osnovni sud Sarajevo, broj: R.1201/95 od 26.02.1996. godine
T-77	Uvjerenje o smrti za Aliju Jusufovića, Opština Pale, Sekretarja za poslove uprave, broj: 300/97 od 28.07.1997. godine sa izjavom svjedoka u prilogu

T-78	Izvod iz MKU za lice Selim Pandžić, Opština Pale, broj: 05/2-202-1-571/19 od 11.11.2019. godine
T-79	Izvod iz MKU za lice Fehim Hrvo, Općina Novi Grad Sarajevo, broj: 02/05-13-35729/2019 od 30.09.2019. godine
T-80	Izvod iz MKU za lice Nasko Smajić, Općina Novi Grad Sarajevo, broj: 02/05-13-35731/2019 od 30.09.2019. godine
T-81	Izvod iz MKU za lice Alija Jusufović, Općina Novi Grad Sarajevo, broj: 02/05-13-35732/2019 od 30.09.2019. godine
T-82	Izvod iz MKU za lice Izet Jašarević, Općina Novi Grad Sarajevo, broj: 02/05-13-35733/2019 od 30.09.2019. godine
T-83	Izvod iz kaznene evidencije za Malku Koromana, MUP Republike Srpske, PU Istočno Sarajevo, broj: 16-04/1-234.1-363/19 od 31.10.2019. godine
T-84	Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Republičkog sekretarijata za unutrašnje poslove SR BiH od 29.01.1990. godine
T-85	Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji MUP-a u uslovima neposredne ratne opasnosti i rata, MUP Republike Srpske, broj: 10-3/93, septembar 1992. godine
T-86	Pravilnik o načinu vršenja poslova službe javne bezbjednosti, Službeni list SR BiH, broj: 15-293 od 19. jula 1977. godine
T-87	Zapisnik o saslušanju svjedoka Midhata Rizvanovića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 17-04/2-04-2-624/08 od 17.06.2008. godine
T-88	Zapisnik o saslušanju svjedoka Nedima Brdarića, Kantonalni sud u Sarajevu, broj Ki-282/94 od 06.03.2000. godine
T-89	Zapisnik sa sastanka održanog u Banja Luci, 11.02.1992. godine
T-90	Zapisnik o saslušanju svjedoka Hasiba Bašića, broj Ki 282/94 od 10.08.1995. godine
T-91	Nalaz i mišljenje vještaka Radojke Golijan od 07.10.2021. godine
T-92	Nalaz i mišljenje tima vještaka: Radojka Golijan, Alma Bravo-Mehmedbašić i Nermina Bajramagić
T-93	Zakon o unutrašnjim poslovima, Službeni glasnik srpskog naroda u BiH, broj 4 od 23.03.1992. godine

Lista saslušanih svjedoka odbrane optuženog Malke Koromana

	Datum	Svjedok
1.	10.05.2021.	Malko Koroman
2.	24.05.2021.	Nedim Brdarić
3.	24.05.2021.	Hajrudin Suljagić
4.	24.05.2021.	Hamid Bahto
5.	24.05.2021.	Ibro Kovačević
6.	24.05.2021.	Salko Karić
7.	24.05.2021.	Munib Kadrić
8.	07.06.2021.	Muhamed Ophodaš
9.	07.06.2021.	Nisad Džaferagić
10.	07.06.2021.	Rijad Brdarić
11.	07.06.2021.	Goran Mumović
12.	07.06.2021.	Tomislav Hršum
13.	05.07.2021.	Galib Karić
14.	05.07.2021.	Faruk Jašarević
15.	05.07.2021.	Ljubomir Kovač
16.	05.07.2021.	Milomir Furtula
17.	05.07.2021.	Petko Pekić
18.	23.08.2021.	Abida Bradarić
19.	23.08.2021.	Mirsad Kadrić
20.	23.08.2021.	Enver Tatlić
21.	30.08.2021.	Ibrahim Komarica
22.	08.11.2021.	Zdravko Čvoro
23.	08.11.2021.	Radislav Starčević
24.	08.11.2021.	Božo Blagojević

Lista uloženih materijalnih dokaza odbrane optuženog Malke Koromana

O-1	Zapisnik o saslušanju svjedoka Selmana Ramića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj: 17-04/2-04-2-475/07 od 04.05.2007. godine
O-2	Dopis Kriznog štaba SSO Pale od 11.04.1992. godine upućen grupi građana muslimanske nacionalnosti Pale; Zaključak Izvršnog odbora Opštine Pale, broj 02-07/36 od 10.07.1992. godine; Zaključak Izvršnog odbora Opštine Pale, broj 02-111/58 od 16.07.1992. godine
O-3	Odluka Skupštine opštine Pale od 10.08.1992. godine; Odluka Skupštine opštine Pale od 19.08.1992. godine
O-4	Zaključak Izvršnog odbora Opštine Pale, broj 02-07/50 od 21.10.1992. godine
O-5	Akt Vlade Srpske Republike Bosne i Hercegovine, broj 03-250 od 15.05.1992. godine
O-6	Naredba Vlade Srpske Republike Bosne i Hercegovine, broj 03-253 od 15.05.1992. godine
O-7	Izveštaj Stanice javne bezbjednosti Pale od 06.07.1992. godine
O-8	Fotografije fiskulturne sale (9 fotografija) sa popratnim aktom- obrazloženje fotografija

PRIHVAĆENE KAO DOKAZANE ČINJENICE NA PRIJEDLOG TUŽILAŠTVA BIH

- 1. Uz proglašenje nezavisnosti 6. marta 1992. godine, u Bosni i Hercegovini je izbio otvoreni sukob i jedinice JNA kcje su već bile prisutne na tcj teritoriji aktivno su se uključile u borbe kcje su se tamo povele. Nakon što je Evropska zajednica 6. aprila 1992. godine priznala nezavisnost Bosne i Hercegovine, sukob se pcjaćao i intenzivirao, posebno u Sarajevu, Zvorniku, Višegradu, Bosanskom Šamcu, Vlasenici, Prljedoru i Brčkom. (paragraf 502.)*
- 2. U periodu od marta do maja 1992. godine bilo je više napada i preuzimanja vlasti od strane JNA na područjima kcja su predstavljala glavne ulazne punktove u Bosnu ili su se nalazila na glavnim logističkim i komunikacionim linjama kao što su one u Bjejjini, Zvorniku, Višegradu, Bosanskom Šamcu, Vlasenici, Brčkom i Prljedoru. (paragraf 502.)*
- 3. Opština Pale, srještena u središtu BiH, jedna je od deset opština kcje su saćirjavale Sarajevo. Granići se s Trnovom, Novim Sarajevom, Starim Gradom, Sokocem, Rogaticom, Goraždem i Foćom. (paragraf 1295.)*
- 4. Prema popisu stanovništva iz 1991. godine, nacionalni sastav stanovništva Pala ćinilo je 9.602 Srba (69,5%), 3.621 Muslimana (26,2%), 113 Hrvata (0,8%) i 481 (3,5%) osoba druge ili nepoznate nacionalnosti. To je bila jedina opština u Sarajevu u kcjcj su bosanski Srbi ćinili apsolutnu većinu. Godine 1997., 93 posto stanovništva na Palama bili su Srbi, a samo 2,7 posto su bili Muslimani. Osim toga, oko 3.033 Muslimana i Hrvata kcji su 1992. godine prebivali u opštini Pale, 1997. godine bili su izbjeglice ili interno rasejena lica. (paragraf 1295.)*
- 5. Dana 23. marta 1992. godine, u skladu s odlukom Kriznog štaba Pala, svi pripadnici milicje muslimanske nacionalnosti u SJB-u Pale morali su predati oružje i opremu i otpušteni su iz službe.(paragraf 1298.)*
- 6. U aprilu 1992. godine više nje bilo njednog milicionera muslimanske nacionalnosti na Palama. (paragraf 1298.)*
- 7. Naredbom srpskog Kriznog štaba na Palama izdatom 7. maja 1992. godine, određenim Muslimanima iskjućeni su telefoni, dok su Srbima nastavili raditi. (paragraf 1304.)*
- 8. Renovica je bila većinski muslimansko selo u istoćnom djelu opštine Pale. (paragraf 1307.)*